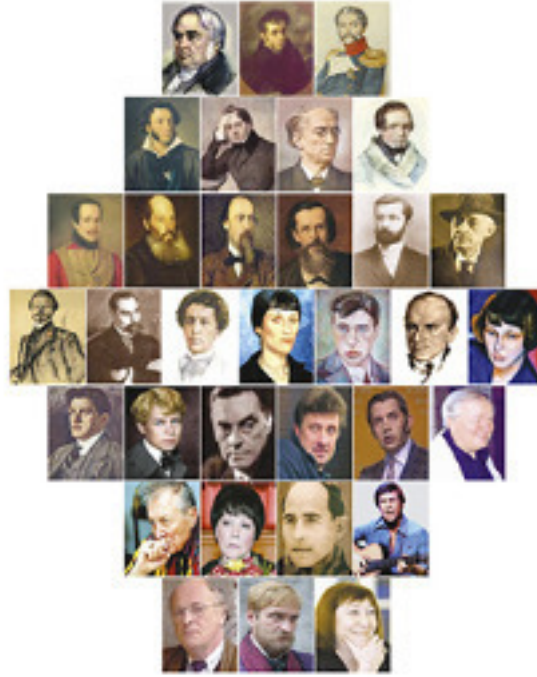

XIX. Yüzyıl Başından Günümüze

RUS ŞİİRİ ANTOLOJİSİ

Rus
Edebiyatı

AHMET EMİN ATASOY

Antoloji

Ahmet Emin Atasoy
Rus Őiri Antolojisi

«Elips Kitap»

Atasoy A.

Rus Şiiri Antolojisi / A. Atasoy — «Elips Kitap»,

Содержание

TAKDİM	7
RUS ŞİİR ANTOLOJİSİYLE İLGİLİ BİRKAÇ SÖZ	9
RUS ŞİİRİNİN CEZBEDİCİ BÜYÜSÜ	10
ПОЭТЫ ЗОЛОТОГО ВЕКА	14
ИВАН КРЫЛОВ	14
ЛЯГУШКА И ВОЛ	15
КВАРТЕТ	15
KURBAĞA İLE ÖKÜZ	16
KUARTET	16
ЛЕБЕДЬ, ЩУКА И РАК	17
KUĞU, TURNABALIĞI VE YENGEÇ	18
МАРТЫШКА И ОЧКИ	18
MAYMUN İLE GÖZLÜK	19
ВОДОПАД И РУЧЕЙ	20
СЛОН В СЛУЧАЕ	20
ŞELALE İLE DERE	20
FİL OLAYI	21
ЛЕВ СОСТАРЕВШИЙСЯ	21
YAŞLI ASLAN	22
ВОЛКИ И ОВЦЫ	23
KURLARLA KOYUNLAR	23
КУКУШКА И ПЕТУХ	24
ВЕЛЬМОЖА	25
GUGUKKUŞU İLE HOROZ	25
ASİLZADE	25
ВАСИЛИЙ ЖУКОВСКИЙ	28
ПЕСНЯ	29
ŞARKI	30
ЦВЕТОК	31
ÇİÇEK	32
ПЕСНЯ	32
ŞARKI	33
НОЧЬ	34
GECE	35
ЗАМОК НА БЕРЕГУ МОРЯ	35
DENİZ SAHİLİNDEKİ KÖŞK	36
ПТИЧКА	36
MİNİK KUŞ	37
ДЕНИС ДАВЫДОВ	39
МУДРОСТЬ	40
НІКМЕТ	41
ПОЭТИЧЕСКАЯ ЖЕНЩИНА	41
ГЕНЕРАЛАМ, ТАНЦУЮЩИМ НА БАЛЕ ПРИ	42
ОТЪЕЗДЕ МОЕМ НА ВОЙНУ 1826 ГОДА	42
ŞAİRANE KADIN	42

1826'DA BEN SAVAŞA GİDERKEN BALODA DANS	42
EDEN GENERALLER	
ВАЛЬС	45
VALS	45
ВЫЗДОРОВЛЕНИЕ	46
SAĞALMA	46
АЛЕКСАНДР ПУШКИН	48
К ***	49
К ЧААДАЕВУ	49
***'А	50
ÇAADADEV'E	50
ЧЕРНАЯ ШАЛЬ	51
SİYAH ŞAL	51
К***	56
A.P. KERN' E	57
ЗИМНИЙ ВЕЧЕР	58
KIŞ AKŞAMI	59
ЗИМНЯЯ ДОРОГА	59
KIŞ YOLCULUĞU	60
УТОПЛЕННИК	62
SUDA BOĞULAN ADAM	63
КАЛМЫЧКЕ	66
BİR KALMUK KADININA	67
ПОЭТУ	68
ŞAİRE	69
МОЯ РОДОСЛОВНАЯ	69
BENİM SOYUM	70
ТУЧА	71
BULUT	71
ЕВГЕНИЙ БАРАТЫНСКИЙ	76
РАЗЛУКА	77
ФИНСКИМ КРАСАВИЦАМ	77
AYRILIK	77
FİN GÜZELİ	78
ПОЦЕЛУЙ	78
ПРИЗНАНИЕ	78
ÖRÜCÜK	79
İTİRAF	79
УВЕРЕНИЕ	81
СТАНСЫ	81
GÜVENCE	82
DÖRTLÜKLER	82
ФЁДОР ТЮТЧЕВ	85
БЕССОННИЦА	86
UYKUSUZLUK	87
ВЕЧЕР	87
УТРО В ГОРАХ	88
СОH НА МОРЕ	88
AKŞAM	88

DAĞLARDA SABAH	88
DENİZDE GÖRÜLEN RÜYA	89
ОСЕННИЙ ВЕЧЕР	89
SONBAHAR AKŞAMI	90
АЛЬПЫ	90
MAL'ARIA 4	91
ALPLER	91
MAL'ARIA 5	92
SILENTIUM!6	92
SİLENTIUM!7	93
НАШ ВЕК	97
BİZİM YÜZYIL	98
НАКАНУНЕ ГОДОВЩИНЫ 4 АВГУСТА 1864 г	99
4 AĞUSTOS 1864'ÜN YILDÖNÜMÜ ARİFESİNDE	100
АЛЕКСЕЙ КОЛЬЦОВ	103
РАЗУВЕРЕНИЕ	104
DÜŞ KIRIKLIĞI	104
СОЛОВЕЙ	105
НЕ ШУМИ ТЫ, РОЖЬ	106
BÜLBÜL	106
HIŞIRDAMA SEN...	106
ЦВЕТOK	107
ÇİÇEK	108
ПЕРВАЯ ПЕСНЯ ЛИХАЧА КУДРЯВИЧА	108
DELİŞMEN KUDRYAVIÇ'İN BİRİNCİ ŞARKISI	109
ПОСЛЕДНИЙ ПОЦЕЛУЙ	111
SON ÖPÜŞME	112
РУССКАЯ ПЕСНЯ	113
RUS ŞARKISI	114
МИХАИЛ ЛЕРМОНТОВ	116
БАЛЛАДА	117
BALAD	117
КАВКАЗ	118
KAFKAS	119
АНГЕЛ	120
К ***	120
MELEK	120
***'YA	121
ПАРУС	123
КАYIK	124
СМЕРТЬ ПОЭТА	124
ŞAIRİN ÖLÜMÜ	125
Конец ознакомительного фрагмента.	127

Ahmet Emin Atasoy

Rus Şiiri Antolojisi

TAKDİM

Avrasya Yazarlar Birliği olarak, Türk Dünyası başta olmak üzere öncelikle bölgemizde yer alan edebiyatlar arasında bir köprü olabilmek gayreti ile çalışmalarımızı sürdürüyoruz. İlgili alanımıza giren edebiyat ve kültürlerden birisi de hiç şüphesiz Rus edebiyatıdır.

Avrasya coğrafyasında geniş bir yer tutan Rus edebiyatı, asırlardır komşu olarak yaşamamıza rağmen, ülkemizde geniş kitleler tarafından yeterince tanınmamaktadır. Batıdan öğrendikleri roman ve hikâye türünü, onu da aşarak dünya edebiyatına hediye etmiş Dostoyevski, Tolstoy, Gogol, Çehov gibi klasiklerin dışında Rus edebiyatını Türk okurunun yeterince takip edebildiğini söylemek zordur. Türkiye’de baskısı çok yapılan bu Rus klasiklerinin ise ekseriyetle Fransızca tercümelerinden dilimize çevrildiklerini de dikkate alırsak komşu iki edebiyat arasındaki iletişimsizliğin ne boyutta olduğu konusunda bir fikir elde edebiliriz. Hele konu, çevirisi roman ve hikâyeye göre daha zor olan Rus şiirine gelince bu durum maalesef çok daha az sayıdaki çalışmayla sınırlı kalır. Ataol Behramoğlu hocanın hazırladığı Çağdaş Rus Şiiri Antolojisi ve Kaşaubiy Miziev ve Ahmet Necdet’in birlikte hazırladıkları Rus Şiirinin Gümüş Çağı isimli kitapların dışında son dönemde toplu bir yayına rastlamamız güçtür. Puşkin, Lermontov ve Mayakovski gibi önde gelen Rus şairlerin şiirlerinden yapılan seçmeler dışında Rus şiiri, Türk okuyucusu tarafından tanınma imkânına sahip değildir.

Halbuki, Avrasya coğrafyasında benzer tarihî süreçleri yaşayan Türk ve Rus halklarının bu süreçlerde geliştirdiği tepkilerde de benzerlikler gözlenmiştir. Özellikle Batı Avrupa kültürünün tesirlerine karşı Rusya’da geliştirilen görüşler, sosyal gruplaşmalar, fikir hareketlerinin şekillenmesinde hem tarihî dönemler hem de ana eksenler bakımından Türkiye ile benzerlikler göstermektedir.

Dünyadaki fikrî gelişmelere verilen tepkilerdeki benzerlikler gibi her iki ülkedeki dil politikaları da aynı dönemlerde benzer uygulamalara sahne olmuştur. Türkçe ve Rusça’daki “sadeleştirme” hareketleri aşağı yukarı aynı tarihlerde başlayıp yine yakın tarihlerde etkinliklerini kaybederler. Her iki ülkede de dil konusunda birbirine benzer tartışmalar bugün de sürüp gitmektedir.

Elinizdeki Rus Şiir Antolojisi, Rus şiirinin “Altın Çağ”, “Gümüş Çağ” ve “Bronz Çağ” olarak isimlendirilen dönemlerine ait şairler ve şiirlerden antoloji mantığı ile seçilmiş şiirler ve çevirilerinden oluşan Türkiye’deki ilk eser olma özelliğini taşımaktadır.

Rus şiirinin bu çağları ile Türk şiirinin aynı dönemleri düşünüldüğünde aradaki yakınlık okuyucunun dikkatini çekecektir.

Hece ölçüsünü millî ölçümüz olarak görmek isteyenler, bu eseri incelediklerinde aynı ölçünün Rus şiirinde de kullanıldığını görerek eminim şaşıracaklardır. Ayrıca Rus şiirinde Türk şiirinin aruz ölçülerine benzer kalıpların kullanıldığını da belirtelim.

Edebî çevirileri, çevirmenlik özelliğinin yanında kendi dilinde edebî eserler veren kişilerin yapması, çevirideki başarıyı artırmaktadır. İki dili de ne kadar yüksek düzeyde bilirse bilsin, çevirmenin edebî kabiliyeti, edebî eserlerdeki başarı düzeyini büyük ölçüde etkilemektedir. Antolojiyi hazırlayan Ahmet Emin Atasoy’un yıllardır eser veren bir şair olması, elinizdeki eseri kıymetli kılan bir diğer husustur. Okuyucunun şiirleri okurken rahatlıkla fark edeceği gibi, Sayın Atasoy, çevirdiği şiirlerde, Rusça metinden kopmadan şiir atmosferini oluşturmakta son derece başarılı olmuştur.

Ayrıca şair-çevirmen Ahmet Emin Atasoy, yaptığı çevirilerde Rus şiirindeki hece ölçülerini imkânlar ölçüsünde Türk hece ölçülerine uyarlayarak zor bir işi daha başarmıştır.

Şiir çevirisinin ne kadar zor bir iş olduğunu bu konuyla kısmen ilgilenenler dahi pek iyi bilmektedirler. Kitapta, çeviri şiirlerin yanında şiirin Rusça metninin de birlikte yer alması bir yandan çevirmenin kendine güveni ve iddiasını göstermekte diğer yandan da Rusça bilenler için şiiri çeviriden ayrı kendi yorumuyla tatlandırmak isteyeceklere bu imkânı sunmaktadır.

Bir Avrasya Yazarlar Birliği kuruluşu olan Bengü Yayınları olarak böyle bir antolojiyi yayınlamaktan duyduğumuz memnuniyeti sizlerle paylaşmak ve bize bu imkânı verdiği için Ahmet Emin Atasoy'a teşekkürlerimizi sunmak istiyorum. Dilerim bu ve benzeri çevirilerle asırlardır yan yana yaşayan iki halk arasında yeni kültür köprüleri kurulur ve bu köprüler bölgemizdeki barış ortamının yaşanmasına kendi katkılarını yaparlar.

12 Mart 2013-Ankara

*Yrd. Doç. Dr. Yakup Ömeroğlu
Avrasya Yazarlar Birliği*

RUS ŞİİR ANTOLOJİSİYLE İLGİLİ BİRKAÇ SÖZ

Rus Edebiyatı dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türki ye’de de daha çok Turgenyev Dostoyevski, Tolstoy, Çehov ve Gorki gibi roman ve öykü yazarlarından yapılan çevirilerle tanınır. Elbette Puşkin, Lermontov, Yesenin ve Mayakovski gibi şairlerin ünleri de yaygındır ülkemizde, ama Rus şiirinin daha nice önemli şairi dilimize yeterince çevrilerek yaygın bir üne kavuşmamışlardır. Bu konuda Ata ol Behramoğlu’nun Rus Şiiri Antolojisi ve tek tek kimi şairleri tanıtan çevirileri bu eksikliği önemli bir ölçüde gidermişse de, tanıtılması gereken daha çok sayıda önemli Rus şairi vardır. İşte elinizdeki antoloji Ahmet Emin Atasoy’un ayrıntılı giriş yazısında da belirttiği gibi 19. yüzyılın başından günümüze Rus şiirinin belli başlı yaratıcılarını, onları tanıttıkları sayıda örnekle, okurlara sunmaktadır.

Edebiyat tarihçileri ve eleştirmenler nerdeyse yerleşmiş bir alışkanlıkla edebiyat tarihinin değişik dönemlerini “Altın Yüzyıl”, “Gümüş Yüzyıl”, “Bronz Yüzyıl” gibi başlıklarla ele alırlar. Bu başlıklarla ilk karşılaşanlar bunu bir değer yargısı olarak da düşünebilirler. Oysa 20. yüzyıl şairleri arasında 19. yüzyılın birçok şairinden hiç de az değerli olmayan nice ustalar vardır. Gene 21. yüzyıl şairlerinin arasında kendilerinden önce gelen ustaları aşmayacağını kim söyleye bilir. Sanıyorum Ahmet Emin Atasoy da bu başlıkları kendisinin de katıldığı bir değer yargısının göstergesi olarak değil de, klasik bir düzenleme olarak benimsemiş. Onun asıl kaygısı “Rus şiirinin cezbedici büyü”nü bize de duyurmak. Bunu gerçekleştirmek için de Rus şiiriyle Türk şiirinin yararlandıkları kaynaklar arasındaki benzerliğe, özellikle de sözlü edebiyat geleneğinden kaynaklanan bir ortak zenginliğe, ağırlık vererek çevireceği şiirlerin asıllarının Türkçe söyleyişe elden geldiğince uygunluğunu sağlamaya çalışmış olmuştur.

Bu antolojiyi gözden geçirirken, Rusların her fırsatta yabancılara hatırlatmaktan çekinmedikleri şu sözleri düşündüm: “Puşkin’i Ruslardan başka kimse anlayamaz.” Kuşkusuz bu bağnaz inancı başka ülkelerde kendi şairleri için de düşünen pek çok dar görüşlü insan ardır. Ama biz bugün Homeros’u, Dante’yi, Shakespeare’i, Goethe’yi, Baudelaire’i anlıyor ve seviyorsak, bunu bize o şairlerin yapıtlarını başarıyla çeviren çevirmenlere borçluyuz.

Bir toplumun edebiyatı şiir, roman, oyun ve öbür türleriyle belki de o toplumun en inandırıcı tarihini de anlatır. Bu nedenle 19. yüzyıl şairleri, kendi kişisel dünyalarını olduğu kadar, Çarlık Rusyasının ruhunu da yansıtmıyorlar mı? Gene 20. yüzyıla geldiğimizde, gerek devrim öncesi yılların kaynaşması, gerek devrimle birlikte yaşanan büyük sarsıntının bunalımı ve yeni bir çağın başlangıcının coşkusu da dönemin şairlerinin dizelerinde çarpıcı bir biçimde dile getirilmiştir. Elbette Sovyet dönemindeki ilk yılların coşkusundan sonra, Stalin döneminde başlayan baskı rejimi de o yılların yazarlarının ve şairlerinin hayatlarını ve yapıtlarını yoğun olarak etkilemiştir. Bu dönem yazarları hem dönemin yeni akımlarının sözcülüğünü etmiş, hem de öz gürlükleri kısıtlandığında, bu baskının çilesini çekmişlerdir.

Ahmet Emin Atasoy’un bu antolojisinde iki yüz yılı aşkın bir dönemin mutlu ve mutsuz yaşantıları ele alınan şairler tarafından Rus dilinin anlatım zenginliğiyle nasıl dile getirilmişse, Atasoy da bu yaşantı ve anlatım zenginliğini Türkçeye aktarırken bunu en az fire veren bir anlayışla gerçekleştirmeye çalışmıştır. Sanıyorum bu çeviriler bize yalnızca Puşkin, Lemontov, Blok, Ahmatova, Pasternak, Mandelştam, Mayakovski, Yesenin, Voznesenski ve Yevtuşenko gibi tanıdığımız şairleri değil, onların dışında az bilinen daha pek çok şairin yapıtlarıyla yepyeni bir dünyayı da tanıttacaktır.

Cevat Çapan

RUS ŞİİRİNİN CEZBEDİCİ BÜYÜSÜ

Öncelikle belirtmeliyim ki, Rus şiirinin gizemli gücünü, onun cezbedici büyüsunü hissetmek için illa Rusçayı mükemmel bilmek ve dizelerdeki her sözcüğün, ya da deyimın anlamını mutlaka kavramış olmak gerekmez. Bu söylenenden, Rusçayı iyi bilenlerin çok çok daha şanslı olduklarını, öylesine göz ardı ettiğim, veyahut da kasıtlı olarak vurgulamadığım anlamı çıkarılmamalı elbette. Benim bunu özellikle belirtmemdeki tek amaç, tıpkı dilini hiç bilmeden zevkle dinlediğimiz bazı güzel yabancı şarkıların bizi sardığı, mest ettiği ve kendine hayran bıraktığı gibi, Rus şiirinin de şiir sevdalısı herkesi daha ilk dinleyişte müthiş bir etki altında bıraktığı gerçeğini dillendirmektir sadece. Bunun nedenini de, uçsuz bucaksız Rusya bozkırlarını, ya da şiirin Volga ve Don kıyılarını eşsiz sesleriyle çınlatan, gözalıcı huş ağaçlarından çok daha güzel ve çok daha çekici Rus kızlarının okudukları, o kıvrak ezgilerin içsel dünyalarında aramak gerek, belki de. Çünkü Rus şiirinin özünde, büyük ölçüde, bu ezgilerdeki derinlik, enginlik, coşku, sıcaklık, isyan vb. özgün nitelikleri sezip fark etmemek, olası değil. Daha da açık söylemek gerekirse, 300 yılı aşkın bir geçmişe sahip olan yeni Rus şiirinde, ölçü ve uyak öğelerine gereğinden fazla önem verilmiş, gelmiş geçmiş en ünlü Rus şairleri de (yaratıcılığının ilk döneminde V. Mayakovski de dahil) bunu âdeta kaçınılmaz bir kural olarak kabullenmişlerdir. Nitekim bu durum, günümüz Rus şiirinde de azımsanmayacak denli önem arz etmektedir. Dolayısıyla, zengin Rus folklorunun şiirde kalıcı izler bırakmış olması, hem sosyal, hem de kültürel bağlamda, geçmişle gelecek, eskiyle yeni ve geleneksellikle modernlik arasındaki o sürekli bağıntıyı ve etkileşimi mükemmel bir biçimde yansıttığı için, Rus şiirinin cezbedici büyüsunü de, öyle sanıyorum ki, öncelikle burada, onun aşırı melodik olmasında aramak gerekir.

Ben, bu büyüsunün ilk ve derin etkilerini ne zaman hissetmiş olabileceğimi düşünüyorum da, ne açık seçik bir zaman saptaması ya pabiliyor, ne de kesin emin olduğum somut bir başlangıç işareti bula biliyorum belleğimin inatla susan sayfalarında. Hayal meyal de olsa, anımsayabildiğim kadarıyla, galiba çocukluğumun ilk yıllarında babamın biraz değiştirerek anlattığı ibretlerle dolu “Nankör Kraliçe” masalında hissetmiştim o büyüyü, hem de günü geldiğinde, bu masalı yeni Rus şiirinin başlatıcısı büyük şair A. Puşkin’in kaleme aldığını öğrenmeden önce. Belki de, yine aynı şairin, daha ilkokul kitaplarından ruhuma ve gönlüme ışıklı bir su gibi akan “*Hep kar ve sis savuruyor / Karartıyor göğü tipi: / O kâh kurtlarca uluyor, / Kâh ağlıyor çocuk gibi...*” veya “*Karlı yol, puslu engin, / Üç atın üç rüzgârı / Ve baygın zil sesinin / Yorucu yankıları.*” dizelerinde, veya bu dâhi şairin alçakça öldürülmesine karşı, başka bir dev şairin (M. Lermontov) “*Bühtanla vuruldu bahtı şairin, / Onurun en masum kurbanı göçtü. / Göğsünde mermi ve yüreğinde kin, / Dik başı ilk defa önüne düştü!*” diyerek yükselttiği isyan çılgınlıklarında, ya da aynı şairin bir okunuştaki belleklere nakşolunan “*Uyu, benim güzel bebem, / Ninni de, yavrum, ninni! / Seyrediyor ay göklerden / Sallanan beşiğini*” dizelerinde fark etmiştim onu. Ya da yazarının adı hiç anılmadan (belki de bilinmediği için), günlük yaşamımızda ahlak dersleri vermek amacıyla sık sık başvurduğumuz bilge şair İvan Krilov’un nefis fabllarında (manzum masallar) sezinlemiştim. Hiç mi hiç anımsamıyorum. Bilmiyorum işte. Kesin olarak bildiğim bir şey varsa, o da, bu büyüsunün ömrümün yarım yüzyıllık bölümünde aralıksız ve yoğun bir biçimde kendini hissettirmiş olmasıdır.

Diyebilirim ki ben, bu güçlü büyüyü tüm değişken olgular karşısında, en beklenmedik karmaşık hallerde, farklı nesnelere ve çağrışım nüanslarında, hem tensel hem de tinsel olarak, somut olduğu gibi soyut biçimlerde de algılıyor ve bu durumun beni duygusal olduğu denli, düşünsel yönden de etkilediğini açıkça görüyordum. Örneğin çocukluğumda bir şarkı olarak seve seve ve bağırarak okuduğum “*Ruslar savaş istiyor mu?! Sessizliğe sorun bunu, / tarlalara, otlaklara / huşlara ve kavaklara. / Altlarında o upuzun / yatan askerlere sorun, / söylesin her şehit oğlu: / Ruslar savaş istiyor mu?*” dizeleriyle başlayan şiirin, sonradan Y. Yevtuşenko’ya ait olduğunu öğrenince çok büyük bir sevinç yaşamıştım. Şairin bir vatandaşlık kimliğiyle konuşarak, ülkesi ve ulusu adına bu denli anlamlı, böyle sine insancıl bir itirafta bulunması, gurur verici bir şeydi gerçekten. Yaşanmış bunca acıdan

sonra dünyaya ve tüm insanlığa barış dersi ve rebilecek nitelikteki bu sözler, tam anlamıyla, kutsal sözlerdi benim için. Nitekim Rus şiirinin cezbedici güçlü büyüsunü ve bu büyüünün et kisini ondan sonra daha da sık hissetmeye başladım.

Bu etki o denli derin ve anlamlıydı ki, benim kimi zaman ‘Rus insanının karakterini, onun günlük yaşamını, Rus doğasını, ve özellikle de o müthiş kış tablolarını, hiçbir şair A. Puşkin’den daha güzel betimlememiştir; hiçbir şair iç dünyasındaki ikilikleri, kaosu ve yaşama hırsını felsefi sentezler halinde F. İ. Tyutçev denli ustaca verememiştir; hiçbir şair adalet, demokrasi ve özgürlük görüşlerini şiir diliyle M. Lermontov düzeyinde bayraklaştıramamıştır; hiçbir şair duygu ve düşüncelerini dizelerde titizlikle kristalize ederek bir kuyumcu sabrı ve inceliğiyle şiirleştirmeyi A. Fet’ten daha iyi yapamamıştır; hiçbir şair Rus insanının yaşamsal sıkıntılarını A. Nekrasov gibi doğal ve içten yaşayarak, bunu öyle kıskanılacak bir gözlem titizliği ve anlatım sadeliğiyle dizelerine aktarmamıştır; hiçbir şair ülkesini ve onun güzel in sanlarını A. Blok kadar içten sevmemiş, ya da en azından bu sevgiyi onun gibi şiire dökmesini becerememiştir’ türünden, çok uç ve fazla abartılı olduğunu da kesinlikle bildiğim, birçok değerlendirmeye, se verek ve ciddi bir biçimde kendimi sık sık kaptırdığım olmuştur.

Bundan haz ve mutluluk bile hissetmişimdir üstelik. Bu yüzden de, gerçekçilik pozisyonuna geçerek, kendimi sorgulama gereksinimi dahi duymamışım. O kadar ki, ne zaman yolum tatlı tatlı hışırdayan bir çavdar tarlasından geçse, ya da henüz yeni biçilmiş bir çayırdan burnuma taze ot ve tırpancının tuzlu ter kokusu gelse, hemen köylü ruhlu ince şair A. Koltsov’u; ne zaman önümde perilerden, sirenler den, Tanrı ve Tanrıçalardan bahsedilse, antik çağların ve gizemli dün yaların bilge kişisi, hoş yorumcusu romantik A. Maykov’u; insanı ve insanlığı koruyup kollayan yüce Tanrı’ya ölümüne bağlılık söz konusu olduğunda da, çok aşırı duyarlılık gösteren filozof şair D. Merejkov ski’yi anımsamışım anında. Benim için, şiiri onur olarak görmek ve bu bağlamdaki görüş ve duruşlarına, her ne pahasına olursa olsun, sonuna kadar sahip çıkmak yönünde, aralarındaki inanılmaz fark ve zıtlıklara karşın, K. Balmont, İ. Bunin, V. Bryusov, V. Mayakovski vb. şairler kutsanmaya değer birer güzide örnek olarak kalacaklardır. Bana sorulursa, Rus şiirinin cezbedici büyüsunü biraz da bu şairlerin su katılmadık dürüstlük mayasında görmek gerekir, derim.

Dahası var, bu büyüünün inanılmaz etkisinden olmalı ki, bugüne dek ben aşkı, gönül pınarlarının ateşli derinliğinde olduğu gibi ce, tüm gerçekliği ve inandırıcılığıyla, şiirlerine yansıtabilen bir şair adı sorulsa, hiç ikircimlik göstermeden, hemencecik A. Ahmatova der ve ayrıca aşkla felsefenin en kusursuz yoğrulmuş biçimini ise B. Pasternak’la O. Mandelştam’ın damıttığını söyleyebilirim. Bana göre serseriliğin, sorumsuzluğun ve büyük bir şiir yeteneğinin en iyi S. Yesenin’in kişiliğinde birleştiğini, Puşkin’den sonra halkın dilini tüm zenginliğiyle en güzel onun kullandığını ve yeryüzündeki tüm şahane kadınların onun güzel Şahane’sinden bir şeyler taşıdıklarını rahatlıkla söyleyebilirim. Örneğin: “*Ben yine de gül budarım bahçemde / Bir başkadır dünyada gül sevgisi – / İçlerinde olmadığın bilsem de / Şahane’den daha güzel birisi.*” türünden dizeleri ondan başka kim yazabilir ki? Bu dizelerin güzelliği ister istemez Rus lirik şiirinin odağında oturan iki çok ünlü kadın şairi çağırıştırıyor bir anda: M. Tsvetaeva ile B. Ahmadulina. Keyifle ele aldıkları tüm konular içinde aşk motifini en özgün bir biçimde ve medeni bir cesaretle yansıttıkları için olsa gerek, halen en sevilen ve en çok okunan Rus şairleri arasındadır onlar.

Çağdaş Rus şiirinin cezbedici büyüsunünden söz ederken edebiyat tarihinde 60’lı yıllar kuşağı olarak kalıcı bir yer almış olan Y. Vinokurov, R. Rojdestvenski, A. Voznesenski, Y. Yevtuşenko, V. Visotski gibi yetenekli şairlerin oluşturduğu güçlü grubu da özellikle belirtmek gerekir. Savaşın vahşetine, Rus insanının yüce kahramanlığına, barış özlemine, yepyeni umutlar yeşerten sosyalist düzene, insan ilişkilerindeki dürüstlüğe ve daha nice nice izleklere öncelik veren ve âdeta toplumun sesi haline gelen bu şairler, sadece konulara yaklaşımlarında değil, onları sanatsal açıdan işleyiş biçimlerinde de yeni arayışlara yöneldiler ve uzun zaman gündemdeki yerlerini layıkıyla koruyabildiler. Zamanın yenileşme eğilimine, teknolojik koşulların istemlerine ve hızına ayak uydurmak amacıyla, bu şair grubu sadece okurlarına güzel şiirler yazmakla yetinmedi, büyük

salonlarda ve geniş alanlarda binlerden, hatta on binlerden oluşan dinleyici kitleleri karşısına çıkararak, kendi şiirlerini ‘artistik okuma’ tarzlarıyla kendi sesleriyle sundular. Okurlar tarafından inanılmaz boyutlarda ilgi gören bu yöntem, zamanla tüm dünyaya yayıldı ve adı geçen şairler sık sık yabancı ülkelere de davet edilerek, yapıtlarını oralarda da tanıtmaya fırsatı yakalamış oldular.

Aynı dönem şairlerinden A. Tereskovski, Y. Brodski, Y. Kuznetsov ve T. Bek de, farklı ideolojik ve estetik kulvarlarda koşmalarına karşın, son zamanların en çok aranan ve okunan şairlerindendirler. Onların adları da Rusya’nın sınırlarını çoktan aştı. Özellikle Yosif Brodski, henüz genç denebilecek bir yaşta (47), Nobel Edebiyat Ödülü’ne değer görülünce (1987) yüce Rus şiirinin ününü ve gücünü tüm dünyaya kanıtlama mutluluğunu yaşadı.

Böylece, Rus şiirinin sözünü ettiğimiz cezbedici büyü, kalıcı etkisini tüm yeryüzü şiirseverlerine de hissettirmiş oldu ve bu süreç tüm hızıyla günümüzde de devam etmektedir.

* * *

XIX. Yüzyıl Başından Günümüze Rus Şiiri Antolojisi uzun soluklu bir uğraşın ürünü olarak ortaya çıktı. Bu yapıtın biricik amacı, dünyanın en güçlü ve en renkli şiirlerinden biri olan Rus şiirini Türkiye şiirseverlerine Türkçe tadıyla sunmaktır. “Peki, şimdiye kadar yapılmış olan çeviriler kötü veya eksik miydi yoksa?” sorusuyla karşılaşacağımı bildiğim için, hemen ve açık kalplilikle “Evet, içlerinde Ataol Behramoğlu ve başarılı bulduğum daha bir iki kişinin çevirileri dışında, ulaşabildiğim çevirilerin büyük çoğunluğu gerçekten de, Rus şiirinin hak etmediği derecede -‘kötü’ sözcüğünü kullanmak istemediğim için- yüzeysel çevirilerdir.” diye yanıtlamak zorundayım. Bu durumun öncelikle, çeviri işini bir sanat olarak tamamen göz ardı ederek, çevrilecek metnin sırf anlamını aktarmaya yönelik nafil bir çabadan kaynaklanmış olabileceğini düşünüyorum.

Yaptığım yüzlerce karşılaştırma sonucunda klasik tarzda yazılmış olan şiirlerdeki ölçü ve uyaklara uyulmadığı, ayrı ayrı sözcükler bir yana, dizelerin, hatta bentlerin, farklı anlamlarla çevrildiği, bazı uzun şiirlerde kimi bentlerin tamamen atlandığı gibi çok üzücü ve yadırganacak durumlara tanık oldum. Ne ki, onları burada örnekleriyle gösterme olanağım yok. İşin özü şu: Rus şiirinin yeniden ele alınıp dikkat, sabır ve özenle aslına uygun olarak çevrilmesi gerektiğine ben kalpten inandım ve olanaklarım çerçevesinde bu sorumluluğu gönüllü olarak seve seve üstlendim.

Klasik Rus şiirinin ölçü kalıplarını ve uyak düzenlerini iyice araştırdıktan sonra, bunların belli bir oranda Türk şiirine yakın bazı ortak yanlar gösterdiklerini gördüm. Örneğin Türk şiiri gibi Rus şiiri de, folklorlardan beslendiği için, yüzyıllar boyunca hece ölçüsünü kullana durmuştur. Rusçada hece ölçüsüne *sillabiçeskoe stihosljenie* denir ve Rus şiirinin daha başlangıcından beri bazı şairlerce aralıksız olarak kullanılmıştır. V. Jukovski, A. Denisov, A. Puşkin, Y. Baratinski vb. bu ölçüden sık sık yararlanmışlardır. Dolayısıyla ben, Rus klasik şairlerini çevirirken Türk hece ölçüsünün farklı kalıplarının rahatlıkla kullanılabileceğini fark ettim ve çevrilen metinlerin aslına (ölçü ve anlatım yönünden) bağlı kalmak koşuluyla, gerektiği yerde bu ölçüden yararlandım. Rus şiirinde yaygın olan başka bir ölçü *toniçeskoe stihoslojenie*’dir ve Arap şiirindeki aruz ölçüsü gibi (ne ki sözcük vurgusuna göre değişen *yamb*, *horey*, *daktil* vb.) çeşitli kalıplardan oluşur. Bu iki ölçünün bir arada (karma) kullanımına da *sillabotoniçeskoe stihoslojenie* denir. Bu son iki ölçü biçiminin kullanıldığı şiirlerde gerektiğinde sadece hece ölçüsü uygulandı, gerektiğinde de hece sayısına dikkat edilmedi. Serbest ölçüde yazılan şiirler, zaten sorun yaratmadı. Çevirilerde şiirlerin tüm biçimsel özelliklerini titizlikle korumaya çalıştım.

Antolojide, literatürün, koşullu da olsa, kabul ettiği şekliyle, Rus şiiri, *altın*, *gümüş* ve *bronz* yüzyılları içinde tanıtıldı.

Şair ve şiirlerin belirlenmesi, özellikle de şairlerin özgeçmişlerinin yazılışı sürecinde Yevgeni Yevtuşenko’nun *Yüzyılın Dizeleri – Rus Şiiri Antolojisi* (Plifakt Yayınevi, 1999); Yevgeni Vitovski’nin *Yüzyılın Dizeleri – Rus Şiiri Antolojisi 2* (Plifakt Yayınevi, 1999); Eksmo Yayınevi’nce 2006’da yayımlanan *Altın Yüzyıl Rus Şiiri Antolojisi*; Strekoza Yayınevi yayımı *Gümüş Yüzyıl Rus Şiiri Antolojisi*

(2006) ve G. N. Krasnikov'un editörlüğünde yayımlanan *XXI. Yüzyıl Rus Şiiri Antolojisi* (2010) başta olmak üzere (şairlerin kendi kitaplarında dahil) onlarca kaynak dışında, Rus şiiriyle ilgil çeşitli internet sitelerinden de yararlanıldı.

Takdim edilen şairler, Rus edebiyat tarihindeki yerlerine, dönemlerindeki ünlerine, ayrı ayrı edebiyat akımlarını oluşturup yaygın laştırmalarında oynadıkları role göre, belirlendiler. Örneğin Denis Davidov öteki çağdaşları denli ünlü olmayabilir, ancak Rus şiirinde “hussar (suvari) liriği” olarak bilinen ve halk tarafından çok beğenilen bir şiir türünün yaratıcısıdır. Böyle bir şairin antolojiye girmemesi, kanımca, büyük bir eksiklik olurdu.

Özet olarak söylemek gerekirse, yüce Rus şiirinin bugünkü duruma gelmesinde en büyük katkıları olan ve en ciddi şiirseverlerin aklına ilk gelebilecek, kilometre taşı niteliğinde olan şairleri sunmaya çalıştım bu kitapta.

Şairlerin belirlenmesinde olabildiğince tarafsız kalmaya azami çaba harcadığım gibi, onların şiirlerinin seçiminde de büyük ölçüde nesnel olmaya özen gösterdim. Böyle durumlarda ne denli nesnel olunabiliyorsa elbette.

Bu antoloji, sadece kendi ülke sınırları içinde kalmayıp, yabancı ülkelerin edebiyatlarını da belli bir derecede etkilemiş ve bu bağlamda evrensel bir kültür hizmeti yapmış olan büyük bir şiirin belli başlı bazı ürünlerini değerli Türk şiirseverlerine tanıtacağı için, kendimi çok mutlu hissettiğimi söylersem, yaşamım boyu çok önemseydiğim alçakgönüllülük ilkeleriyle ters düşmüş olmam herhalde.

Edebiyat çevrelerinin, özellikle de konunun saygıdeğer uzmanlarının gösterecekleri duyarlılık ve hoşgörüyü sınıırken, her çeşit görüş, öneri ve eleştiriye sonuna dek açık olduğumu da özellikle belirtmek isterim.

Ahmet Emin ATASOY

ПОЭТЫ ЗОЛОТОГО ВЕКА ALTIN YÜZYIL ŞAİRLERİ

ИВАН КРЫЛОВ

İVAN KRİLOV
(1769 – 1844)

Öncelikle kara mizah yazarı olarak bilinen dünyaca ünlü Rus şairi İvan Andreeviç Krilov 2 Şubat 1769'da Moskova'da yoksul bir subay ailesinde dünyaya geldi. Uşaklık ettiği zengin ailelerin çocuklarından gördüğü merhamet sayesinde okuduysa da, sistemli bir öğrenim göremedi. Kendi çabalarıyla Fransızca, Almanca ve İtalyancayı öğrenmeyi başardı. Bunun dışında matematik ve Rus edebiyatıyla yakından ilgilendi, resim çizdi ve keman çaldı. Babasının ölümünden sonra (1778) önce Kalyazin Bölge Mahkemesinde memur olarak çalıştı, daha sonra Tver kentinde yargıçlık yaptı.

1782 yılında gittiği Petersburg'da G. R. Derjavin'le tanıştı ve genç şair ondan çok büyük bir ilgi ve destek gördü. İvan Krilov'un edebiyat serüveni drama göstermiş olduğu o büyük hevesle başladıysa da, kendi oyunlarını sahneye koyamayınca bu sevdadan vazgeçti ve 1798'de *Potça duhov* (Ruh Postası) adlı dergiyi çıkarmaya başladı. Bu dergide N. İ. Novikov ile D. İ. Fonvizin'in başlattıkları satirik geleneği sürdürerek, toplum ve insan yaşamındaki eksiklikleri, çarpıklıkları ve adaletsizlikleri tüm boyutlarıyla ele alarak, onların gülünç yanlarını ortaya koymayı amaçladı. Aşırı radikal yaklaşımlarından dolayı bu derginin yayımlanmasına daha aynı yıl, 8. sayıda, hükümetçe

son verildi. *Merkuriy* (Merkür) adlı ikinci bir başarısız dergi çıkarma denemesinden sonra Krilov dergicilik merakından vazgeçip taşrada yaşamaya başladı.

1804 yılında Moskova'ya yerleşmesinden iki yıl sonra ilk fablı yayımlandı. 1809'da *Basni* adlı (fabllardan oluşan) ilk kitabı dünya yüzü gördü ve kısa bir süre içinde büyük yankı uyandırdı. 1812 – 1841 yılları arasında Halk Kütüphanesi'nde çalıştı ve bu yıllarda kütüphanenin Rusça Bölümü'nün oluşturulması için çok büyük çabalar harcadı. Ülke genelinde sevgiyle anılan şair, zamanla birçok fıkra ve söylencenin kahramanı haline geldi, "Krilov Dede"ye dönüşen adı, V.A. Jukovski'nin söylemiyle "şiiirli bilgelik dersleri" olan fabllarla halkın belleğine silinmemek üzere kazındı. Onun birçok dizeleri hâlâ atasözü olarak kullanılmakta, kimileri de özlü sözler olarak dilden dile dolaşmaktadır. A.S. Puşkin, kendisinden önce yaşamış olan Krilov'a büyük bir saygıyla yaklaştı, onu "gerçek bir halk şairi" olarak değerlendirdi.

İvan Krilov 1809 – 1843 yılları arasında 200'den fazla fabl yazdı ve bunları 9 bölümde kitapçıklar halinde yayımladı. Konu ve anlatım biçimi yönünden Ezop ve Lafonten'le bazı ortak noktalar olmasına karşın onun fabllarının büyük çoğunluğundaki özgünlük asla göz ardı edilemez. Ayrıca şairin Rus dilinin gelişip sadeleşmesi yönündeki hizmetleri minnettar Rus ulusu tarafından günümüzde de saygıyla anılmaktadır.

1844 yılında ölen şairin P.K. Klodta tarafından yapılan ve Pe tersburg'unn yaz bahçesine 1855'te dikilen heykeli, başkente dikilen ilk yazar heykelidir.

ЛЯГУШКА И ВОЛ

Лягушка, на лугу увидевши Вола,
Затеяла сама в дородстве с ним сравняться;
Она завистлива была.
И ну топорщиться, пыхтеть и надуваться.
"Смотри-ка, квакушка, что, буду ль я с него?" -
Подруге говорит. "Нет, кумушка, далеко!" -
"Гляди же, как теперь раздуюсь я широко.
Ну, каково?
Пополнилась ли я?" – "Почти что ничего". -
"Ну, как теперь?" – "Все то ж". Пыхтела да пыхтела
И кончила моя затейница на том,
Что, не сравнившись с Воллом,
С натуги лопнула – и околела.

1807

КВАРТЕТ

Проказница-Мартышка,
Осел,
Козел
Да косолапый Мишка
Затеяли сыграть Квартет.
Достали нот, баса, альты, две скрипки
И сели на лужок под липки,-
Пленить своим искусством свет.

Ударили в смычки, дерут, а толку нет.
"Стой, братцы, стой! – кричит Мартышка.
– Погодите!
Как музыке идти? Ведь вы не так сидите.
Ты с басом, Мишенька, садись против альта,
Я, прима, сяду против вторы;

KURBAĞA İLE ÖKÜZ

Kurbağa çayırda Öküz'ü görmüş,
İri olduğu için kıskanmış onu,
Tıpkı onun gibi olmaya karar vermiş
Ve şişmeye başlamış içine çekerek soluğunu.
"Bakın, vakvakçılar" demiş "ona benzedim mi ben hele?"
Dostları hep bir sestən yanıtlamış: "Hiç bile!"
"Peki öyleyse, bakın şimdi,
İyice dolduruyorum ciğerlerimi.
Ne dersiniz şiştim mi?" – "Yok yok, ne gezer."
"Ya bu sefer?" – "Hep aynı durum." deyince, bizim şaklaban
Öküz'e benzemek için daha çok inatlaşmış
Ve sonunda birdenbire çatlamış
Kendi bile hiç farkında olmadan.

1807

KUARTET

Uyanık Maymun – yaramazlar kralı,
Eşekle
Teke
Ve çarpık bacaklı Ayı
Kendilerince, bir kuartet oluşturalım, demişler.
Islak çimen üzerinde – notalar önlerinde,
İki keman, viyola ve kontrbas ellerinde,
Sanatıyla dünyayı mest etmek istemişler.
Yaylar yüklenmiş, teller gıcırdamış, ama ses ne gezer:
"Öyle değil, kardeşler!" demiş Maymun,
"Hele bir durun!
Böyle müzik mi yapılır? Önce düzgün oturun.
Sen, kontrbasınla viyolanın önüne geç, sevgili Ayı'm,
Ben, birinci keman, karşısında olmalıyım ikincisinin,
Тогда пойдет уж музыка не та:
У нас запляшут лес и горы!"
Расселись, начали Квартет;
Он все-таки на лад нейдет.
"Постойте ж, я сыскал секрет?-"

Кричит Осел, – мы, верно, уж поладим,
Коль рядом сядем".
Послушались Осла: уселись чинно в ряд;
А все-таки Квартет нейдет на лад.
Вот пуще прежнего пошли у них разборы
И споры,
Кому и как сидеть.
Случилось Соловью на шум их прилететь.
Тут с просьбой все к нему, чтоб их решить сомненье.
"Пожалуй, – говорят, – возьми на час терпенье,
Чтобы Квартет в порядок наш привести:
И ноты есть у нас, и инструменты есть,
Скажи лишь, как нам сесть!" -
"Чтоб музыкантом быть, так надобно уменье
И уши ваших понежней, -
Им отвечает Соловей, -
А вы, друзья, как ни садитесь;
Всё в музыканты не годитесь".

1811

ЛЕБЕДЬ, ЩУКА И РАК

Когда в товарищах согласья нет,
На лад их дело не пойдет,
И выйдет из него не дело, только мука.

Однажды Лебедь, Рак, да Щука
Везти с поклажей воз взялись,

Müziğimizi öyle bir duyuralım ki, dağlar taşlar inlesin!"

Yer değişip yerleşmişler, ama ne yazık
Aletlerden bu sefer de çıkmamış hiç gık.
"Anladım bu işin sırrı nedir,"
Diye haykırmış bu defa Eşek,
"Başarılı olmak için tek tek
Bir sıraya dizilip oturmamız gerekir."
Eşek'in buyruğuna uymuşlarsa da hemen,
Beklenen ses çıkmamış kuartet müziğinden.
Üstelik aralarında daha büyük bir hırsla herkes
Tartışmaya başlamış bu kez
Kimin nasıl oturması gerektiği üzerine.

Derken Bülbül gelmiş bir yerden onların gürültülerine.
Ona bu işe el atması için yalvarmışlar bir sestem.
"N'olursun," demişler "bizi biraz dinlesen,
Belki anlarsın kuartetimizin kusuru nedir.
Notalarımız da, enstrümanlarımız da yerindedir,
Ama dizilişi yapamıyoruz belki, kim bilir?"

“Müzikçi olmak için,” demiş Bülbül gülerek,
”Önce ses gerek, duyarlı kulak gerek,
Yani en gerkeli olan tek şey: yetenek!
Ama, dostlar, anlaşılın sizinkisi nafîle,
Müzikçi olunmaz salt yer değışmekle.”

1811

KUĞU, TURNABALIĞI VE YENGEÇ

Dostlar arasında anlaşma yoksa,
Onların yaptığı iş de yürümez asla
Ve başarısızlıkla karşılaşılır her girişimde.

Kuğu, Turnabalığı ve Yengeç günün birinde
Yüklü bir arabayı çekmeye kalkışmışlar

И вместе трое все в него впряглись;
Из кожи лезут вон, а возу все нет ходу!
Поклажа бы для них казалась и легка:
Да Лебедь рвётся в облака,
Рак пятится назад, а Щука тянет в воду.
Кто виноват из них, кто прав, – судить не нам;
Да только воз и ныне там.

1814

МАРТЫШКА И ОЧКИ

Мартышка к старости слаба глазами стала;
А у людей она слыхала,
Что это зло еще не так большой руки:
Лишь стоит завести Очки.
Очков с полдюжины себе она достала;
Вертит Очками так и сяк:
То к темю их прижмет, то их на хвост нанижет,
То их понюхает, то их полижет;
Очки не действуют никак.
«Тьфу пропасть! – говорит она, – и тот дурак,
Кто слушает людских всех врак;
Всё про Очки лишь мне наггали;
А проку на-волос нет в них».
Мартышка тут с досады и с печали
О камень такхватила их,
Что только брызги засверкали.

.....

К несчастью, то ж бывает у людей:

Как ни полезна вещь, – цены не зная ей,
Невежда про неё свой толк все к худу клонит;
А ежели невежда познатней,
Так он её ещё и гонит.

1815

Hem de ona olanca gücüyle yapışmışlar.
Nefessiz kalsalar da, kımıldamamış araba,
Sanıldığı kadar ağır bile değilmiş oysa.

Yengeç geri geri çekmiş, Turnabalığı suya,
Kuğu ise kanat açıp yönelmiş ufuklara.

Suçlu kim, suçsuz kim -bundan bize ne-
Ama araba durmakta hâlâ yerli yerinde.

1814

MAYMUN İLE GÖZLÜK

Zor görür olmuş Maymun, ihtiyarlayalı beri;
Ama insanlardan birileri
Bunun büyük bir felaket olmadığını söylemiş,
Bir çif gözlük almalısın, demiş.
O da tutmuş bir düzine gözlük edinmiş.
Evirip çeviriyormuş onları ilgi ile:
Kâh tepesine takıyor, kâh kuyruğuna bağlıyormuş,
Bazen kokluyormuş, bazen de yalıyormuş,
Ne ki deva bulamamış derdine.
“Tüh, Allah kahretsin!” demiş “Kim ki, el sözüne inanır,
Dünyanın en zavallı budalasıdır:
Gözlüklerle ilgili söylenenler hep yalan,
Ben onlardan görmedim hiçbir yarar”
Köpürmüş Maymun hınçtan, gazaptan...
Vurmuş gözlüğü taşa gücünün yettiği kadar
Ve tuz buz etmiş camlarını, ışıl ışıl parlayan.

.....
Ne yazık ki insanlarda da durum pek farklı değil:
Örneğin bir şeyin değerini bilmeyen sefil,
Her şeyi kendince tartışır ve ısrar eder;
Üstelik iktidar sahibiyse bu cahil
Hep kendi bildiğinin peşinden gider.

1815

ВОДОПАД И РУЧЕЙ

Кипящий Водопад, свергался со скал,
Целебному ключу с надменностью сказал
(Который под горой едва лишь был приметен,
Но силой славился лечебною своею):
“Не странно ль это? Ты так мал, водой так беден,
А у тебя всегда премножество гостей?
Не мудрено, коль мне приходит кто дивиться;
К тебе зачем идут?” – “Лечиться”, -
Смиренно прожурчал Ручей.

1816

СЛОН В СЛУЧАЕ

Когда-то в случай Слон попал у Льва.
В минуту по лесам прошла о том молва,
И, так как водится, пошли догадки,
Чем в милость втерся Слон?
Не то красив, не то забавен он;
Что за прием, что за хватки!
Толкуют звери меж собой.
«Когда бы», говорит, вертя хвостом, Лисица:
«Был у него пушистый хвост такой,
Я не дивилась бы».- «Или, сестрица»,
Сказал Медведь: «хотя бы по когтям
Он сделался случайным:
Никто того не счел бы чрезвычайным:
Да он и без когтей, то всем известно нам».—
«Да не вошел ли он в случай клыками?»
Вступился в речь их Вол:
«Уж не сочли ли их рогами?» —
«Так вы не знаете»,- сказал Осел,

ŞELALE İLE DERE

Kayalıklardan akan Şelale bakınıp dört yanına
Gururla konuşmuş şifalı suların kaynağına
(Ki belli belirsizmiş yamacında dağların,
ama şifa gücüyle dillendirmiş ününü):
“Biraz tuhaf değil mi, bunca azken suların,
Bu kadar çok konuşun güldürmesi yüzünü?
Söyler misin anlamını bu coşkun duyguların,

Bu sonsuz yığılmaların?” – “Devasıyım acıların,”
Diye söylemiş billur Dere mütevazı sözünü.

1816

FİL OLAYI

Fil'in Aslan'a rastgele konuk olduğu an,
Dedikodularla sarsıldı baştan başa orman;
Başladı çeşitli tahminler ve yorumlar:
Fil, Aslan'ın gönlünü nasıl kazanmış olabilir?
Cazibesi varsa, acaba nedir?
Ne demek bu kabuller, bu acayip oyunlar?
Sonsuz oranlamaları başladı hayvanların.
“Bari,” dedi uzun kuyruklu Tilki,
“Gür ve yumuşak bir kuyruğu olsa anlarım
Ve hiç şaşmam.” – “Ya da,” deyip Ayı dikildi,
“En azından, canım kardeşim,
Tırnakları olsaydı öyle kocaman,
Onu her tarafta şöhretli yapan.
Tırnaksızlığına hep tanıklık etmişim.
Yoksa dişleriyle mi parladı ünü?”
Öküz de söz aldı bu tartışmada:
“Dişleri belki de boynuz gibi görüldü.”
Eşek de kulaklarını sallayıp bu arada

Ушами хлопая: «чем мог он полюбиться,
И в знать добиться?
А я так отгадал —
Без длинных бы ушей он в милость не попал».

Нередко мы, хотя того не примечаем,
Себя в других охотно величаем.

1816

ЛЕВ СОСТАРЕВШИЙСЯ

Могучий Лев, гроза лесов,
Постигнут старостью, лишился силы:
Нет крепости в когтях, нет острых тех зубов.
Чем наводил он ужас на врагов,
И самого едва таскают ноги хилы.
А что всего больней,
Не только он теперь не страшен для зверей,
Но всяк, за старые обиды Льва, в отмщенье,
Наперерыв ему наносит оскорбленье:

To гордый конь его копытом крепким бьет,
To зубом волк рванет,
To острым рогом вол боднет.
Лев бедный в горе толь великом,
Сжав сердце, терпит всё и ждет кончины злой,
Лишь изъясляя ропот свой
Глухим и томным рыком.
Как видит, что осёл туда ж, натужа грудь,
Сбирается его лягнуть
И смотрит место лишь, где б было побольнее.
«О, боги!» возопил, стеная, Лев тогда:
«Чтоб не дожить до этого стыда,
Пошлите лучше мне один конец скорее!
Как смерть моя ни зла:
Всё легче, чем терпеть обиды от осла».

Dedi ki: “Nasıl bilmezsiniz Fil’in niye sevildiğini
Ve seçkinler arasına nasıl kabul edildiğini?
Bunun bence tek açıklaması vardır –
Fil’i saygın kıldıran o uzun kulaklardır.”

Başkasından söz ederken biz, çoğu zaman,
Kendimizi yüceltiyoruz ayırdında olmadan.

YAŞLI ASLAN

Ormanların korkulu rüyası Aslan
Yaşlandıkça yitirmeye başlamış kudretini
Yoksun kalmış dişlerinden, tırnaklarından –
Dehşete düşüren tüm rakiplerini
Ve artık iyice bezmiş ağrıyan bacaklarından.
Hastalıklar iyice musallat olmuş canına
Düşmanları ise, önceki korkuları bir yana,
Öç almaya bile başlamışlar Aslan’dan
Yedikleri hakaretler için bir zaman:
Mağrur at tekme atıyormuş kışına,
Aç kurt sık sık düşüyormuş peşine,
Öküz boynuz saplıyormuş döşüne.
Çok acı çekiyormuş Zavallı Aslan
Ve kaçınılmaz sonunu böyle beklerken
Yorgun sesler çıkarıyormuş istemeyerekten
Kendini savunurcasına kimi zaman.
Bir gün karşısında bir de Eşek dikleşmiş,
Onu şöyle dikkatlice seyretmiş,
Niyeti çifte atıp canını incitmekmiş.
“Ey Tanrım,” diye inlemiş Aslan, “sana ne yaptım
Ki bana utançların en büyüğünü yaşattın!”

Al benim canımı, bitsin bu rezil iş!
Eşek hakaretine katlanmaktansa ben
Ölmeyi tercih ederim hemen.

ВОЛКИ И ОВЦЫ

Овечкам от Волков совсем житья не стало,
И до того, что наконец
Правительство зверей благие меры взяло
Вступиться в сп_а_сенье Овец, -
И учрежден Совет на сей конец.
Большая часть в нем, правда, были Волки;
Но не о всех Волках ведь злые толки.
Видали и таких Волков, и многократ, -
Примеры эти не забыты, -
Которые ходили близко стад
Смирнехонько – когда бывали сыты.
Так почему ж Волкам в Совете и не быть?
Хоть надобно Овец оборонить,
Но и Волков не вовсе ж притеснить!”
Вот заседание в глухом лесу открыли;
Судили, думали, рядили
И, наконец, придумали закон.
Вот вам от слова в слово он:
“Как скоро Волк у стада забуянит
И обижать он Овцу станет,
То Волка тут властна Овца,
Не разбираючи лица,
Схватить за шиворот и в суд тотчас представить,
В соседний лес иль в бор”.
В законе нечего прибавить, ни убавить.
Да только я видал: до этих пор, -
Хоть говорят, Волкам и не спускают, -
Что будь Овца ответчик иль истец,
А только Волки все-таки Овец
В леса таскают.

1832

KURTLARLA KOYUNLAR

Çekmediği kalmamıştı Koyunların Kurtlardan
En sonunda iş ta oraya erdi
ki, hayvanlar hükümeti, ürkerek bu durumdan,
Koyunları kurtarmaya karar verdi
Ve hemen bir Kurul tertiplendi.

Eh, gerçi çoğunluğu Kurtlar oluşturdular,
Tüm Kurtlar için değildi çünkü dedikodular.
Örneğin onlardan kimileri,
Karınları tok olduğu zaman,
Rahatsız etmeden sürüleri
Sakince yürüyorlarmış arkalarından.
Böylesi Kurtlar Kurul'a niye girmesinler ki?
Koyunların hakları korunacak besbelli,
ama Kurtlara da sınır getirilmemeli.
Bu havada başladı ormanda celse:
Konuşuldu, tartışıldı hem de nefes nefese;
Bir kanunda karar kılındı en sonunda
Satır satır şunlar yer aldı bu kanunda:
"Kurt, sürünün ortasında, şayet
Ederse herhangi bir Koyuna hakaret,
Anında hakarete uğrayan o Koyun
Cesaretle yakasına yapışıp onun
Komşu ormanın ya da çamlığın
Mahkemesine başvurma hakkına sahiptir."
Kurcalanmaya ihtiyacı yok bu yasanın.
Ama bugüne dek içimi hep şu soru kemirir:
Kurtlara karşı bunca yasak getirilirken
Ve davacıyken, niye hep davalıdır Koyunlar,
Ormana götüren olmaları gerekirken onlar,
Hâlâ götürülüyor olmaları neden?

1832

КУКУШКА И ПЕТУХ

"Как, милый Петушок, поешь ты громко, важно!" -
"А ты, Кукушечка, мой свет,
Как тянешь плавно и протяжно:
Во всем лесу у нас такой певицы нет!"
"Тебя, мой куманек, век слушать я готова".
"А ты, красавица, божусь,
Лишь только замолчишь, то жду я, не дождусь,
Чтоб начала ты снова -
Отколь такой берется голосок?
И чист, и нежен, и высок!..
Да вы уж родом так: собою невелички,
А песни, что твой соловей!"
"Спасибо, кум; зато, по совести моей,
Поешь ты лучше райской птички,
На всех ссылаюсь в этом я".
Тут Воробей, случась, примолвил им: "Друзья!
Хоть вы охрипните, хваля друг дружку, -
Все ваша музыка плоха!.."

За что же, не боясь греха,
Кукушка хвалит Петуха?
За то, что хвалит он Кукушку.

1834

ВЕЛЬМОЖА

Какой-то в древности Вельможа
С богато убранного ложа
Отправился в страну, где царствует Плутон.
Сказать простее, – умер он;
И так, как встарь велось, в аду на суд явился.
Тотчас допрос ему: “Чем был ты? где родился?”

GUGUKKUŞU İLE HOROZ

“Sevgili Horoz’um, ne güzel ötüyorsun sen!”
“Ah, canım Gugukkuşu’m, benim gözümün nuru,
Kıvrak sesin ne de hoş çınlamakta bir bilsen,
Bir şarkıcı olarak tek sensin ormanların gururu!”
“Ben seni, ciğerparem, ömür boyu dinlerim!”
“Ah, güzelim, Tanrı şahidim olsun, inan,
Şarkına ara verdiği an
Sabırsız beklemekten gerilir sinirlerim....
Nerden bu ses, bunca temiz?
Hem kıvrak, hem yumuşak, hem tiz!...
Soyun böyle senin, büyümesen de,
Şarkın kışkandırır bülbülü bile!”
“Sağ ol, canım, şimdi vicdan sesimi dinle:
Cennet kuşundan da hoş bir tını var sende
Ve herkes destekliyor doğruluğunu.”
“Dostlar!” dedi Karga, sesi hınç dolu,
Birbirinizi överken sesiniz parçalandı,
Oysa sizin müziğiniz oldukça kaba!”
Gugukkuşu Horoz’u över miydi acaba,
Eğer Horoz da ona övgü yağdırmasaydı?

1834

ASİLZADE

Eski çağlarda Asilzade’nin biri
Terk edip locasının bulunduğu yeri
Pluton’un krallığına gitmek için yola revan olmuş.

Açıkçası – yaşam süresi dolmuş.
Cehennemde sorguya çekmişler onu
Öğrenmek için “kim” ve “nereli” olduğunu.

“Родился в Персии, а чином был сатрап;
Но так как, живучи, я был здоровьем слаб,
То сам я областью не правил,
А все дела секретарю оставил”.
“Что ж делал ты?” – “Пил, ел и спал
Да все подписывал, что он ни подавал”.
“Скорей же в рай его!” – “Как! где же справедливость?” -
Меркурий тут вскричал, забывши всю учтивость “Эх, братец! -
отвечал Эак, -
Не знаешь дела ты никак.
Не видишь разве ты? Покойник был дурак!
Что, если бы с такою властью
Взялся он за дела, к несчастью, -
Ведь погубил бы целый край!..
И ты б там слез не обобрался!
Затем-то и попал он в рай,
Что за дела не принимался”.
Вчера я был в суде и видел там судью.
Ну, так и кажется, что быть ему в раю!

1834

“İran’da doğdum, valilikti görevim,
Ama hayattayken çok cılızdı bedenim,
Yönetici yetkilerimi ben bu sebeple
Sekreterlerime devrettim bile bile.”
“Ya sen ne yaptın?” – “Yedim, içtim ve yattım
Getirilen evraklara sadece imza attım.”
“Hemen cennete gitsin!” – “Ne?” diye kükremiş
Merkür, nezaketi unutup, “yaptığımız yanlış iş!”
“Eh, kardeşim,” demiş Eak,
“Sen bu işte çok yenisin, bana bak.
Karşıdaki bu rahmetli – bir ahmak!
Yetkilerini kullanıp çalışsaydı, o belki
-Allah muhafaza- her şeyi berbat ederdi.
Gözyaşlarına boğarak için için
Elden çıkarırdı tüm memleketi!
Bu yüzden, yani çalışmadığı için
O cenneti tepe tepe hak etti.”

Dün mahkemedeydim, bir mahkûm gördüm orda,
Zannımca cennete gideceklerden birisiydi o da.

1834

С. В. Александрович, *Квартет*, 1895-1898. S.
V. Aleksandroviç, *Kuartet*, 1895-1898.

ВАСИЛИЙ ЖУКОВСКИЙ

VASİLİ JUKOVSKI
(1783 – 1852)

Çağının seçkin şair, çevirmen ve eleştirmenlerinden biri olarak bilinen Vasili Andreeviç Jukovski, 29 Ocak 1783'te Tula ilinin Mişenskoye köyünde dünyaya geldi. Yerli toprak ağalarından A.İ. Bunin ile tutsak Türk kızı Saliha'nın evlilik dışı çocuğudur. Jukovski, babası daha hayattayken, Tula'da önce özel bir öğrenci yurdunda, sonra da halk okulunda öğrenim görmeye başladı. O yıllarda kız kardeşi Varvara Afanasieva Yuşkova'nın sık sık müzikal geceler düzenlendiği ve Karamzin'le Dmitriyev'den şiirler okunan evinde yaşadı. Bu etkinlikler onda, çok erken yaşta, edebiyata karşı büyük bir ilgi uyandırdı.

Nitekim, henüz on bir yaşındayken, o, *Camillu, Yahut Roma'nın Kurtuluşu* adlı bir trajedi kaleme aldı. 1802 yılında Moskova Üniversitesi'ni bitirdikten sonra Mişensko'daki soylular yurduna döndü. Burada ciddi edebiyat çalışmalarına başladı ve Thomas Gary'ın "Köy Mezarlığında Yazılan Ağıt" başlıklı şiirini İngilizceden çevirdi ve N. M. Karamzin'in ünlü *Vestnik Evropy* (Avrupa Gazetesi)'de yayımladı. Böylece çevirmenlik kariyerini de başlatan Jukovski, bu dönemde Gottfried Burger, Walter Scoot, Robert Southey ve George Byron gibi daha birçok ünlü yazarı Rus okurlarına tanıtmış oldu. Bunlarla koşturarak eski Yunan şairi Homeros'un başyapıtı *Odysseia*'yı (1849) da çevirdi.

Napolyon saldırısına karşı verilen büyük savaş yıllarında askerlik hizmetine alınan Jukovski, 1815 yılında kraliçe Mariya Fedorovna tarafından sarayda saygın bir göreve getirildi, 1917'de prenses Charlotte (daha sonraki yıllarda imparator I.Nikolay'ın eşi imparatoriçe Aleksandra Fedorovna)'un öğretmenliğine atandı, 1826 yılında ise, gelecekte tahta geçecek olan, Rusya imparatoru II. Aleksandr'ın eğitimciliğine getirildi. Bu durumdan yararlanan Jukovski, başta M. Y. Lermontov ve T. G. Şevçenko olmak üzere nice nice şaire maddi ve manevi desteklerde bulundu. Özellikle A. S. Puşkin için birkaç kez devreye girmesi gerekti. Evinde sıkı sıkı Krilov, Griboedov, Glinka, Briullov gibi ünlü sanatçıları ağırladı.

Yazmış olduğu “Lyudmila”, “Svetlana”, “Leonora”, “Kassandra” vb. baladlarıyla (1808-1812) Rus şiirinde romantizm akımının öncüsü olan Jukovski, edebiyatın etiksel aydınlatıcı gücüne tüm içtenliğiyle inandığı için, yaratıcılığında sürekli “okurları zihinsel ve ahlaksal yönden aydınlatmak” ilkesine bağlılık gösterdi.

Jukovski, Rus edebiyatına yapmış olduğu büyük, özverili ve sürekli hizmetlerinden dolayı, 1827 yılında Petersburg Bilimler Akademisi üyeliğine kabul edildi, 1841 yılında ise “akademisyen” unvanıyla onurlandırıldı. Aynı yıl Akademi’deki görevinden istifa edip Almanya’ya yerleşti ve ressam dostu E. R. Reytern’in 20 yaşındaki kızı Elizabet Reytern (1821-1856)’le evlendi.

Ömrünün son 12 yılını Düsseldorf ve Frankfurt am Main kentlerinde yeni edindiği dost ortamlarında geçirdi. Ülkesine geri dönmeyi her ne kadar istediye de, eşinin bazı sağlık sorunları nedeniyle bunu gerçekleştiremedi ve 24 Nisan 1852’de Baden-Baden’de yaşama veda etti. Naaşı Rusya’ya götürülerek Petersburg’taki Aleksandr Nevski mezarlığına gömüldü.

Yaşamının son yıllarını özellikle *Nal ve Damayanti* (1837-1841), eski Hint destanı *Mahabharata* (1846), Firdevsi’nin *Şahname*’si vb. doğu edebiyatlarının klasik yapıtlarını çevirmeye adanmıştı.

ПЕСНЯ

Мой друг, хранитель-ангел мой,
О ты, с которой нет сравненья,
Люблю тебя, дышу тобой;
Но где для страсти выраженья?
Во всех природы красотах
Твой образ милый я встречаю;
Прелестных вижу – в их чертах
Одну тебя воображаю.

Беру перо – им начертать
Могу лишь имя незабвенной;
Одну тебя лишь прославлять
Могу на лире восхищенной:
С тобой, один, вблизи, вдали,
Тебя любить – одна мне радость;
Ты мне все блага на земли;
Ты сердцу жизнь, ты жизни сладость.

В пустыне, в шуме в городском
Одной тебе внимать мечтаю;
Твой образ – забываясь сном,
С последней мыслию сливаю;
Приятный звук твоих речей
Со мной во сне не растается;
Проснусь – и ты в душе моей
Скорей, чем день очам коснется.

Ах! мне ль разлуку знать с тобой?
Ты всюду спутник мой незримый;
Молчишь – мне взор понятен твой,

Для всех других неизъяснимый;
Я в сердце твой приемлю глас;
Я пью любовь в твоём дыханье...
Восторги, кто постигнет вас,
Тебя, души очарованье?

ŞARKI

Ey sevgilim, koruyucu meleğim,
Benzersizdir bu güzellik, sendeki,
Uğrunda habire yanan benliğim
Aşkını sözlere nasıl döksün ki?
Koca doğa seni övüp şükretsin –
İzlerini görüyorum her yönde,
Baş döndüren cazibeye sahipsin
Güzelliğin en güzeli yüzünde.

Kalemim adını yazar sadece
Senin eşsiz, unutulmaz adını;
Lirim de tutkunla inler gün gece
Ey ömrümün en şahane kadını –
Yakında da olsun, uzağımda da.
Seni sevmek – sevinçlerin sevinci,
Sen ki, benim her şeyimsin dünyada:
Ömrümün canısın, canımın içi.

Kentin sükûtu da, şamatası da
Bana hep sesini aratır senin;
Her gece uykumun rüya faslında
Endamın – tacıdır fikirlerimin.
Sesini duyarım, mucize gibi,
Bana can alıcı şeyler söyleyen;
Senle dolu hissederim kendimi
Uyanınca sabah, şafaktan erken.

Ah, nasıl yaşarım ben senden uzak?
Sen benim tanrısal ciğerparemsin.
Suskun konuşmanı dünyada ancak
Anlayan tek kişi benim, bilirsin.
O sessiz ses, içimdedir her zaman,
Aşkımın sihridir onun soluğu...
Ürpert beni, ey bitimsiz heyecan,
Onun cemalini ruhuma doku.

Тобой и для одной тебя
Живу и жизнью наслаждаюсь;
Тобою чувствую себя;

В тебе природе удивляюсь.
И с чем мне жребий мой сравнить?
Чего желать в толь сладкой доле?
Любовь мне жизнь – ах! я любить
Еще стократ желал бы боле.

1808

ЦВЕТОК

Романс

Минутная краса полей,
Цветок увядший, одинокой,
Лишён ты прелести своей
Рукою осени жестокой.

Увы! нам тот же дан удел,
И тот же рок нас угнетает:
С тебя листочек облетел -
От нас веселье отлетает.

Отъемлет каждый день у нас
Или мечту, иль наслажденье.
И каждый разрушает час
Драгое сердцу заблужденье.

Смотри... очарованья нет;
Звезда надежды угасает...
Увы! кто скажет: жизнь иль цвет
Быстрее в мире исчезает?

1811

Ben senle ve senin için varım hep
Yaşamaktan haz duyarım böylece
Yalnız sensin beni ben yapan sebep
Ve tüm doğa sende birleşmiş bence.
Daha güzel kader nasıl düşünür?
Bundan daha tatlı bir şey olur mu?
Benim için yaşam sevda demektir
Ve ben yüzlerce kez isterim onu.

1808

ÇİÇEK

(Romans)

Ey, kırların güzelliği,
Küs çiçek, sen, sen değilsin,
Zalim güzün hoyrat eli
Cazibeni çalmış senin.

Bizim sonumuz da aynı!
Heyhat, kader çok zalimdir:
Yakar senin yaprağını,
Bizden sevinci eksiltir.

Her geçen gün içimizde
Hayal, istek... söner bir bir,
Ama yok olurken bile
Kalp aldanış içindedir.

Tansık, gizem... hepsi düştür;
Umut yıldız gibi kayar...
Heyhat! Çiçek, ya da ömür
Hızla nasıl kaybolurlar?

1811

ПЕСНЯ

Кольцо души девицы
Я в море уронил:
С моим кольцом я счастье
Земное погубил.

Мне, дав его, сказала:
"Носи, не забывай;
Пока твое колечко,
Меня своей считай!"

Не в добрый час я невод
Стал в море полоскать;
Колько юркнуло в воду;
Искал... но где сыскать?!

С тех пор мы как чужие,
Приду к ней – не глядит,

С тех пор мое веселье
На дне морском лежит.

О, ветер полуночный,
Проснися! будь мне друг!
Схвати со дна колечко
И выкати на луг.

Вчера ей жалко стало,
Нашла меня в слезах,
И что-то, как бывало,
Зажглось у ней в глазах.

ŞARKI

Ben nişan yüzüğümü
Suya düşürdüğüm gün
Sevinçten ve gülüşten
Yoksun kaldım büsbütün.

Onu veren sevgilim:
“Taşı, dedi, gönlünce,
Ben seninim, sen onu
Taşdığın sürece.”

Uğursuz bir saatte
Denizde yıkanırken,
Yüzüğüm battı suya
Ki bul bulabilirsen!

O günden sevgilimle
Aramız açık bizim.
Yüzük gibi neşem de
Dibindedir denizin.

Ey, gece esen rüzgâr,
Gerçek dostumsan eğer,
Çıkarıp yüzüğümü
Gel, çayırdı bana ver.

Nişanlım bugün yine
Üzgün geldi yanıma,
Bakışı bu kez sanki
Isı verdi kanıma.

Ко мне подседа с лаской,
Мне руку подала,

И что-то ей хотелось
Сказать, но не могла.

На что твоя мне ласка,
На что мне твой привет?
Любви, любви хочу я...
Любви-то мне и нет.

Ищи, кто хочет, в море
Богатых янтарей...
А мне – мое колечко
С надеждою моей.

1816

НОЧЬ

Уже утомившийся день
Склонился в багряные воды,
Темнеют лазурные своды,
Прохладная стелется тень;
И ночь молчаливая мирно
Пошла по дороге эфирной,
И Геспер летит перед ней
С прекрасной звездой своей.

Сойди, о небесная, к нам
С волшебным твоим покрывалом,
С целебным забвенья фиалом,
Дай мира усталым сердцам.
Своим миротворным явленьем,
Своим усыпительным пеньем
Томимую душу тоской,
Как мать дитя, успокой.

Sonra sıcak eli
Birden elime değdi,
Bir şey diyecek oldu,
Ama söyleyemedi.

Ben şefkat ve iyilik
İstemiyorum artık!
Aşkımı arasam da
O boğuldu, ne yazık!

İsteyenler denizde
Kehribar arasınlar,
Benim tek istediğim

Yüzüğündür – o kadar!

1816

GECE

Yorgun bir gün yönelirken
Kızıl koynuna suların,
Gölgeleri bulutların
Gökkubbeyi kaplar hemen;
Uzun yola çıkar gece
Öyle sakın ve sessizce,
Önde Zühre vardır yine
Hem de tüm gözdeleleriyle.

Gel, ey göklerin güzeli,
Şık giysilerinle salın,
İlacınla acıların
Sağalt yorgun yürekleri.
O evrensel gizeminle,
Huzurlu ninnilerinle,
Çocuklarca avut bizi
Şefkatli bir anne gibi.

ЗАМОК НА БЕРЕГУ МОРЯ

"Ты видел ли замок на бреге морском?
Играют, сияют над ним облака;
Лазурное море прекрасно кругом".

"Я замок тот видел на бреге морском;
Сияла над ним одиноко луна;
Над морем клубился холодный туман".

"Шумели ль, плескали ль морские валы?
С их шумом, с их плеском сливался ли глас
Веселого пенья, торжественных струн?"

"Был ветер спокоен; молчала волна;
Мне слышалась в замке печальная песнь;
Я плакал от жалобных звуков ее".

"Царя и царицу ты видел ли там?
Ты видел ли с ними их милую дочь,
Младую, как утро весеннего дня?"

"Царя и царицу я видел... Вдвоем
Безгласны, печальны сидели они;
Но милой их дочери не было там".

1831

DENİZ SAHİLİNDEKİ KÖŞK

"Deniz sahilindeki köşkü sen hiç gördün mü?
Üzerinde gümüşü bulutlar oynaşmakta;
Masmavi bir deniz kuşatmakta önünü."

"Ben öyle bir köşk gördüm denizin kıyısında;
Kimsesiz bir ay vardı, üzerinde parlayan;
Denizi soğuk bir sis sarmıştı yumak yumak."

"Dalgalar şarılıyla öper miydi kumsalı?
Karışır mıydı gürültülü neşesine onların
Eğlenceli bir şarkı, coşku dolu bir keman?"

"Ne rüzgâr esiyordu, ne deniz dalgalıydı;
Köşkten acı, keder yüklü bir şarkıydı duyulan;
Ben onu dinledikçe için için ağladım."

"Çar ile çariçeyi orda görebildin mi?
Görebildin mi küçük, sevimli kızlarımı,
Bir bahar çiçeğinden daha hoş, daha körpe?"

"Çar ile çariçeyi gördüm... Ama perişan,
İkisi de acıdan taşlaşmış birer puttu;
Ama güzel kızları aralarında yoktu."

1831

ПТИЧКА

*Посвященное Павлу Васильевичу и Александре Васильеве
Жуковским*

Птичка летает,
Птичка играет,
Птичка поет;
Птичка летала,
Птичка играла,
Птички уж нет!
Где же ты, птичка?
Где ты, певичка?

В дальнем краю
Гнездышко вьешь ты;
Там и поешь ты
Песню свою.

1851

MINİK KUŞ

Pavel Vasileviç ile Aleksandr Vasiliev Jukovski'ye adanmıştır

Uçan minik kuş,
Coşan minik kuş,
Minik kuş – içli, yanık...
Uçtu minik kuş,
Coştı minik kuş,
Minik kuş – yok artık!
Ey, minik kuş, nerdesin?
Nerde o güzel sesin?
Belki buldun son dağı
Yuva yapmaktır işin
Orda okumak için
Kendi şarkılarını.

Г. А. Баумер, *Кладбище*, 1881.

G. A. Baumer, *Mezarlık*, 1881.

ДЕНИС ДАВЫДОВ

DENİS DAVIDOV
(1784 – 1839)

Bir savaş yazarı ve şair olarak bilinen Denis Vasiliyeviç Davidov, 16 Haziran 1784 tarihinde Moskova'da soylu bir ailede dünyaya geldi. Yaşamı boyu çocukluğunda (dokuz yaşındayken) efsanevi Rus komutanı A. Suvorov'la karşılaşmasını ve büyük karhamanın onun hakkında söylediği "Bu çocuk gelecekte gerçek bir asker olacak" sözlerini hiç unutmadı. Nitekim bilinçli ömrünün çok büyük bir bölümünü, 1832 yılında tümgeneral olarak ayrıldığı, askerlik hizmetine adadı.

Davidov, 1806-1808 arasında Prusya'da Fransız ve Pruslarla, 1809'da İsveçliler ve Finlerle, 1809-1810 arasında Moldova ve Balkanlar'da Osmanlılarla mertçe savaştı, 1812-1814 yılları arasında Fransızları hezimete uğratarak Paris'e dek kovalayan kahramanların ön saflarında yer aldı. Minnettar halkının bilincine onun adı, özellikle 1812 yılında Napolyon istilacılarına karşı yürüttüğü başarılı gerilla savaşıyla kazandı.

Edebiyat dünyasında Davidov'un adı ilk olarak 1803-1805 yılları arasında, elden ele dolaşan "Baş ve Ayaklar" ile "Irmak ve Ayna" başlıklı fablları, "Rüya" adlı satirik şiiri vb. el yazmalarıyla duyuldu. Şiirlerini seven birçok dekabristle (devrimci) yakın ilişkiler içinde olmasına karşın o, onların (dekabristlerin) gizli örgütüne katılmayı reddetti.

Davidov Rus edebiyatı tarihinde insan üzerinde her türlü baskıya karşı olup özgür düşünceyi önemseyen ve rindane bir yaşam yanlısı oluşuyla dikkat çeken "hussar (süvari) liriği" şiir türünün yaratıcısı olarak anılmaktadır. "Hussar Şöleni", "Yaşlı Hussar İçin Şarkı", "Yarı Asker", "Borodino Ovası" vb. bu tür şiirlerin en belli başlılarından. Bunlardan, özellikle de 1829'da yazılmış olan sonuncusu, Rus romantik şiirinin tarihsel değere sahip en gözde örneklerinden biri olarak ün yaptı. Şairin yaratıcılığı A. Puşkin tarafından da ilgiyle karşılandı ve yüksek değere layık görüldü..

1830'lu yıllarda Davidov'un düzyazı yapıtları da övgü ve beğeniyle okundu. Bunlar arasında, A. Suvorov, N. Raevski, M. Kamenski vb. ünlü kişileri anlatanlar, özel bir yer tutmaktadır.

Ömrünün son yıllarında ünlü komutan Petr Bagration'un kemiklerini, öldüğü yerden (Semenovsko) getirtip Borodino'ya gömmek için çok uğraş verdiyse de, bu nedenle düzenlenen anlamlı törene katılmak ona nasip olmadı, çünkü 22 Nisan 1839'da aniden bu dünyadan göçtü.

МУДРОСТЬ

Анакреонтическая ода

Мы недавно от печали,
Лиза, я да Купидон,
По бокалу осушали
И просили Мудрость вон.

"Детушки, поберегитесь!-
Говорила Мудрость нам.-
Пить не должно; воздержитесь:
Этот сок опасен вам".

"Бабушка!– сказал плутишка.-
Твой совет законом мне.
Я – послушливый мальчишка,
Но... вот капелька тебе,-

Выпей!" – Бабушка напрасно
Отговаривалась пить.
Как откажешь? Бог прекрасной
Так искусен говорить.

Выпила и нам твердила
О воздержности в вине;
Еще выпив, попросила,
Что осталось на дне.

И старушка зашаталась,
Не нашедши больше слов;
Зашатавшись, спотыкалась,
Опираясь на Любовь.

1807

HİKMET

Anakreon Havasında Bir Kaside

Geçende biz acıdaşlar:
Liza, Cupidon, bir de ben,
İçtik ta sabaha kadar
Dersler alarak Hikmet'ten.

“Yavrularım, dinleyiniz!-
Dedi bize Hikmet Nine.-
Bu mereti içmeyiniz,
O bir felakettir size.”

“Nine! -dedim şaka yollu-
Öğüdün kuraldır bana.
Öğrencin olduğum doğru,
Ama... sen de bir tatsana,

Ha şerefe!” – Nine, önce
İçmeyi reddetse bile,
İçti o, kulak verince
Rabbin güzel sözlerine.

Sonra şarap içmedeki
Ölçüden bahsetti Nine;
Son damlayı da tüketti
Kristal bardağın dibinde.

Ve sallandı yaşlı kadın,
Konuşmadı daha fazla
Desteği her sallananın
Ancak Aşk'tır bu dünyada.

1807

ПОЭТИЧЕСКАЯ ЖЕНЩИНА

Что она?– Порыв, смятенье,
И холодность, и восторг,
И отпор, и увлечение,
Смех и слезы, черт и бог,
Пыл полуденного лета,
Урагана красота,
Исступленного поэта

Беспокойная мечта!
С нею дружба – упоенье...
Но спаси, создатель, с ней
От любовного сношенья
И таинственных связей!
Огненна, славолюбива;
Я ручаюсь, что она
Неотвязчива, ревнива,
Как законная жена!

1816

ГЕНЕРАЛАМ, ТАНЦУЮЩИМ НА БАЛЕ ПРИ ОТЪЕЗДЕ МОЕМ НА ВОЙНУ 1826 ГОДА

Мы несем едино бремя;
Только жребий наш иной:
Вы оставлены на племя,
Я назначен на убой.

1826

ŞAİRANE KADIN

O kim mi? – Cürettir, belki şaşkınlık,
Hem soğukluktur o, hem de heyecan,
Hem itici güçtür, hem bağımlılık
Gülüş ve gözyaşı, Tanrı ve şeytan,
Yazın sıcağını emmiş bedeni
Savrulup güzellik fırtınasında
Pişirmiş şairin hayallerini
Huzursuz ruhunun ihtirasında!
Ona yakınlaşmak – esrimek demek...
Tanrı yasağıydı yaklaşmak ona,
Âşık olup bir de koynuna girmek,
Tutulmak gizemli tuzaklarına!
Ben diyorum ki o, benim gözümde
Müthiş ateşlidir, şan delisidir;
Dayatmacıdır ve kıskançtır hem de
O, tıpkı, her helal kadın gibidir.

1816

1826'DA BEN SAVAŞA GİDERKEN BALODA DANS EDEN GENERALLER

Aynı yükün altındayken hepimiz;
Tek yazgılarımız farklı besbelli:
Genç kuşaklar için korunurken siz
Cenkte boğazlanmak bekliyor beni.

1826

* * *

О, кто, скажи ты мне, кто ты,
Виновница моей мучительной мечты?
Скажи мне, кто же ты?– Мой ангел ли хранитель
Иль злобный гений-разрушитель
Всех радостей моих?– Не знаю, но я твой!
Ты смяла на главе венков мой боевой,
Ты из души моей изгнала жажду славы,
И грезы гордые, и думы величавы.
Я не хочу войны, я разлюбил войну, -
Я в мыслях, я в душе храню тебя одну.
Ты сердцу моему нужна для трепетанья,
Как свет очам моим, как воздух для дыханья.
Ах! чтоб без трепета, без ропота терпеть
Разгневанной судьбы и грозы и волненья,
Мне надо на тебя глядеть, всегда глядеть,
Глядеть без устали, как на звезду спасенья!
Уходишь ты – и за тобою вслед
Стремится мысль, душа несется,
И стынет кровь, и жизни нет!..
Но только что во мне твой шорох отзовется,
Я жизни чувствую прилив, я вижу свет,
И возвращается душа, и сердце бьется!..

1834

* * *

Я вас люблю так, как любить вас должно:
Наперекор судьбы и сплетней городских,
Наперекор, быть может, вас самих,
Томящих жизнь мою жестоко и безбожно.

* * *

Söyle bana asep kimsin sen,

Ey benim düşlerimi kasavete çeviren?
Kimsin sen? Koruyucu meleğim misin benim,
Yoksa dâhi bir ucubenin
Hıncı mısın neşemi boğan? Bilmeden taptım.
Ama sen cenk tacımı ayak altına attın
Ve kovdun ruhumdaki şan şöhret hevesini,
O mağrur hülyaları, o yücelik hissini.
Büsbütün nefret ettim savaştan ve cüretten
Kanımda ve aklımda bir sen varsın, yalnız sen.
Sırf senin'çin atıyor bu yüreğim, bilesin,
Sen gözümde ışıksın, sen aldığım nefessin.
Ah, yıkılmamam için baskısı karşısında
Öfkeli kör talihin, coşkulu isteklerin,
Bir kurtuluş yıldızı gibi görüp aslında
Gece gündüz yüzüne bakmalıyım ben senin!
Oysa gidiyorsun – senin peşinden
Ruhum da, fikrim de çekiliyorlar,
Kanım donup yaşam duruyor derken
Fısıltımı duyunca bir yankı gibi tekrar,
Var olma duygusunu yaşıyorum derinden
Ve canlanan kalbimde sıklaşıyor atışlar.

1834

* * *

Gerektiği şekilde seviyorum sizi ben
Tüm dedikodulara, bahtın fendine inat,
Üstelik, belki sizin kendinize de inat,
Günlerimi zalimce karartmanıza rağmen.

Я вас люблю,— не оттого, что вы
Прекрасней всех, что стан ваш негой дышит,
Уста роскошествуют и взор Востоком пышет,
Что вы – поэзия от ног до головы!

Я вас люблю без страха, опасенья
Ни неба, ни земли, ни Пензы, ни Москвы, -
Я мог бы вас любить глухим, лишенным зренья...
Я вас люблю затем, что это – вы!

На право вас любить не прибегу к пашпорту
Иссохших завистью жеманниц отставных:
Давно с почтением я умоляю их
Не заниматься мной и убираться к черту!

1834

ВАЛЬС

Ев. Д. З...ой

Кипит поток в дубраве шумной
И мчится скачущей волной,
И катит в ярости безумной
Песок и камень вековой.
Но, покорен красой невольной,
Колышет ласково поток
Слетевший с берега на волны
Весенний, розовый листок.
Так бурей вальса не сокрыта,
Так от толпы отличена,
Летит воздушна и стройна
Моя любовь, моя харита,

Dudaklarınız için değildir sevgim size
O cennetlik dudaklar için, titreyen tir tir;
Ne de şafaklar saçan eşsiz gözlerinize,
Sizi sevmem – şiiri sizde görmem demektir.

Ben sizi sakıncasız, korkusuz seviyorum
Yerden, gökten, Penza'dan ve hatta Moskova'dan,
Kör de olsam, sağır da, seveceğim diyorum,
Çünkü siz bıkmadınız hep kendiniz olmaktan.

Ben sizi seviyorum asla taviz vermeden
Nice bencil kızlara hasislikten çatlayan,
Onlara bizi rahat bıraksınlar dedim ben,
Ve gidip belasını bulsunlar kör şeytandan.

1934

VALS

Ев. Д. З.'ye

Meşelik içinde çağlayan ırmak
Dalga dalga şafak aydınlığında
Koşuyor delice, hınçla saçarak
Taşlarla kumları iki yanına.
Sonra sanki güzelliğın tutsağı
Gibi birden duraksıyor, tertemiz,
Bağrında bir nisan gülü yaprağı
Sallanmakta gülümseyip sebepsiz.

Kalabalıklardan, gözlerden uzak
Bu güzelim valse gıpta ederek
Ah, benim aşkım da, göksel ve ak pak,
Uçuyor en güzel meleklere denk –

Виновница тоски моей,
Моих мечтаний, вдохновений,
И поэтических волнений,
И поэтических страстей!

1834

ВЫЗДОРОВЛЕНИЕ

Прошла борьба моих страстей,
Болезнь души моей мятежной,
И призрак пламенных ночей
Неотразимый, неизбежный,
И милые тревоги милых дней,
И языка несвязный лепет,
И сердца судорожный трепет,
И смерть и жизнь при встрече с *ней*...
Исчезло все! – Покой желанный
У изголовия сидит...
Но каплет кровь еще из раны,
И грудь усталая и ноет и болит!

1836

O ki, tek suçlusu üzgün halimin,
Düşlerimin, hırslarımın nedeni;
O ki, esin kaynağıdır kalbimin,
Şiir sevdasıyla yandıran beni!

1834

SAĞALMA

Bitti eski hırslarımın coşkusu
Yaralı ve azgın ruhumda benim,
Yok artık belirsiz öcü korkusu
Nefesi ateşli o gecelerin,
Ne tatlı günlerin tatlı telaşı,
Ne kem küm edişi dolaşan dilin
Ne çılgınca çırpınışı kalbimin
Ne onun'çin ölmek her adım başı...
Her şey bitti artık! – Beklenen rahat

Başımın ucuna oturmuş bile...
Yaralarım hâlâ kanıyor fakat
Ve sol göğsüm hep acılar içinde!

1836

АЛЕКСАНДР ПУШКИН

ALEKSANDR PUŞKİN
(1799 – 1837)

Rus edebi dilinin yaratıcısı, dâhi şair, yazar ve dramaturg Aleksandr Sergeyeviç Puşkin, 26 Mayıs 1799'da Moskova'da soylu bir ailede dünyaya geldi. 1811-1817 yılları arasında Tsarsko Selo Lise'sinde okudu. Daha o zaman yazdığı 120 civarında şiirle güçlü yeteneğini topluma kabul ettirdi.

Liseden sonra Petersburg'a yerleşip mülkiye memurluğu yaptığı yıllarda (1818-1820) “Yeşil Lamba” adlı edebiyatçılar derneğine katıldı ve yazmış olduğu *Ruslan ile Lyudmila* adlı lirik poemiyle yeni Rus şiirini başlatmış oldu. Bazı siyasi içerikli şiirleri ve epigramlarından dolayı sürüldüğü Kişinev ve Odesa'da (1820-1824) *Kafkasya Tutsağı*, *Bahçesaray Çeşmesi* vb. yapıtlarını kaleme aldı.

1824 yılında görevden alınarak Mihaylovskoe'ye bağlı Pskov'da bulunan dede malikânesinde göz altında tutuldu. Orada *Yevgeni Onegin* manzum romanı üzerinde çalışmaya başladı, aynı zamanda bir yandan da *Çingeneler* ve *Kont Nulin* adlı destanları, *Boris Godunov* başlıklı tiyatro oyunu gibi çeşitli yapıtlar üzerinde çalıştı. Dekabristlerle çok yakın ilişkiler içinde olmasına karşın onların ortamına girmedi ve 14 aralık 1825'te başlattıkları ayaklanmaya katılmadı. Çar I. Nikolay onu affetti ve özel olarak kendi gözetimi altına aldı. Puşkin'in, Rusya'da yapılması gereken reformlarla ilgili çarın hazırlamış olduğu *Halkın Eğitimi Hakkında* başlıklı yazısını hedef alan *Sekizlikler* (“İyilikler Umuduyla”) şiiri de hiçbir işe yaramadı. 1827-1828 yıllarında yazılan *Andrey Şenye* adlı şiir ile *Gavriilyada* (Cebrailname) adlı lirik poeminden sonra şair yeniden gizlice izlenmeye alındı.

1831'de zamanının seçkin güzellerinden Nataliya N. Gonçarova ile evlendi. Ardından da *Yevgeni Onegin* bitirildi ve *Biyelkin'in Hikâyeleri*, *Yüzbaşının Kızı*, *Bakır Süvari*, *Maça Kızı* vb. yeni kitaplar da yazıldı.

Evlendikten sonra Puşkin'e Çar Petro ile Pugaçev'in tarihlerini inceleyebilmesi için eski işyerindeki devlet arşivinde çalışma hakkı verildi. Derin bir tarih sezisine sahip olan şair *18. Yüzyıl*

Rus Tarihiyle İlgili Notlar, Poltava, Büyük Petro'nun Arabı vb. yapıtlarında şematik yorumlara mesafeli durarak, “söz konusu çağı tüm gerçekliğiyle” yansıtmaya özen gösterdi. Böylece o, Rusya tarihi uzmanı A. L. Şapiro'nun “Şair kaleminin dokunduğu her tarihsel olgu, tüm canlılığı, parlaklığı, inandırıcılığı ve gelişme sürecindeki tüm benzersizliği ve karmaşıklığı ile gözlerimizin önünde canlandırılır” sözlerini haklı çıkardı.

1833 yılında Puşkin şairlik şanına yakışmayan düşük bir unvanla asiller topluluğuna alındı. 1836'da *Sovremennik* (Çağdaş) dergisiyle *Literaturnoy gazety* (Edebiyat Gazetesi) adlı gazetenin yayımcılığını yapsa da maddi sıkıntılardan bir türlü kurtulamadı.

Petersburg sosyetesinin ünlü şairi çekemeyen gözü dönmüş düşmanları, eşi Nataliya'nın bir yandan Çar I. Nikolay ile yakın olduğunu, öte yandan Fransız asıllı subay d'Anthes'in de ona kur yaptığını ağızbirliği etmişçesine her yerde dillendirerek, şairin gururuyla oynamak istediler. Kişilik onurunu korumak amacıyla şair, d'Anthes'i düelloya çağırarak zorunda kaldı. Ne ki 27 Ocak 1837 tarihinde, Çernoy Reçke denen yerde gerçekleşen düelloda, Puşkin ağır bir şekilde yaralandı ve iki gün sonra yaşama gözlerini yumdu. Tıpkı V. Jukovski'nin dediği gibi “Rus şiirinin güneşi battı”.

К ***

Не спрашивай, зачем унылой думой
Среди забав я часто омрачен,
Зачем на все подъямлю взор угрюмый,
Зачем не мил мне сладкой жизни сон;

Не спрашивай, зачем душой остылой
Я разлюбил веселую любовь
И никого не называю *милой* —
Кто раз любил, уж не полюбит вновь;

Кто счастье знал, уж не узнает счастья.
На краткий миг блаженство нам дано:
От юности, от нег и сладострастья
Останется уныние одно...

1817

К ЧААДАЕВУ

Любви, надежды, тихой славы
Недолго нежил нас обман,
Исчезли юные забавы,
Как сон, как утренний туман;
Но в нас горит еще желанье,
Под гнетом власти роковой
Нетерпеливою душой
Отчизны внемлем призыванье.
Мы ждем с томленьем упования
Минуты вольности святой,
Как ждет любовник молодой

Минуты верного свиданья.
Пока свободою горим,

***,А

Sorma niye, böyle hep eğlenirken,
Kara fikirlerce zorlanmaktayım,
Her şeye karamsar bakışım neden,
Neden yaşamdan zevk almamaktayım

Sorma niye ürpertiler içinde
İstavroz çıkardım aşk önünde ben,
Hiçbir kız “sevgili” değil dilimde –
Âşık adam âşık olmaz yeniden.

Mutluluk aramaz bir mutlu adam –
Mutluluk kısa bir zamandır yalnız:
Dinçliğin, gençliğin, şevkin ardından
Bizde salt bir acı kalır amansız.

1817

ÇAADAЕV’E

Aşk ve umut gibi sahte sözlerin
Beşiği bir süre salladı bizi.
Gençlik düşlerinin tozpembe izi
Uçtu erken çiyi gibi seherin.
Ama zulmün baskısında boğulup
Titiz inancımız kül bağlamadı
Ve yürekte hiç arsız çağladı
Vatanın çağrısı, çağlayan olup.
Hoş bir beklentiye odaklanmışız
Özgürlüğün kutsal bayramına tek –
Genç bir âşık nice nefes keserek
Bekliyorsa cananını sabırsız.
Özgürlükle yandığımız sürece,

Пока сердца для чести живы,
Мой друг, отчизне посвятим
Души прекрасные порывы!
Товарищ, верь: взойдет она,
Звезда пленительного счастья,
Россия вспрянет ото сна,
И на обломках самовластья
Напишут наши имена!

ЧЕРНАЯ ШАЛЬ

Гляжу, как безумный, на черную шаль,
И хладную душу терзает печаль.

Когда легковерен и молод я был,
Младую гречанку я страстно любил;

Прелестная дева ласкала меня,
Но скоро я дожил до черного дня.

Однажды я созвал веселых гостей;
Ко мне постучался презренный еврей;

«С тобою пируют (шепнул он) друзья;
Тебе ж изменила гречанка твоя».

Я дал ему злата и проклял его
И верного позвал раба моего.

Мы вышли; я мчался на быстром коне;
И кроткая жалость молчала во мне.

Kalpler susadıkça dürüstçe şana
Sonsuz coşkumuzu, derin ve yüce,
Bağışa hazırız aziz vatana.
Dostum, inan, çok yakınız o güne –
Gökte uğur yıldızımız doğacak
Rusya uyku illetini boğacak
Ve kölelik enkazının üstüne
Hepimizin adlarını oyacak.

1818

SİYAH ŞAL

Bakıyorum siyah şala hâlâ çılgınlar gibi,
Hissederek yüreğimde buz nefesli elemi.

Öylesine genç ve safdil biriydim ki, o zaman,
Tutuşuyordum bir Yunan güzelinin aşkından.

Onun ateş kollarında utanıp titrerken ben
En karanlık bir günümü yaşadım beklemeden.

Bir kez şölen veriyorken seçkin konuklarıma
Sefil bir Yahudi geldi koşa koşa yanıma.

“Sen, dedi, ahbablarınla eğlenirken yuvanda,
Senin Yunan dilberin de başkasıyla şu anda.”

Lanetledim Yahudi’yi, sonra da altın verdim,
Ardından da hizmetçime acil haber gönderdim.

Her şey tamam. Kırbaç sesi... kuş gibi uçan atlar,
Oysa şurda can evimde susan derin bir gam var.

Я помню моления... текущую кровь...
Погибла гречанка, погибла любовь!

С главы ее мертвой сняв черную шаль,
Отер я безмолвно кровавую сталь.

Мой раб, как настала вечерняя мгла,
В дунайские волны их бросил тела.

С тех пор не целую прелестных очей,
С тех пор я не знаю веселых ночей.

Гляжу, как безумный, на черную шаль,
И хладную душу терзает печаль.

1820

* * *

Погасло дневное светило;
На море синее вечерний пал туман.
Шуми, шуми, послушное ветрило,
Волнуйся подо мной, угрюмый океан.
Я вижу берег отдаленный,
Земли полуденной волшебные края;
С волненьем и тоской туда стремлюся я,
Воспоминая упоенный...
И чувствую: в очах родились слезы вновь;
    Душа кипит и замирает;
Мечта знакомая вокруг меня летает;
Я вспомнил прежних лет безумную любовь,
И все, чем я страдал, и все, что сердцу мило,
Желаний и надежд томительный обман...
    Шуми, шуми, послушное ветрило,

O gözleri... o çağrıyı hiç unutmuş değilim...

Öldü benim Yunan kızım, ilk göz ağrım, sevgilim.

Cansız omuzlarından indirdim hemen şalı
Ve onunla temizledim hançerdeki kanları.

Uşağım gizlenerek karanlığın bağrına
Attı iki cesedi de Tuna'nın sularına.

Ama artık öyle gözler hiç çıkmıyor önüme
Ve unuttum gecelerce huzur nedir, gülüş ne.

Bakıyorum siyah şala hâlâ çılgınlar gibi
Hissederek yüreğimde buz nefesli elemi

1820

***

Gündüzün kandili sönuverince
*A*k*ş am sisi örttü mavisini denizin.
Dalgalan, ey yelken bezi, delice,
Sen de coş ey, altımda somurtan sonsuz engin.
Uzak bir kıyı var görebildiğim
O topraklar Güney'in kutsanmış mekânıdır –
Ki beni oraya hep anılarım çağırır
Ve çoğalır acım, artar özlemim...
Sezerim gözlerimin ıslandığını birden
Sakinleşip tekrar kabarır içim
Hayalim koşar benle, -koşar hem de ne biçim-
O büyük çılgın aşkım yılların öncesinden,
Kalpteki acılar, hasretler ince ince,
İhtiraslar, umutlar, yansıması düşlerin...
Dalgalan, ey yelken bezi, delice,

Волнуйся подо мной, угрюмый океан.
Лети, корабль, неси меня к пределам дальным
По грозной прихоти обманчивых морей,
Но только не к берегам печальным
Туманной родины моей,
Страны, где пламенем страстей
Впервые чувства разгорались,
Где музы нежные мне тайно улыбались,
Где рано в бурях отцвела
Моя потерянная младость,
Где легкокрылая мне изменила радость
И сердце хладное страданию предала.
Искатель новых впечатлений,
Я вас бежал, отечески края;

Я вас бежал, питомцы наслаждений,
Минутной младости минутные друзья;
И вы, наперсницы порочных заблуждений,
Которым без любви я жертвовал собой,
Покоем, славою, свободой и душой,
И вы забыты мной, изменницы молодые,
Подруги тайные моей весны златая,
И вы забыты мной... Но прежних сердца ран,
Глубоких ран любви, ничто не излечило...
Шуми, шуми, послушное ветрило,
Волнуйся подо мной, угрюмый океан...

1820

* * *

Я пережил свои желанья,
Я разлюбил свои мечты;
Остались мне одни страданья,
Плоды сердечной пустоты.

Sen de coş, ey altımda somurtan sonsuz engin.
Götür beni ey, gemi, uzak mavi iklime,
Uçarak hevesiyle köpüren dalgaların,
Götür, ancak benim memleketime
Ve geriye dönme bir daha sakın,
Semtine o gönül denem mekânın –
İlk yaşantıların doğduğu yurda
Hani esin perisi korurdu beni orda,
Oysa ilk filizi orda kırıldı
Hoyratça harcanan ilkenliğimin
İhanetini tattım ilk kez uçuk sevincin,
Ruhuma soğuk küller ve hüzünler yığıldı.
Yeni izlenimler peşindeyim ben
İşte kaçıyorum senden, öz yurdum,
Geçmişle yaşayan dostlarım sizden,
Ve bomboş gençliğimden uzağa kaçıyorum!
Ve siz, kör yanlışlıkla seçtiklerim – gerçekten
Uğrunuza şandan ve huzurdan vazgeçtiğim
Can, özgürlük, yaşam... tümünden heba ettiğim –
Siz ki, bende bittiniz: Siz ki sinsi hainler,
Siz ki, altın çağıma öylesine girenler...
Siz bittiniz, ama aşkın hançeriyle gizlice
Açılan kalp yarası hâlâ açık ve derin...
Dalgalan, ey yelken bezi, delice,
Sen de coş, ey altımda somurtan sonsuz engin.

1820

***

Ben arzularımı yaşadım, doğru,
Hayallerimi de tam yaşadım ben;
Bunların meyvesi acılar oldu,
Çölleşen bir kalpten süzülüp gelen.

Под бурями судьбы жестокой
Увял цветущий мой венец —
Живу печальный, одинокой,
И жду: придет ли мой конец?

Так, поздним хладом пораженный,
Как бури слышен зимний свист,
Один – на ветке обнаженной
Трепещет запоздалый лист!..

1821

* * *

Ночной зефир
Струит эфир.
Шумит,
Бежит
Гвадалквивир.

Вот взошла луна золотая,
Тише... чу... гитары звон...
Вот испанка молодая
Оперлася на балкон.

Ночной зефир
Струит эфир.
Шумит,
Бежит
Гвадалквивир.

Скинь мантилью, ангел милый,
И явись как яркий день!

Feleğin o ağır gürzü altında
Çelengimin çiçekleri soldular –
Hüzünlü bekleyiş fasıllarında
Sessizlik soruyor: Daha ne kadar?

Ve işte ortasında fırtınaların
Buzlu gök kusarken habire zehir,
Yapyalınız, ucunda kara bir dalın,
Bir yaprak çaresiz titremektedir.

1821

***

Gecede zefir¹
Huzur estirir.
Coşar,
Koşar
Guadalquivir.

Mehtaplı gök yıldız yıldız
Hafif gitar sesi... işte...
Balkondaki İspanyol kız
dalgın dalgın dinlemekte.

Gecede zefir
Huzur estirir.
Coşar,
Koşar
Guadalquivir.

Yırt giysini, melek yüzlüm,
Tenin anımsatsın tanı!

Сквозь чугунные перилы
Ножку дивную продень!

Ночной зэфир
Струит эфир.
Шумит,
Бежит
Гвадалквивир.

1824

К***

Я помню чудное мгновенье:
Передо мной явилась ты,

---

¹ zefir (Yun.: Ζέφυρος): batıdan esen hafif rüzgâr.

Как мимолетное виденье,
Как гений чистой красоты.

В томленьях грусти безнадежной,
В тревогах шумной суеты,
Звучал мне долго голос нежный
И снились милые черты.

Шли годы. Бурь порыв мятежный
Рассеял прежние мечты,
И я забыл твой голос нежный,
Твои небесные черты.

В глуши, во мраке заточенья
Тянулись тихо дни мои
Без божества, без вдохновенья,
Без слез, без жизни, без любви.

Tırabzan güzellik görsün,
Uzat müthiş bacağı.

Gecede zefir
Huzur estirir.
Coşar,
Koşar
Guadalquivir.

1824

A.P. KERN' E

Her aklımda o müthiş an:
Huzurumda görmem seni –
Çıkmış gibi bir rüyadan,
Şahane güzellik gibi.

Boğarken umarsız kaygı,
Kahrederken beni hüzün
Hoş sesin kulağımdaydı
Düşlerimde şirin yüzün.

Yıllar geçti. Coşku seli
Yıktı düşün tamamını.
Unuttum ben hoş sesini,
Gözlerini, endamını.

Uzakta bir kör sürgünde
Doldurdum çilemi, yalnız,

Tanrısız, esinsiz hem de,
Gülüşsüz, gözyaşsız, aşksız.

Душе настало пробужденье:
И вот опять явилась ты,
Как мимолетное виденье,
Как гений чистой красоты.

И сердце бьется в упоенье,
И для него воскресли вновь
И божество, и вдохновенье,
И жизнь, и слезы, и любовь.

1825

ЗИМНИЙ ВЕЧЕР

Буря мглою небо кроет,
Вихри снежные крутя;
То, как зверь, она завоет,
То заплачет, как дитя,
То по кровле обветшанной
Вдруг соломой зашумит,
То, как путник запоздалый,
К нам в окошко застучит.

Наша ветхая лачужка
И печальна и темна.
Что же ты, моя старушка,
Приумолкла у окна?
Или бури завываньем
Ты, мой друг, утомлена,
Или дремлешь под жужжаньем
Своего веретена?

Ruhumu yaktı tekrardan
Huzurumda görmem seni –
Çıkmış gibi bir rüyadan,
Şahane güzellik gibi.

Ve esrik yürek yeniden
Çağrı aldı çağırma
Hem tanrıdan, hem esinden
Gülüş, gözyaşı ve aşkla.

1825

KIŞ AKŞAMI

Hep kar ve sis savuruyor
Karartıyor göğü tipi:
O kâh kurtlarca uluyor,
Kâh ağlıyor çocuk gibi,
Kâh köhnemiş örtüdeki
Sapları hışırdatıyor
Kâh gecikmiş yolcu gibi
Pencereyi tıklatıyor.

Ev denen bu yaşlı mesken
Karanlık ve gamdan yorgun,
Pencerenin yanında sen,
Nineciğim, niye sustun?
Dışarıda esen tipi
Başını mı ağrıtıyor,
Yoksa döndürdüğün iği
Uykuyu mu çağırıyor?

Выпьем, добрая подружка
Бедной юности моей,
Выпьем с горя; где же кружка?
Сердцу будет веселей.
Спой мне песню, как синица
Тихо за морем жила;
Спой мне песню, как девица
За водой поутру шла.

Буря мглою небо кроет,
Вихри снежные крутя;
То, как зверь, она завоет,
То заплачет, как дитя.
Выпьем, добрая подружка
Бедной юности моей,
Выпьем с горя; где же кружка?
Сердцу будет веселей.

1825

ЗИМНЯЯ ДОРОГА

Сквозь волнистые туманы
Пробирается луна,
На печальные поляны
Льет печально свет она.

По дороге зимней, скучной
Тройка борзая бежит,
Колокольчик однозвучный
Утомительно гремит.

İçelim, ey gençliğimin
İyi kalpli dostu, hadi,
Nerde senin cam kadehin?
Eğlenme zamanı şimdi.
Yine türkü söyle bana
Enginlerde o kuş için;
Anlat, hep pınardan yana
Bakışını o güzelin.

Hep kar ve sis savuruyor
Karartıyor göğü tipi
O kâh kurtlarca uluyor,
Kâh ağlıyor çocuk gibi,
İçelim, ey gençliğimin
İyi kalpli dostu, hadi
Nerde senin cam kadehin?
Eğlenme zamanı şimdi.

1825

KIŞ YOLCULUĞU

Ay, delip boynuzuyla,
Sisin yoğun ağını,
Saçıyor gamlı kıra
Gamlı aydınlığını

Karlı yol, puslu engin,
Üç atın üç rüzgârı
Ve baygın zil sesinin
Yorucu yankıları.

Что-то слышится родное
В долгих песнях ямщика:
То разгулье удалое,
То сердечная тоска...

Ни огня, ни черной хаты,
Глушь и снег... Навстречу мне
Только версты полосаты
Попадаются одне...

Скучно, грустно... Завтра, Нина,
Завтра к милой возвратясь,
Я забудусь у камина,
Загляжусь не наглядясь.

Звучно стрелка часовая
Мерный круг свой совершит,
И, докучных удаляя,
Полночь нас не разлучит.

Грустно, Нина: путь мой скучен,
Дремля смолкнул мой ямщик,
Колокольчик однозвучен,
Отуманен лунный лик.

1826

* * *

Не пой, красавица, при мне
Ты песен Грузии печальной:
Напоминают мне оне
Другую жизнь и берег дальный.

Bir türkü, yerli malı,
Tutturmuş arabacı:
Sesi hem heyecanlı
Nem de zehirden acı.

Ne ateş, ne de ev var,
Kar ve sükût her yerde...
Artan uzaklık kadar
Artıyor direkler de.

Gam, kasvet...Ne ki yarım,
Nina, ordayım yine.
Çöküp mangala yakın
Bakacağım yüzüne.

Geç de olsa görecek
Ev halkı sevgimizi;
Beraber gönderecek,
Ayırmayacak bizi

Nina, ova gam yüklü,
İhtiyar da uykuda,
Zil – tekdüze bir türkü
Ve ay girdi buluta.

1826

* * *

Ey güzel, karşıma geçerek, sakın
Gürcü türküleri okuma bana:
Anısı canlanır eski zamanın,
Uzak bir yaşamın kıyılarında.

Увы! напоминают мне
Твои жестокие напевы
И степь, и ночь – и при луне
Черты далекой, бедной девы.

Я призрак милый, роковой,
Тебя увидев, забываю;
Но ты поешь – и предо мной
Его я вновь воображаю.

Не пой, красавица, при мне
Ты песен Грузии печальной:
Напоминают мне оне
Другую жизнь и берег дальный.

1828

УТОПЛЕННИК

Прибежали в избу дети
Второпях зовут отца:
«Тятя! тятя! наши сети
Притащили мертвеца».
«Врите, врите, бесенята,—
Заворчал на них отец; —
Ох, уж эти мне робята!
Будет вам ужо мертвец!

Суд наедет, отвечай-ка;
С ним я ввек не разберусь;
Делать нечего; хозяйка,
Дай кафтан: уж поплетусь...
Где ж мертвец?» – «Вон, тятя, э-вот!»
В самом деле, при реке,

Ne yazık ki senin nağmelerinde
Bir acı depreşir bildik ve derin:

Mehtaplı bozkırın derinlerinde
Ölümsüz hayali bir bakirenin.

Mutluyum ben seni gördüğüm anda
Ve bu, duyguların en güzelidir.
Ama sen türküye başladığında
O hayal yeniden canlanır.

Ey güzel, karşıma geçerek, sakın
Gamlı Gürcü türküleri okuma:
Anısı canlanır eski zamanın,
Uzak bir yaşamın kıyılarında.

1828

SUDA BOĞULAN ADAM

Koştu eve çocuklar
Hem de bağıra çağıra:
“Baba, yetiş, bir ölü var
Takıldı bizim ağlara.”
“Defolun, ey yalancılar
-Diye baba isyan etti-
Ah, ne huzur, ne rahat var!
Bir tek ölümüz eksikti!

Bir de mahkemelik ol da,
Kurtul kurtulabilirsen!
Hanım, paltomu ver, durma,
Gitmem gerek! Hem de hemen...
“Hani ölü?” – “İşte!” Bir an
Kalakaldı öyle şaşkın:

Где разостлан мокрый невод,
Мертвый виден на песке.

Безобразно труп ужасный
Посинел и весь распух.
Горемыка ли несчастный
Погубил свой грешный дух,
Рыболов ли взят волнами,
Али хмельный молодец,
Аль ограбленный ворами
Недогадливый купец?

Мужику какое дело?
Озираясь, он спешит;
Он потопленное тело

В воду за ноги тащит,
И от берега крутого
Оттолкнул его веслом,
И мертвец вниз поплыл снова
За могилой и крестом.

Долго мертвый меж волнами
Плыл качаясь, как живой;
Проводив его глазами,
Наш мужик пошел домой.
«Вы, щенки! за мной ступайте!
Будет вам по калачу,
Да смотрите ж, не болтайте,
А не то поколочу».

В ночь погода зашумела,
Взволновалась река,
Уж лучина догорела
В дымной хате мужика,

Sahiden bir ölü adam
Atılmış sahile yakın.

Acınacak bir ceset bu,
Yüzü mosmor, her yanı şiş.
Kim bilir sefil ruhunu
Hakk'a nasıl teslim etmiş?
Belki balık tutkunuymuş?
Belki de ayyaşın biri?
Ya da kalleşçe vurulmuş
Zengin, dürüst bir efendi.

Düşündü 'Bana ne bundan?'
Sonra tutarak sımsıkı
Ölüyü çekti kıyıda
Yine nehre yaklaştırdı.
Ardından bir değnek ile
İtti onu sert dalgaya
Gitti ölü kendisine
Mezar ve haç aramaya.

Coşkun sular üzerinde
Yüzdü ölü diri gibi
Köylü eve dönerken de
Huzursuzluk içindeydi.
“Düşün peşime, enikler! –
Dedi sertçe çocuklara –
Tek söz ederseniz eğer,
Derinizi yüzerim, ha!”

Deniz o gece de yine
Kâh inledi, kâh kükredi
Bir mum şavkı köy evinde
Ta sabaha dek titredi.

Дети спят, хозяйка дремлет,
На полатах муж лежит,
Буря воет; вдруг он внемлет:
Кто-то там в окно стучит.

«Кто там?» – «Эй,пусти, хозяин!» —
«Ну,какая там беда?
Что ты ночью бродишь, Каин?
Черт занес тебя сюда;
Где возиться мне с тобою?
Дома тесно и темно».
И ленивою рукою
Подымает он окно.

Из-за туч луна катится —
Что же? голый перед ним:
С бороды вода струится,
Взор открыт и недвижим,
Все в нем страшно онемело,
Опустились руки вниз,
И в распухнувшее тело
Раки черные впились.

И мужик окно захлопнул:
Гостя голого узнав,
Так и обмер: «Чтоб ты лопнул!»
Прошептал он, задрожав.
Страшно мысли в нем мешались,
Трясся ночь он напролет,
И до утра всё стучались
Под окном и у ворот.

Есть в народе слух ужасный:
Говорят, что каждый год

Herkes derin uykundaydı
Coştı dışarıda tipi
Salt köylü tetikte kaldı
Tıkırtılar duymuş gibi.

“Kim o?” – “Aç kapıyı, yahu!”
“Kimsin, zorda birisi mi?
Konuk musun, Tanrı kulu,

Ya da da şeytan elçisi mi?
Bu ev ne kadar bir ev ki,
Dar geliyor bize bile.”
Ve yine de pencereyi
Açtı bitkin elleriyle.

Ay buluttan çıktığında
Çıplak biri divan durdu
Saçlarından damla damla
Çamurlu su akıyordu.
Gözleri – kocaman, açık,
Elleri uzamışlardı,
Pörsük teninde yapışık
Simsiyah yengeçler vardı.

Camdan bakan köylü hemen
Tanıdı bu çıplak ferdi.
Sert bir sesle, lanetleyen:
“Keşke geberesin!” dedi.
Aklını keşmekeş aldı,
Kalpte korku – dağlar kadar;
Şafağa dek gıcırdadı
Pencereler ve kapılar.

Köylü için yıllar boyu
Bir söylenti geldi dile:

С той поры мужик несчастный
В день урочный гостя ждет;
Уж с утра погода злится,
Ночью буря настаёт,
И утопленник стучится
Под окном и у ворот.

1828

КАЛМЫЧКЕ

Прощай, любезная калмычка!
Чуть-чуть, назло моих затей,
Меня похвальная привычка
Не увлекла среди степей
Вслед за кибиткою твоей.
Твои глаза, конечно, узки,
И плосок нос, и лоб широк,
Ты не лепечешь по-французски,
Ты шелком не сжимаешь ног,
По-английски пред самоваром

Узором хлеба не крошишь,
Не восхищаешься Сен-Маром,
Слегка Шекспира не ценишь,
Не погружаешься в мечтанье,
Когда нет мысли в голове,
Не распеваешь: Ma dov'è,
Галоп не прыгаешь в собрание...
Что нужды? – Ровно полчаса,
Пока коней мне запрягали,
Мне ум и сердце занимали
Твой взор и дикая краса.

Güya ölü konuğunu
Bekliyormuş gelir diye;
Sabah – tanyeri hastaymış,
Gece – rüzgâr ağlamaklı,
Çünkü ölü sarısmaktaymış
Pencereyle kapıları.

1828

BİR KALMUK KADININA

Hoşça kal ey güzel Kalmuk kadını!
Kendini beğenmiş olmama rağmen
Olayazdım alışkanlık kurbanı
Kapılayazdım step büyüüne ben,
Ve unutayazdım kendimi sende.
Sen ki düz burunlu, geniş alınlı
Çekik gözlü kadın – ve üstelik de
Fransızca hiç mi hiç söz edemeyen,
Reverans yapmayı beceremeyen.
Semaverin karşısına geçerek
Ekmek kesemezsin İngiliz gibi
Sainte Mara'yı da methedemezsin
Ne sınamak haddinedir Shakespeare'i,
Gözlerini kapatarak gizlice
Düşler de kurmazsın boş zamanlarda
Ma dov'é de okumazsın kendince
Şölenlerde görünmezsin art arda.
Ama ne keyifti – step ortamında
Seyretmek atların koşuluşunu!
Ben tüm varlığımla senin yanında
Gördüm güzelliğin vahşi düşünüyü.

Друзья! не все ль одно и то же:
Забываться праздною душой
В блестящей зале, в модной ложе,

Или в кибитке кочевой?

1829

* * *

Я вас любил: любовь еще, быть может,
В душе моей угасла не совсем;
Но пусть она вас больше не тревожит;
Я не хочу печалить вас ничем.
Я вас любил безмолвно, безнадежно,
То робостью, то ревностью томим;
Я вас любил так искренно, так нежно,
Как дай вам бог любимой быть другим.

1829

ПОЭТУ

Поэт! не дорожи любовью народной.
Восторженных похвал пройдет минутный шум;
Услышишь суд глупца и смех толпы холодной,
Но ты останься тверд, спокоен и угрюм.

Ты царь: живи один. Дорогою свободной
Иди, куда влечет тебя свободный ум,
Усовершенствуя плоды любимых дум,
Не требуя наград за подвиг благородный.

Они в самом тебе. Ты сам свой высший суд;
Всех строже оценить умеешь ты свой труд.
Ты им доволен ли, взыскательный художник?

Can dostlarım! insan isterse eğer,
Aldanır öz hayal dünyalarında:
Gerek bir salonda, saraya bedel,
Gerekse göçebe çadırlarında.

1829

***

Ben ki sizi sevdim; bu sevgi hâlâ
Küllenmiş değildir belki kalbimde;
Ne ki sizi bulmamalı bu bela,
Acı vermemeli günün birinde.

Ben sizi sessiz ve ümitsiz sevdim
Kıskanarak, isteyerek, şehvetli;
Yürekten, derinden ve temiz sevdim
Umarım başkası sevmez ben gibi.

1829

ŞAİRE

Şair, halk sevgisini fazla önemseme aslında!
En coşkulu övgü kısa bir şamatayla bitecek;
Kahkahalar ve pis yargılar duyacaksın hakkında,
Ama sen kaya gibi dimdik kal ta sonsuza dek.

Sen çarsın: Tek başına yaşa! Aklın özgür amaca
Kuruntu kanatlarını açarak uçsun, uçursun seni,
Kusursuz kıl sevimli düşüncelerin meyvelerini,
Soyluluk mücadelesinde ödüller bekleme anca.

Senin kendindedir onlar. Yargının en yücesi sen:
Kendi emeğini, kendince, en titiz değerlendiren.
Memnun musun kendinden, ey özenli ressam?

Доволен? Так пускай толпа его бранит
И плюет на алтарь, где твой огонь горит,
И в детской резвости колеблет твой треножник.

1830

МОЯ РОДОСЛОВНАЯ

Post scriptum

Решил Фиглярин, сидя дома,
Что черный дед мой Ганнибал
Был куплен за бутылку рома
И в руки шкиперу попал.

Сей шкипер был тот шкипер славный,
Кем наша двигнулась земля,
Кто придал мощно бег державный
Рулю родного корабля.

Сей шкипер деду был доступен,
И сходно купленный арап
Возрос усерден, неподкупен,

Царю наперсник, а не раб.

И был отец он Ганнибала,
Пред кем средь чесменских пучин
Громада кораблей вспылала,
И пал впервые Наварин.

Решил Фиглярин вдохновенный:
Я во дворянстве мещанин.
Что ж он в семье своей почтенной?
Он?.. он в Мещанской дворянин.

Memnunsun ha? O halde dinle küfrünü topluluğun,
Tükürsün kutsal mihrabına, mekânı parlak ruhunun,
Ve sallanadursun şiddetle senin üç ayaklı sehpan.

1830

BENİM SOYUM

Post scriptum

Figlyarin evde otururken
Aklı bir şeye takılmış
Güya benim zenci dedem
Bir şişe roma satılmış

Alan seçkin bir kaptanmış,
Ülkemizi ünlendiren,
Azimliymiş çok şey yapmış
Gemiciliğe yön veren.

Kara Arap sarayda da
Kaptandan hep ilgi görmüş,
Çarla bile arasında
Su sızmazmış ve özgürmüş.

Babasıymış Hannibal'ın
Çeşme'yle tarihte kalan,
Filoları yığın yığın
Yakıp Navarin'i alan.

Figlyarin için ben hâlâ
Soylu bir esnafım belki,
Ama o da Meşçanska'da
Soyluların en naleti.

ТУЧА

Последняя туча рассеянной бури!
Одна ты несешься по ясной лазури,
Одна ты наводишь унылую тень,
Одна ты печалишь ликующий день.

Ты небо недавно кругом облежала,
И молния грозно тебя обвивала;
И ты издавала таинственный гром
И алчную землю поила дождем.

Довольно, сокройся! Пора миновалась,
Земля освежилась, и буря промчалась,
И ветер, лаская листочки древес,
Тебя с успокоенных гонит небес.

1835

* * *

Когда за городом, задумчив, я брожу
И на публичное кладбище захожу,
Решетки, столбики, нарядные гробницы,
Под коими гниют все мертвецы столицы,
В болоте коё-как стесненные рядком,
Как гости жадные за нищенским столом,
Купцов, чиновников усопших мавзолей,
Дешевого резца нелепые затеи,
Над ними надписи и в прозе и в стихах
О добродетелях, о службе и чинах;
По старом рогаче вдовицы плач амурный;
Ворами со столбов отвинченные урны,
Могилы склизкие, которы также тут,
Зеваючи, жильцов к себе на утро ждут, —

BULUT

Fırtına sonrasında geriye kalan bulut
Tek sensin mavilikte tanımayan hat, hudut;
Tek sensin gölgeleyen pırıl pırıl bu günü,
Hüzünle buruşturan mutluluğun yüzünü.

Yakına dek garezden kararmıştı her yanın

Şimşekler tarafından yakılıyordu karnın,
Yakına dek gürleyip ne tehditler savurdun
Ve rahmetle toprağı bol bol sulayıp durdun.

Ama yeter bu kadar! Artık gizlen bir yere!
Engin sükût içinde, step tertemiz, bak hele,
Ve rüzgâr süzülerek tazeliğın izinden,
Kovuyor seni mavi gökyüzü denizinden.

1835

***

Kent dışında dalgın dalgın dolaştığım zamanlar
Eski mezarlıklara da bazen gitmişliğim var –
Demir parmaklıklar, haçlar, mezar manzaraları,
İşte burda çürür nice başkentlinin canları,
Onlar ki gelmiş gibi dilenci ayinine
Çamur içinde iyice sokulmuşlar birbirine,
Ama tüccar, ama memur, hepsi son uykudalar,
Onlar için mozoledir bu çok farklı mezarlar
Taşlarında yaşamların şiirleşmiş izleri
Hizmet, unvan övgüleri, minnet, şükran sözleri;
Kart bir geyik ardından eşin döktüğü yaşlar
Hırsızlar tüm boшта kalan vazoları çalmışlar,
Mezarların çoğu çökmüş – açık ağızlar gibi,
Ertesi gün yeni aday beklemekteler belki

Такие смутные мне мысли все наводит,
Что злое на меня уныние находит.
Хоть плюнуть да бежать...

Но как же любо мне
Осеннею порой, в вечерней тишине,
В деревне посещать кладбище родовое,
Где дремлют мертвые в торжественном покое.
Там неукрашенным могилам есть простор;
К ним ночью темною не лезет бледный вор;
Близ камней вековых, покрытых желтым мохом,
Проходит селянин с молитвой и со вздохом;
На место праздных урн и мелких пирамид,
Безносых гениев, растрепанных харит
Стоит широко дуб над важными гробами,
Колелясь и шумя...

1836

* * *

Exegi monumentum

Я памятник себе воздвиг нерукотворный,
К нему не зарастет народная тропа,
Вознесся выше он главою непокорной
Александрийского столпа.

Нет, весь я не умру – душа в заветной лире
Мой прах переживет и тленья убежит —
И славен буду я, доколь в подлунном мире
Жив будет хоть один пиит.

Слух обо мне пройдет по всей Руси великой,
И назовет меня всяк сущий в ней язык,
И гордый внук славян, и финн, и ныне дикой
Тунгус, и друг степей калмык.

İşte böyle fikirlere dalıyorum burada
Boğuluyor gibiyimdir hüznü duygularda.
Ah, çek git! derim kendime...
Oysa ne çok mutluyum ben,
Bu güz vakti günbatımı sessizce yaklaşırken,
Köyün müşfik kollarında dinlenirken şu anda
Ölülerin yatıştığı bu harika mekânda;
Bir mavilik titrer her bir yoksul mezar üzerinde
Hırsız gezip zarar vermez en karanlık gecede de;
Yüzyıllarca yosunlanmış yorgun taşlar arasında
Dua eden saf bir köylü görünür ara sıra;
Mezarların başlarında ne vazo, ne kaide,
Ne portre görünür, ne tırşe, onların üzerinde
Salt ulu bir meşe vardır mezarlar denli vakur,
Sallanıp hışırdar durur...

1836

* * *

*Exegi monumentum*²

El yapımı olmayan bir anıt dikeceğim kendime
Otlar örtmeyecek ona götüren ulusal yolu
Asi başı, Aleksandır Sütunu'nun üzerinde,

---

² Bir anıt diktim ben (Horatius).

Dikileduracaktır mert ve onurlu.

Ben asla ölmeyeceğim, çünkü kalbimdeki bu lir
Yenilmeyecek toprakta gizlenen sınırsız güce.
Ve şöhretim yeryüzünde hükmünü sürdürecektir
En son şair yaşadığı sürece.

Ünüm yüce Rus yurdunda yayılacak kesilmeden
Halklar beni farklı farklı dillerinde anacaklar –
Gururlu Slav torunları, yabanıl Tunguz ve Fin'den
Bozkır'ın sahibi Kalmuk'a kadar.

И долго буду тем любезен я народу,
Что чувства добрые я лирой пробуждал,
Что в мой жестокий век восславил я Свободу
И милость к падшим призывал.

Велению божию, о муза, будь послушна,
Обиды не страшась, не требуя венца,
Хвалу и клевету приемли равнодушно
И не оспаривай глупца.

1836

Ulusumun yüreğinde yaşayacağım ben her zaman,
Çünkü yalnız hoş duygular dillendirmektik tek derdim,
Çünkü özgürlüğü övdüm, zalim çağa göz yummadan,
Ölenlere Hak'tan rahmet diledim.

Ey, esin perisi, Hakk'ı duymazlıktan gelme, tanı,
Asla korkma lanetlerden, çelenklere de alışma,
Kayıtsızca kabullen hep her övgüyü ve bühtanı
Bir de sakın aptallarla tartışma.

1836

A. A. Наумов, *Дуэль Пушкина с Дантесом*, 1885.
A. A. Naumov, *Puşkin'in d'Anthes'le Düellosu*, 1885.

ЕВГЕНИЙ БАРАТЫНСКИЙ

YEVGENİ BARATİNSKİ
(1800 – 1844)

19. Yüzyıl Rus şiirinin en önemli şairlerinden biri olan Yevgeni Abramoviç Baratinski, 19 Şubat 1800'de Tambovştine' de doğdu ve çocukluğunu "Mara" adlı bir köy çiftliğinde geçirdi. Kirsanov kasabası ilçe sınırları içinde bulunan Tambovskoe malikânesi şairin babası tuğgeneral Abram Andreyeviç Baratinski'ye o zamanın çarı I. Pavel tarafından 1796 yılında vatanına yaptığı büyük hizmetlerin-den dolayı ödül olarak verildi.

Baratinski ailesi "Mara" çiftliğindeki malikâneye 1804 yılında yerleşti. Zamanla bir komplekse dönüştürülen çiftlik parkı 1820 yılında eski hükümdar evleri, Voznesenski Kilisesi, salt taştan yapılmış "Grot" yaz pavyonu, çokkatlı binaları, göletleri, köprüleri, şelaleleri, çardakları, Mara çayı boyunca uzanan dolaşık patikaları, meyve, çilek ve gül bahçeleriyle dikkat çekiyordu.

"Mara"da özgün bir kültürel yapıya sahip olan Baratinski malikânesi, 19. yüzyıl boyunca o zamanın en seçkin kişileri tarafından ziyaret edilen seçkin bir merkez konumundaydı. Bu mekânda şiirler okunup incelenir, felsefi konularda tartışmalar yapılır, gözalcı yeni yapıtlar yazılır, şarkılar bestelenir ve operalar sahnelenirdi. Gelen konuklar arasında eski diplomatlardan N. İ. Krivtsov (Puşkin, Vyazemski ve Karamzi'nin dostu olarak bilinen dekabrist S. İ. Krivtsov'un kardeşi), B. N. Çiçerin (yazar, hukukçu, gazeteci, halk adamı, sanat yapıtları tutkunu ve koleksiyoncusu), ressam E. A. Dmitriyev-Mamonov, yazar N. F. Pavlov, şair J. A. Jemçujnikov, besteci Ts. A. Kyui vb. İkinci evliliğini şairin kardeşi S. A. Baratinski'yle yapan S. M. Delvig de (ilk kocasından getirdiği kızıyla birlikte) 1831'den sonra "Mara" da yaşamaya başladı.

Yevgeni Baratinski 1819 yılında Petersburg'da askerlik hizmetine verildi. 1820-1825 yılları arasında Finlanda'da bulunan bir alayda görev yaptı ve 1826'da ordu hizmetinden istifa etti.

Şair, ilk şiirlerini 1819 yılında yayımlamaya başladı. Elejik bir ruh ve mesaj havası taşıyan "Güvensizlik" ("Gereksiz yere kışkırtma beni..." 1821'de M. İ. Glinka tarafından bestelendi) gibi şiirleri yapısal dinamikliği, duygularındaki psikolojik derinlik ve karmaşıklıkla dikkat çekti. 1826'da

Eda'da "Finlanda Hikâyesi" başlıklı şiiri yayımlandı. Puşkin'le dostluğunun ve sanat birlikteliğinin ifadesi olarak çıkarılan *İki Şiir Kılavuzu* (1828) adlı kitapçıkta Puşkin' in "Kont Nulin" ile birlikte Baratinski'nin "Balo" şiiri de yer aldı.

Dekabrist ayaklanmasının bastırılması sonucunda onun şiirlerinde de yalnızlık, hüznün, ömrün geçiciliği, insanın umarsızlığı, insanlığın feci sonu, sanatın yetersizliği vb. karamsar motifler egemen olmaya başladı. İtalya gezisi sırasında kaleme aldığı en son dizelerde de görüldüğü gibi (*Pyroscaphe*, 1844) onun şiirinin en belirgin özelliği felsefi bir derinliğe yönelik olmasıdır.

V. G. Belinski'ye göre "Puşkin'le aynı dönemde yaşamış ve ona en yakın olan şairler arasında, hiç kuşkusuz ki, Baratinski birinci sıradadır."

Yevgeni Baratinski 29 Haziran 1844 tarihinde Napoli'de öldü, kemikleri daha sonra Petersburg'a götürülüp toprağa verildi.

РАЗЛУКА

Расстались мы; на миг очарованьем,
На краткий миг была мне жизнь моя;
Словам любви внимать не буду я,
Не буду я дышать любви дыханьем!
Я всё имел, лишился вдруг всего;
Лишь начал сон... исчезло сновиденье!
Одно теперь унылое смущенье
Осталось мне от счастья моего.

1820

ФИНСКИМ КРАСАВИЦАМ

(Мадригал)

Так, ваш язык еще мне нов,
Но взоры милых сердцу внятны,
И звуки незнакомых слов
Давно душе моей понятны.
Я не умел еще любить -
Опасны сердцу ваши взгляды!
И сын Фрегеи, может быть,
Сильнее будет сына Лады!

1820

AYRILIK

Senden ayrılınca, benim yaşamım
Bir cezbeye tanık oldu bir anlık;
Aşk sözleri fısıldamak yok artık,

O zarif kokuyu duymayacağım!
Gitti elden var olan tüm varlığım,
Rüyam da kayboldu hayalet gibi.
Meğer mutluluktan geriye şimdi
Kalan burukluktur, onu anladım.

1820

FİN GÜZELİ

(Madrigal)

Dilinizi henüz bilmesem bile,
Anlıyorum bakışınız ne diyor,
Sözcükler ki, o çok garip seslerle,
Çoktandır kalbimle sohbet ediyor.
Ben öğrenemedim henüz sevmeyi –
Oysa bakışınız korkutucudur!
Kim bilir, Freya'nın sihriyle belki
Lada'nın oğlu da çok güçlü olur!³

1820

ПОЦЕЛУЙ

Сей поцелуй, дарованный тобой,
Преследует моё воображенье:
И в шуме дня и в тишине ночной
Я чувствую его напечатленье!
Сойдёт ли сон и взор сомкнёт ли мой,
Мне снишься ты, мне снится наслажденье!
Обман исчез, нет счастья! и со мной
Одна любовь, одно изнеможенье.

1822

ПРИЗНАНИЕ

Притворной нежности не требуй от меня,
Я сердца моего не скрою хлад печальный.
Ты права, в нем уж нет прекрасного огня
Моей любви первоначальной.

---

³ Fregeya (Freya) İskandinavlıların, Lada ise Slavların aşk tanrıçalarıdır. Dolayısıyla burada şair Finlandiya ile Rusya arasındaki sevgiye gönderme yapmak-tadır. (Not çevirmene aittir).

Напрасно я себе на память приводил
И милый образ твой и прежние мечтанья:
    Безжизненны мои воспоминанья,
    Я клятвы дал, но дал их выше сил.

Я не пленен красавицей другою,
Мечты ревнивые от сердца удали;
Но годы долгие в разлуке протекли,
Но в бурях жизненных развлекся я душою.
Уж ты жила неверной тенью в ней;
Уже к тебе взывал я редко, принужденно,
И пламень мой, слабея постепенно,
Собою сам погас в душе моей.

ÖPÜCÜK

Bahşettiğin o öpücük yine de
Bırakmıyor hayalimin peşini:
Şamatalı günde, sessiz gecede
Duyuyorum onun deprenişini!
Kapanır kapanmaz yorgun gözlerim
Rüyama tat veren sensin sadece!
Mutluluk değil de, yanımda benim,
Sevdan vardır, o bitmeyen işkence!

1822

İTİRAF

İkiyüzlü bir incelik isteme benden sakın,
Kalbim zaten gizlemiyor o buz gibi hüznünü,
Orda bulamadığımı söylemekte haklısın
    İlk aşk ateşinin büyüklüğünü.
Belleğimde diriltmeye boşuna uğraştım ben
Senin sevimli yüzünü ve kendi düşlerimi:
    Yazık ki anılar ölmüşler tümden,
    Yeminlerim zorakiymiş besbelli.

Başka bir güzelin kulu değilim.
Çekip gitti ruhumdan kıskançlık duyguları;
Ne ki ayrılıkta geçti ömrün bunca yılları,
Ne ki yaşam burgacında teselli buldu kalbim.
Ve sen vefasız bir gölgeden farksız
Yabancı gibiydin orda, çok seyrek zikredilen,
    Ve bir alev gibi titreyerekten
    Sönüverdin yüreğimde zamansız.

Верь, жалок я один. Душа любви желает,
Но я любить не буду вновь;
Вновь не забудусь я: вполне упоевает
Нас только первая любовь.
Грущу я; но и грусть минует, знаменуя
Судбины полную победу надо мной;
Кто знает? мнением сольюся я с толпой;
Подругу, без любви – кто знает? – избери я.
На брак обдуманый я руку ей подам
И в храме стану рядом с нею,

Невинной, преданной, быть может, лучшим снам,
И назову ее моею;
И весть к тебе придет, но не завидуй нам:
Обмена тайных дум не будет между нами,
Душевным прихотям мы воли не дадим,
Мы не сердца под брачными венцами -
Мы жребии свои соединим.

Прощай! Мы долго шли дорогою одною;
Путь новый я избрал, путь новый избери;
Печаль бесплодную рассудком усмири
И не вступай, молю, в напрасный суд со мною
Невластны мы в самих себе
И, в молодые наши леты,
Даем поспешные обеты,
Смешные, может быть, всевидящей судьбе.

1824

Yarayalnızım ben. Kalbim aşka susamış yine.
Ama ben yeniden âşık olamam.
Çünkü bizler kendimizi kaptırmışız tastamam
Tek ilk aşkın o büyüğü sesine.
Hüzünlüyüm; oysa hüznüm kabullenmem demektir
Yenilgiyi, huzurunda güç sahibi kaderin:
Demek ki kalabalıkta artık benim de yerim?
Bir kadını hiç sevmeyen sevmem gerekecektir...
Mantıklıca bir nikâhta bir tören salonunda
Onunla el ele bekleyeceğim
Sadakat ve masumiyet sergilenen o anda
Evet, diyeceğim, o artık benim.
Haber sana ulaşınca, sakın darılma bize:
Biz hiç açılmayacağız onla birbirimize
Kapisler içimizde kalacak yalnız:
Biz nikâhla gönülleri değil de
Salt bahtlarımızı bağlayacağız

Ne olur başısla beni! Yıllarca birlikteyken
Ben kendi yolumu seçtim, sen de yeni bir yol seç;
Acıları aklınla dağıtmalısın er geç,
Sakın boş tartışmalara girmeyelim yeniden.
Kaderin önünde güçsüz anlarda,
Çarçur edilirken toy gençliğimiz,
Kapılarak bazen yanlışlara biz,
Acil karar veriyoruz yaşamsal sınavlarda.

1824

УВЕРЕНИЕ

Нет, обманула вас молва,
По-прежнему дышу я вами,
И надо мной свои права
Вы не утратили с годами.
Другим курил я фимиам,
Но вас носил в святыне сердца;
Молился новым образам,
Но с беспокойством староверца.

1824

СТАНСЫ

Судьбой наложенные цепи
Упали с рук моих, и вновь
Я вижу вас, родные степи,
Моя начальная любовь.

Степного неба свод желанный,
Степного воздуха струи,
На вас я в неге бездыханной
Остановил глаза мои.

Но мне увидеть было слаще
Лес на покате двух холмов
И скромный дом в садовой чаще -
Приют младенческих годов.

Промчалось ты, златое время!
С тех пор по свету я бродил
И наблюдал людское племя
И, наблюдая, восскорбил.

GÜVENCE

İnanmayın asla söylentilere,
Her nefesimde siz varsınız benim,
O kadar büyük ki hakkınız bende
Sizi hatıramdan nasıl silerim.
Buhur yakarken de başkası için
Kalbimce kutsanan asıl sizsiniz,
Taparken cezbine yeni yüzlerin
Eski bir korkuyu yaşarım sessiz.

1824

DÖRTLÜKLER

Ellerim özgür sayılır
Kör feleğin zincirinden
Karşımdasın sen, ey bozkır,
Ey ilk göz ağrım, yeniden.

Enginin kubbesidir gök
Tazelik saçıyor yere,
Ben nefesimi keserek
Devam ediyorum seyre.

Koruya ve yamaçlara
Bakmak sanki daha zevkli
Keşke dönsem o yıllara,
Bulsam o bahçeli evi.

Uçup gittin, ey altın çağ!
Bense dünyayı dolaştım
Yaklaştıkça insanlara
Нер асіyla karşılaştım.

Ко благу пылкое стремленье
От неба было мне дано;
Но обрело ли разделенье,
Но принесло ли плод оно?..

Я братьев знал; но сны младые
Соединили нас на миг:
Далече бедствуют иные,
И в мире нет уже других.

Я твой, родимая дуброва!

Но от насильственных судьбин
Молить хранительного крова
К тебе пришел я не один.

Привел под сень твою святую
Я соучастницу в мольбах -
Мою супругу молодую
С младенцем тихим на руках.

Пускай, пускай в глуши смиренной,
С ней, милой, быт мой утая,
Других урочищ вселенной
Не буду помнить бытия.

Пускай, о свете не тоскуя,
Предав забвению людей,
Кумиры сердца сберегу я
Одни, одни в любви моей.

1825

Coşkulu bir hayır için
Hep çağrılar aldım gökten.
Ama meyvesine niçin
Eremedim bir türlü ben?

Gençliğimde tanıdığım
Düşsel kardeşlerim vardı –
Kimisi uzakta onların,
Kimisini toprak aldı.

Ey meşelik, seninim bil,
Ama bugün sana gelmem
Kaçabilmek için değil
Peşimdeki kaderimden.

Koşup kutsal kucağına
Dualaşan dileklerle
Eşimi getirdim sana
Kollarında bir bebekle.

Ben bu sükut içersinde
Canlarımla hep birlikte
Ortak musibetleri de
Unutabilseydim keşke.

Keşke yeni bir yaşama
Sarılsam kinlerden uzak
Gerçek aşk gönül dünyama

O zaman yerleşir ancak.

1825

ФЁДОР ТЮТЧЕВ

FYODR TYUTÇEV
(1803-1873)

Ünlü lirik şair-filozof Fyodr İvanoviç Tyutçev 23 Kasım 1803'te Orlov ilindeki Ovstug çiftliğinde yaşamını sürdüren orta halli eski bir soylu ailede doğdu. Çocukluk yılları Ovstug'da, gençliği ise Moskova'da geçti. İlk özel öğrenimini kendi evinde genç şair ve çevirmen S. Rayiç'den aldı. 1819'da başladığı Moskova Üniversitesi'nin Filoloji Bölümü'nü 1821'de 'Filoloji Bilimleri Adayı' derecesiyle bitirdi ve Dışişleri Bakanlığı Dışilişkiler Şubesinde göreve başladı (1822). Daha sonra ülke dışına gitti ve orada (Münih'de) 22 yıl boyunca kaldı.

İlk şiirleri ("Yaz Akşamı", "Hayalet", "Uykusuzluk", "Rüya") 1828-1829 yıllarında S. Rayiç'in *Galatea* dergisinde yayımlandı. Bu şiirler şairin yeteneğini kesinlikle kanıtlamış olmalarına karşın onun adını ülke genelinde duyurmaya yetmedi.

Tyutçev'in ünü ancak Puşkin'in *Sovremennik* (Çağdaş) dergisinde yayımlanan 16 şiirle doruk noktasına ulaştı (1836).

Şair 1844 yılında ailesiyle birlikte ülkesine döndü ve 6 aydan sonra Dışişleri Bakanlığında aldığı yeni görevde çalışmaya başladı.

1843-1850 yılları arasında yayımlamış olduğu "Rusya ve Almanya", "Rusya ve Devrim", "Papalık ve Roma Sorunu" vb. başlıklı yazılarıyla Rusya ile Batı arasındaki çatışmanın kaçınılmaz olduğunu ve çatışmadan Rusya'nın yengile çıkıp "Slav Dünyası" imparatorluğunu kuracağı öngörüsünde bulundu.

1848-1849 yıllarında da, gelişmekte olan siyasi olayların nabzını yakalayarak, "İsteksiz ve Cesaretsiz", "Öldürücü Hizmetler Çevresinde Olduğunda...", "Rus Kadını" türünden mükemmel yazılar yazmış olsa da, onları yayımlamak istemedi.

Bir şair olarak Tyutçev'in başarısından söz ederek ondaki yazma hevesini alevlendiren ilk kişi Nekrasov oldu. *Sovremennik* (Çağdaş) dergisinde yayımlanan "İkinci Dereceli Rus Şairleri" yazısında o Tyutçev'den övgüyle söz etti.

İlk şiir kitabının dünya yüzü gördüğü 1854 yılında şairin Elena Denisiyeva'ya adadığı aşk şiirleri de dergi sayfalarında yayımlandı. Genç sayılamayacak bir çağda olan şairin kendi kızı yaşında bir güzelle on dört yıl boyunca sürdürdüğü ilişkiler dramatik olaylara neden oldu ve sonuçta Tyutçev evlenmeyi kabu etti.

1858'de Dışişleri Sansür Komitesi Başkanı olarak atandı ve kimi zamanlar izlenen bazı yasaklı yayınların savunuculuğunu üstlenmek zorunda kaldı.

1860 yıllarda gelişen acılı olaylar, ne yazık ki, birbirini izledi: Önce eşi Denisiyeva verem kurbanı oldu, bir iki yıl sonra çocukları öldü, en sonunda da şairin annesi hayata gözlerini yumdu.

Şairin 1860-1870 yılları arasında yazdığı şiirler genellikle siyasi havanın egemen olduğu izlenimi bırakmakla birlikte, aslında "yaşanmış" ("Güç Bedeni Yavaşça Terk Ettiğinde..." 1860; "Slavlar", "1866" vb. türünden kısa (lirik ve felsefi) şiirlerdir.

Fyodr Tyutçev'in yaşamındaki en son yıl da çok acılı geçti: Büyük oğlu, kendi kardeşi ve kızı Mariya art arda öldüler.

Şair, 15 Temmuz 1873 tarihinde, Tsarskoe Selo'da yaşama ve da etti.

Başlıca şiir kitapları: *Bahar Fırtınası* (1828), *Uykusuzluk* (1829), *Çılgınlık* (1840), *Güz Akşamı* (1840), *Şiirler* (1854) vb.

БЕССОННИЦА

Часов однообразный бой,
Томительная ночи повесть!
Язык для всех равно чужой
И внятный каждому, как совесть!

Кто без тоски внимал из нас,
Среди всемирного молчанья,
Глухие времени стенанья,
Пророчески-прощальный глас?

Нам мнится: мир осиротелый
Неотразимый Рок настиг -
И мы, в борьбе, природой целой
Покинуты на нас самих.

И наша жизнь стоит пред нами,
Как призрак на краю земли,
И с нашим веком и друзьями
Бледнеет в сумрачной дали...

И новое, младое племя
Меж тем на солнце расцвело,
А нас, друзья, и наше время
Давно забвеньем занесло!

Лишь изредка, обряд печальный

Свершая в полуночный час,
Металла голос погребальный
Порой оплакивает нас!

1829

UYKUSUZLUK

Çınlatıyor geceyi bir saat sesi –
Tüm monotonluğuyla, ara vermeden!
Gece karanlığının bu hikâyesi
Hem bilinen bir şey, hem bilinmeyen.

Kararmış enginlerin sonsuzluğunda
Vedalaşan peygamber sesiyle tir tir
Vaktin iniltisini son soluğunda
İçimizden rahatça dinleyen kimdir?

Bir anda zalim bahtın hışmına kurban
Olmuş gibi, dünyamız büsbütün öksüz,
Bizler, yoksun kalanlar tüm umutlardan -
Doğayla savaştayız sert ve ödünsüz.

Yaşam öcü örneği gayet sessizce
Dünyanın sonunu mekân seçmekte,
Çağımız ve şanımız onla iç içe
Gece karanlığında can çekişmekte.

Yepyeni ve taptaze bir genç kuşak
Yeşerirken sevinçle güneş altında,
Biz eski çağımızla uzaklaşarak
Söneriz karanlığın saltanatında.

Ve pek seyrek de olsa bazı geceler
Uykuların en derin saatlerinde
Bir çağrı duyarız ecelden beter
Hiçkırın çanların davetlerinde.

1829

ВЕЧЕР

Как тихо веет над долиной
Далекий колокольный звон,
Как шум от стаи журавлиной, -
И в звучных листьях замер он.

Как море вешнее в разливе,
Светлея, не колыхнет день, -
И торопливей, молчаливей
Ложится по долине тень.

1826

УТРО В ГОРАХ

Лазурь небесная смеется,
Ночной омытая грозой,
И между гор росисто вьется
Долина светлой полосой.

Лишь высших гор до половины
Туманы покрывают скат,
Как бы воздушные руины
Волшебством созданных палат.

1829

СОН НА МОРЕ

И море, и буря качали наш челн;
Я, сонный, был предан всей прихоти волн.
Две беспредельности были во мне,
И мной своевольно играли оне.

AKŞAM

Mevsim, turnaların göçme mevsimi,
Kampana seslerinin uzak ağıtı
Eserken ormanda bir meltem gibi
Yaprak ninnisiyle uykuya yattı...

Gün, taşmış bir mayıs denizi aynen
Kımıldamadan öyle parıldamada,
Uzayan gölgeler ki hiç dinlenmeden
Sürünmekte habire ıssız ovada...

1826

DAĞLARDA SABAH

Gece kopan fırtınada durulmuş
Gülücükler dağıtıyor göğün mavisi,
Dağlar ortasında çiyle yunulmuş
Yeşil vadilerin en görkemlisi.

Yüzüyor sis yüzlü ak çelenklerde
Yarı bele kadar dağ heybetleri,
Sanki şu an sallanmakta o yerde
Bir masal köşkünün silüetleri.

1829

DENİZDE GÖRÜLEN RÜYA

Fırtınalar kudurarak sallamaktaydı bizi:
Ve ben rüyada tanıdım asıl hırçın denizi.
İki zor sonsuzluğun esiriydim böylece
Onlar oynayabilirdi benimle gündüz gece.

Вкруг меня, как кимвалы, звучали скалы,
Окликались ветры и пели валы.
Я в хаосе звуков лежал оглушен,
Но над хаосом звуков носился мой сон.
Болезненно-яркий, волшебно-немой,
Он веял легко над гремящею тьмой.
В лучах огневицы развил он свой мир -
Земля зеленела, светился эфир,
Сады-лабиринфы, чертоги, столпы,
И сонмы кипели безмолвной толпы.
Я много узнал мне неведомых лиц,
Зрел тварей волшебных, таинственных птиц,
По высям творенья, как бог, я шагал,
И мир подо мною недвижимый сиял.
Но все грезы насквозь, как волшебника вой,
Мне слышался грохот пучины морской,
И в тихую область видений и снов
Врывалась пена ревущих валов.

1830

ОСЕННИЙ ВЕЧЕР

Есть в светлости осенних вечеров
Умильная, таинственная прелесть:
Зловещий блеск и пестрота деревьев,
Багряных листьев томный, легкий шелест,
Туманная и тихая лазурь

Над грустно-сиротеющей землею,
И, как предчувствие сходящих бурь,
Порывистый, холодный ветер порою,
Ущерб, изнеможение – и на всем
Та кроткая улыбка увяданья,
Что в существе разумном мы зовем
Божественной стыдливостью страданья.

Kayaların inlettikçe etrafı uğultusu,
Rüzgârlarla coşuyordu dalgaların ordusu.
Seslerin karışıklığı döverken beni güm güm,
Ben o ses hengâmesinin üstünde rüya gördüm –
Can alıcı açıklıkta, gizemli rüyaydı bu,
Bir cehennem üzerinde hafifçe esiyordu.
Masalımsı dünyasını açtı önümde renk renk –
Gökkubbesi pırıl pırıl, toprağı çiçek çiçek,
Bağ bahçeler, sırça köşkler, sıra sıra sütunlar
Arasında sessiz sessiz gezen sayısız kullar.
Tanımadık yüzler gördüm ben onların içinde,
Kuşlar, yaratıklar gördüm, hepsi tuhaf biçimde –
Ben, dünyanın üstüneydim, bir tanrıydım şu anda,
O, durgunca parlıyordu, ayağımın altında.
Rüyada en kötücül bir cinci narası gibi
Duyuyordum derinlerden denizin hiddetini
Ve bakarken bu rüyanın sessizlik sarayından
Ak bir köpük uluyordu dışarıda anbean.

1830

SONBAHAR AKŞAMI

Güz akşamındaki bu loş aydınlık
Gizemli, zarif bir güzellik saklar...
Ağaçların meşum şavkında artık
Görülmez bir hüznü inler yapraklar;
Titrerken göklerin pusarık alını,
Siyahlar örtünüp kararırken yer,
Hoşrat bir yel dolaşarak her yanı
Bazen yakın fırtınayı müjdeler.
Çöküşle acizlik – ve dört bir yana
Yayılan solgun, ürkek tebessüm:
Ne çok yakışıyor dertli insana
Acının meyvesi utangaç hüznün.

АЛЬПЫ

Сквозь лазурный сумрак ночи
Альпы снежные глядят;
Помертвелые их очи
Льдистым ужасом разят.

Властью некой обаянны,
До восшествия Зари,
Дремлют, грозны и туманны,
Словно падшие цари!..

Но Восток лишь заалееет,
Чарам гибельным конец-
Первый в небе просветлеет
Брата старшего венец.

И с главы большого брата
На меньших бежит струя,
И блесит в венцах из золота
Вся воскресшая семья!..

1830

MAL`ARIA ⁴

Люблю сей божий гнев! Люблю сие незримо
Во всем разлитое, таинственное Зло -
В цветах, в источнике прозрачном, как стекло,
И в радужных лучах, и в самом небе Рима!
Всё та ж высокая, безоблачная твердь,
Всё так же грудь твоя легко и сладко дышит,
Всё тот же теплый ветер верхи дерев колышет,
Всё тот же запах роз... и это всё есть Смерть!..

ALPLER

Bulutsuz gecelerde
Alpler parlak devlerdir
Donup kalmış gözlerde –
Dehşettir titreyen tir tir.
Şafak öncesi onlar
Bir denizin buz hali,
Uyuklarken korkunçlar
Yenik krallar misali!

---

⁴ Зараженный воздух (ит.)

Ama şafak sökünce
O korkunç büyü yiter
Parlak taçla ilkönce
Büyük kardeş baş diker.
Ardından küçüklerle
Şafak uğraşır bir bir
Ve altın çelenklerle
Tüm sülale dirilir!..

1830

MAL'ARIA ⁵

Ah, bu tanrı öfkesi! Her yanda çağıldayan
Bu meçhul, bu esrarlı Kötülüğü severim –
Çiçeklerde, sularda o vardır, parıldayan
Cam örneği, ve eşsiz Roma göğünde derin!
Her o ürpertilerle titriyor göğün bağı
Her o hazla atıyor senin de kalbin güm güm
Her o sıcacık rüzgâr okşuyor yaprakları
Her o koku çiçeklerde... ve onun adı ÖLÜM!

Как вездать, может быть, и есть в природе звуки,
Благоухания, цветы и голоса -
Предвестники для нас последнего часа
И усладители последней нашей муки, -
И ими-то Судеб посланник роковой,
Когда сынов Земли из жизни вызывает,
Как тканью легкою, свой образ прикрывает...
Да утаит от них приход ужасный свой!..

1830

SILENTIUM!⁶

Молчи, скрывайся и таи
И чувства и мечты свои -
Пускай в душевной глубине
Встают и заходят оне
Безмолвно, как звезды в ночи,-
Любуйся ими – и молчи.

Как сердцу высказать себя?
Другому как понять тебя?

---

⁵ (İt.) bulaşıcı hava.

⁶ Молчание! (лат.)

Поймёт ли он, чем ты живёшь?
Мысль изречённая есть ложь.
Взрывая, возмутишь ключи,-
Питайся ими – и молчи.

Лишь жить в себе самом умей -
Есть целый мир в душе твоей
Таинственно-волшебных дум;
Их оглушит наружный шум,
Дневные разгонят лучи,-
Внимай их пенью – и молчи!..

1830

Kim bilir! Dođamızda belki de yeterince
Kokular, renkler, sesler ve daha neler var ki,
Bize sonu sezdireni hem de ölmeden önce,
Onlardır acımıza gizli tat katan belki.
Ve onlarla belki de ölümün habercisi
Biz dünyalılar için gelince bu vadiye
Yüzünü örter sanki tüllerin en incesi
Sıranın geldiğini bizden gizlesin diye.

1830

SILENTIUM!⁷

Sus, örtbas et ve biriktir
Düşlerini zevkle bir bir –
Onlar kalpte saklı kalsın
Ruhun pır pır aydınlansın –
Şavkı, yıldızlara mahsus,
İmrenerek seyret – ve sus!

Yürek nasıl açılır ki?
Acep kimdir karşıdaki?
Anlaşılmak çok abestir,
Madem her söz sahte sestir.
Silinse de mantık ve us...
Sen sabırla beslen – ve sus!

Tut kendini kendine çek
Bir iç dünyan var ki gerçek
Us, his ve düşlerden ancak;
Ne gürültüler kopacak
Etmek için seni suspus...

---

⁷ (Lat.) suskunluk.

Bu sesleri dinle – ve sus!

1830

***

Как над горячею золой
Дымится свиток и сгорает
И огонь сокрытый и глухой
Слова и строки пожирает -

Так грустно тлится жизнь моя
И с каждым днем уходит дымом,
Так постепенно гасну я
В однообразье нестерпимом!..

О небо, если бы хоть раз
Сей пламень развился по воле -
И, не томясь, не мучась доле,
Я просиял бы – и погас!

1830

* * *

Там, где горы, убегая,
В светлой тянутся дали,
Пресловутого Дуная
Льются вечные струи.

Там-то, бают, в стары годы,
По лазуревым ночам,
Фей вилися хороводы
Под водой и по водам;

Месяц слушал, волны пели...
И, навесясь с гор крутых,
Замки рыцарей глядели
С сладким ужасом на них.

***

Ocağa atılan kâğıt tomarı
Bir anda dumana döndüğü gibi

Ateş de kulların duymadıkları
Yazılı sırları yutar dipdiri –

Benim yaşamım da, nitekim böyle,
Gün gün küllenerek uçup gidiyor;
Yüreğim döndükçe bomboş bir çöle
Monotonluk onu tavaf ediyor.

Ey gökyüzü, duacıyım karşında,
Ne olursun beni ateşinde yak;
Yaşadığım bunca acıdan uzak,
Tutuşarak söneceğim anında!

1830

* * *

Uzakta ak pak dağların
Uyukladıkları yerde
Şanlı Tuna yorgun argın
Akıp gider düzlüklerde.

Evvel bunun burasında
Geceler ne gecelermiş,
Gür suların aynasında
Peri kızlar dans edermiş.

Kuleler özenip aya
Eğilirmiş sulara dek,
Perileri doya doya
Gözetlirmiş iç çekerek.

И лучами неземными,
Заключен и одиноко,
Перемигивался с ними
С древней башни огонек.

Звезды в небе им внимали,
Проходя за строем строй,
И беседу продолжали
Тихомолком меж собой.

В панцирь дедовский закован,
Воин-сторож на стене
Слышал, тайно очарован,
Дальний гул, как бы во сне.

И лишь дремой забывался,

Гул яснел и грохотал...
Он с молитвой просыпался
И дозор свой продолжал.

Все прошло, все взяли годы-
Поддался и ты судьбе,
О Дунай, и пароходы
Ныне рыщут по тебе...

1835

Kulelerin genç ejderi,
Tek hücrede yalnız yatan,
Seyredermiş güzelleri
Gözlerini hiç kırpmadan.

Gecelere ışık tutan
Gökkubbenin yıldızları
Yorulurmuş çağırmaktan
Cilveli üryan kızları.

Görevindeki asker de,
Kadim zırhlar içersinde,
Eriyormuş perde perde
Şarkıların şen sesinde.

Tam uykuya daldığı an
Yine sesler duyuyormuş
Dua edip yakarmaktan
Nöbette zor duruyormuş.

Şimdi artık bunlar masal,
Dünya değişti büsbütün
Tuna, sende ne devasa
Gemiler uçuyor bugün.

1835

***

Как сладко дремлет сад темно-зеленый,
Объятый негой ночи голубой!
Сквозь яблони, цветами убеленной,
Как сладко светит месяц золотой!..

Таинственно, как в первый день создания,
В бездонном небе звездный сонм горит,
Музыки дальной слышны восклицанья,

Соседний ключ слышнее говорит...

На мир дневной спустилася завеса,
Изнемогло движенье, труд уснул...
Над спящим градом, как в вершинах леса,
Проснулся чудный еженощный гул...

Откуда он, сей гул непостижимый?..
Иль смертных дум, освобожденных сном,
Мир бестелесный, слышный, но незримый,
Теперь роится в хаосе ночном?..

1835

НАШ ВЕК

Не плоть, а дух растлился в наши дни,
И человек отчаянно тоскует...
Он к свету рвется из ночной тени
И, свет обретши, ропщет и бунтует.

Безверием палим и иссушен,
Невыносимое он днесь выносит...
И сознает свою погибель он,
И жаждет веры... но о ней не просит...

***

Ne tatlı bir uykuya gömülmüş bahçe
Gecenin mavimtrak sessizliğinde;
Ay bir başka güzel, cilvelendikçe
Elma ağacının gelinliğinde!..

Kadim bir şöhretin gizemi gibi
Yıldızlarla süslü göğün tepsisi;
Bir yerde bir keman ağlarken şimdi,
Şakıyor en yakın derenin sesi.

Perdelendi gün ve hengâme bitti,
Hareket durunca uyudu emek;
Düş ormanlarında dolaşan kenti
Hoş sesler çınlattı sabahlara dek.

Neresi bu tuhaf seslerin yeri?
Yoksa rüyalar mı azletmiş birden
Bu gizemli meçhul düşünceleri,

Geceyi bir şen kovana çeviren?

1835

BİZİM YÜZYIL

Bugün çöküş tende değil, ruhlarda,
Bu yüzden de insan tek mil karamsar...
Her aydınlık arar karanlıklarda
Işık görünce de isyana başlar.

İnançsızlıklarda yanıp kavrulmuş
Taşıyor o, taşınılmaz çileyi...
Sanki ecelini bekleyen bir kuş,
Güç değil, inançtır ancak dileği.

Не скажет век, с молитвой и слезой,
Как ни скорбит перед замкнутой дверью:
"Впусти меня!– Я верю, боже мой!
Приди на помощь моему неверью!.."

1851

* * *

Я очи знал,– о, эти очи!
Как я любил их – знает бог!
От их волшебной, страстной ночи
Я душу оторвать не мог.

В непостижимом этом взоре,
Жизнь обнажающем до дна,
Такое слышалось горе,
Такая страсти глубина!

Дышал он грустный, углубленный
В тени ресниц ее густой,
Как наслажденье, утомленный,
И, как страданья, роковой.

И в эти чудные мгновенья
Ни разу мне не довелось
С ним повстречаться без волненья
И любоваться им без слез.

1851-1852

Dayanılmaz acılarda yansa da
Çıkamaz ağzından asla şu sözler:
“Tanrım, yüreğim hep senin yanında,
Gel, inançsızlıkta bana destek ver!..”

1851

* * *

Ne güzel gözlerdi o sevdiklerim!
Zindanında beni hep rehin tuttu!
İki uçurumca çağrılan tenim
Sanki kendi varlığını unuttu.

Tek onların bakışına bağlandı
Sonuna dek sevincim de, suçum da;
Gönlüm şehvetin sırrına vardı
Hazzın sunduğu her çılgın yudumda.

Kirpiklerin koyu karanlığından
Hüzünle parlayan o derin bakış –
Kâh bir teselliydi umut dağından,
Kâh da öce davet eden haykırış.

Ömrümde tek günüm yoktur ki benim
Gizem dolu ürpertiler anında
Bu bakışa lakayt kalabileyim
Ve ağlamayayım aynalarında.

1851-1852

НАКАНУНЕ ГОДОВЩИНЫ 4 АВГУСТА 1864 г

Вот бреду я вдоль большой дороги
В тихом свете гаснущего дня...
Тяжело мне, замирают ноги...
Друг мой милый, видишь ли меня?

Все темней, темнее над землею-
Улетел последний отблеск дня...
Вот тот мир, где жили мы с тобою,
Ангел мой, ты видишь ли меня?

Завтра день молитвы и печали,
Завтра память рокового дня...
Ангел мой, где б души ни витали,
Ангел мой, ты видишь ли меня?

1865

* * *

Брат, столько лет сопутствовавший мне,
И ты ушел, куда мы все идем,
И я теперь на голой вышине
Стою один, – и пусто все кругом.

И долго ли стоять тут одному?
День, год-другой, – и пусто будет там,
Где я теперь, смотря в ночную тьму
И – что со мной, не сознавая сам...

Бесследно все – и так легко не быть!
При мне иль без меня – что нужды в том?
Все будет то ж – и вьюга так же выть,
И тот же мрак, и та же степь кругом.

4 AĞUSTOS 1864'ÜN YILDÖNÜMÜ ARİFESİNDE

Gün bitiminin son saatlerinde
Yollardayım, ama mutlu değilim;
Yürüyorum bir hayalin peşinde...
Sen görüyor musun beni, sevgilim?

Akşam. Karanlığa dalıyor dünya...
Yitip giden son ışıktır, bildiğim.
Senle ey şurada yaşamıştık ya...
Sen görüyor musun beni, meleğim?

Yarın – hüznün ve yakarış günüdür
Yarın – kader günü mazimin benim...
Ruhum ki sende hep bir melek görür,
Sen görüyor musun beni, meleğim?

1865

* * *

Ey sevgili can kardeşim, yolda yoldaşım benim,
Uyuyorsun hepimizin gideceği mekânda,
Bilemezsin yapayalnız ne kadar derbederim
Korku veren kapkaranlık bu ıpıssız ortamda.

Dayanılmaz yalnızlığım acaba çok mu sürer?
Belki bir yıl, ya da iki. Tek bildiğim şudur ki
Ortasında bulunduğum bu karanlık müthiş yer
Boşalacak. Sabırsızlanan ben varım, sıradaki.

Sen, hey gidi yalan dünya! Ölüm sonrası kolay!
Feleğin ne umurunda varım ya da yoğum ben.
Нер öyle önceki gibi yitecek bozkırda ay
Ve fırtına karanlığı sarsacak dinlenmeden.

Дни сочтены, утрат не перечесть,
Живая жизнь давно уж позади,
Передового нет, и я как есть,
На роковой стою очереди.

1870

Sayması zor ne günlerim kayboldu ziyan zebil
Yaşayan o gerçek yaşam şimdi benden uzakta;
Elbet artık umduğum şey yeni bir yaşam değil,
Tevekkülle bekliyorum sıramı son durakta.

1870

И. И. Левитан, *Осенний пейзаж с церковью*, 1890.

İ. İ. Levitan, *Kiliseli Sonbahar Manzarası*, 1890.

АЛЕКСЕЙ КОЛЬЦОВ

ALEKSEY KOLTSOV
(1809 – 1842)

Ünlü halk şairi Aleksey Vasileviç Koltsov, 3 Kasım 1809 tarihinde, Voronej’de hayvan tüccarlığı yapan bir esnaf ailesinde doğdu. Küçükken belli başlı bir öğrenim görme fırsatı bulamadı. Dokuz yaşında Voronej ilçe okuluna verildiyse de, babasının ticaret işlerinde yardımcı olması gerekçesiyle, kısa bir süre sonra oradan alındı. Bundan sonra şairin tüm yaşamı tamamen paragöz babasının ‘ma rifetli’ ellerince yönlendirildi. Bilime gösterdiği ilgi babası tarafından gaddarca engellendiği için sürekli gizli gizli okumak zorunda kaldı. 16 yaşındayken, herkesin gözünden uzak, kitap sayfalarında gördüğü şairlere öykünerek şiirler yazmaya başladı. Zamanla Voronej’de papaz okulu öğrencilerinden A. Serebryanski’yle yakın dostluk kurdu. Çok geniş bir kültüre ve çeşitli yeteneklere sahip olan ve etrafında edebiyat heveslisi birçok kişiyi toplamayı başaran bu genç, onunla yakından ilgilendi. Bu dostluk Koltsov için, şiirdeki estetik değerleri daha çabuk kavraması açısından, çok yararlı oldu.

Şair 1830’da Stankeviç ve onun aracılığıyla da Belinski’yle tanışma olanağı buldu. Bu tanışmalar onun için tüm edebiyat kaderini yönlendirecek denli etkili ve yararlı oldu. Nitekim kısa bir zaman sonra onların yardımıyla *Listok* (Yapracık) dergisinde ve *Literaturnoy gazete* (Edebiyat Gazetesi)’sinde ilk birkaç şiiri dünya yüzü gördü. 1835’te ise Stankeviç’in parasal desteğiyle ilk şiir kitabı yayımlandı.

1836’da babasının işleriyle ilgili olarak Moskova ya da Petersburg’a uzun süreliğine gittiğinde Belinski’nin evine konuk oldu, hem onun yardımıyla yaşam denen mucizeyi anlamaya, hem de önündeki sanat ufkunu genişletmeye çalıştı.

Puşkin’le tanışması da bu yıllara rastladı. Kendisine büyük bir sıcaklıkla yaklaşan Puşkin, ondaki sanat özgünlüğünü hemen sezdi ve onun en güzel şiirlerinden biri olan “Urojay” (Hasat)’ı çıkarmakta olduğu *Sovremennik* (Çağdaş) dergisinde alelacele yayımladı. Koltsov, Petersburg’da ise Vyazemski, Jukovski, V. Odoevski vb. şairlerle tanıştı.

Bu kısa süre içinde o, yaratıcılık çizgisinde büyük bir mesafe katetti. Öyle ki *Oteçestvennyyh zapiskah* (Memleket Notları), *Sovremennik* (Çağdaş), *Literaturnoy gazeta* (Edebiyat gazetesi) sayfaları onun düşüncelerine, *Çelavek* (İnsan), *Velikoe slova* (Ulu Söz), *Molitva* (Dua) vb. ise “Tırpancı”, “Çiçek”, “Şarkı” ve daha nice şiirlerine yer vermeye başladı. Şair, halk edebiyatını derinlemesine araştırmaya ve bulduğu tüm yeni türkülerini toplamaya koyuldu. Ayrıca *Rus Atasözleri ve Deyişleri* başlıklı bir de derleme hazırladı.

Koltsov’un yaşamındaki son yıllar zorluk ve tersliklerle dolu geçti. O, hiç ayrılmaksızın, Voronej’de, üstelik de ilişkileri oldukça gergin bir aile ortamında direnmeye çalıştı. Ne ki tutcu esnaf yaşamı boyunduruğundan bir türlü kurtulamadı. Yakalandığı verem hastalığı onu yavaş yavaş eritti ve 29 Ekim 1942’de henüz 33 yaşındayken, bu dünyadan alıp götürdü. Mezarı Voronej’dedir.

РАЗУВЕРЕНИЕ

Да! жизнь не то, что говорили
Мои мне книги и мечты;
Ее недаром заклеили
Печатью зла и суеты.
Сначала искренно встречая
И утро дня благословляя,
Я в мире все благословлял...
Дитя! я ласки расточал,
Я простирал мои объятия
Ко всем с любовью, как братьям!
Пришла пора, узнал и я
Совсем не то, что прежде снилось,
Чем сердце юное пленилось,
О чем так сладко думал я...
Узнал родных, к родству холодных;
В друзьях – предателей притворных;
В толпах людей – толпы невежд;
Обманчивость земных надежд;
В обетах – лживые обманы;
В невинном взгляде – льстивый взор;
В умах возвышенных – туманы,
Надутой глупости позор...
Бог с ними! Я страну земную
С упреком тайным разлюбил;
Душой постигнул жизнь другую,
В ту жизнь мечты переселил
И странствую без дальних нужд,
Земли жилец, земнова чужд.

1829

DÜŞ KIRIKLIĞI

Yaşam için bildiklerim nelerse,

Hepsi boşmuş – kitap ve düş ürünü;
Durduk yere yememiş o, meğerse,
Kötülükle saçmalığın mührünü.
İçtenlikle karşılardım önceden
Her sabah güneşin doğuşunu ben,
Dünyada her şeye açmıştım kucak
Bir çocuktum çünkü, saf bir yavrucak!
Herkesle uzanmış açıktı elim –
Herkesle kardeştim, her şeye vurgun!
Çok kısa zamanda fakat fark ettim
Yanılsama olduğunu çoğunun:
Her şey kuruntuymuş, tatlı bir oyun –
O tertemiz aşkım, o cesaretim...
Anladım, akrabam soyum değilmiş,
Anladım dostum da hain biriymiş,
Sürüymüş sevdiğim insan yığını,
Umutsa, dünyanın şirin yalanı,
Temiz palavraymış sunulan adak
En masum bakışta bir hile varmış,
Bilgelik yoksunu başları ancak
Aptallık simgesi bir gurur sarmış.
Tanrı yardımıyla yaşam seyrinde
Reddettim hükmünü çirkinliklerin.
Ve ruhum başka bir dünya içinde
Hülyalarım kadar renkli ve zengin.
Ben ki tuhaf gezgin, ben – büyük kaçak,
Kendi dünyamdayım, dünyadan uzak.

1829

СОЛОВЕЙ

Подражание Пушкину

Пленившись розой, соловей
И день и ночь поет над ней;
Но роза молча песням внемлет,
Невинный сон ее объемлет...
На лире так певец иной
Поет для девы молодой;
Он страстью пламенной сгорает,
А дева милая не знает -
Кому поет он? отчего
Печальны песни так его?..

1831

НЕ ШУМИ ТЫ, РОЖЬ

Не шуми ты, рожь,
Спелым колосом!
Ты не пой, косарь,
Про широку степь!

Мне не для чего
Собирать добро,
Мне не для чего
Богатеть теперь!

Прочил молодец,
Прочил доброе,
Не своей душе -
Душе-девице.

BÜLBÜL

Puşkin'e nazire

Bülbül sevdalandı nazlı bir güle,
Aşk dilendi gece gündüz türküyle;
Ne ki gülü sarmadı bu eğlence
Masum bir rüyaya daldı sessizce...
Bazen bir şarkıcı basıp lirine
Diller döker körpe sevgilisine;
O yansa da kösnül duygular ile
Genç kızın gerçi yok haberi bile
Kimin için söylenir bu türküler?
Nedendir onlarda bu derin keder?

1831

HIŞIRDAMA SEN...

Hişirdama sen,
Bozkır çavdarı!
Türküler yakma,
Tırpancı dayı!

Ne gerek bana
Fazla bereket,
Ne gerek bana

Geciken servet!

Sildim o genci,
Servetini de –
Kendimden önce
Yârin kalbinde.

Сладко было мне
Глядеть в очи ей,
В очи, полные
Полюбовных дум!

И те ясные
Очи стухнули,
Спит могильным сном
Красна девица!

Тяжелей горы,
Темней полночи
Легла на сердце
Дума черная!

1834

ЦВЕТОК

Природы милое творенье,
Цветок, долины украшень,
На миг взлелеянный весной,
Безвестен ты в степи глухой!

Скажи: зачем же так алеешь,
Росой заискрясь, пламенеешь,
И дышишь чем-то, как живым,
Благоуханным и святым?

Ты для кого в степи широкой,
Ты для кого от сел далеко?
Не для крылатых ли друзей,
Поющих в воздухе степей?

Oysa ne hoştu
Yârin gözleri,
Derin bir aşkla
Süzerken beni!

O hoş gözlerin
Güzel sahibi,

Sanki mezarda
Uyuyor şimdi!

Dağ kadar ağır,
Geceden siyah,
Bir fikir çöktü
Yüreğime ah!

1834

ÇİÇEK

Ey, doğanın tansığı, sen,
Vadileri bezekleyen,
Ne hoş açtın bu bahar da
Gözden uzak bozkırlarda.

Neden al al yanar özün
Çiyle mi yıkandı yüzün?
O hoş kokun püfür püfür
Sanki kutsiyet üfürür.

Köyden, köylülerden ayrı
Güzelliğın gizli kaldı.
Ama sana seher seher
Tüm kuşlar nağmeler döker.

Для них ли, в роскоши, семьями,
Румяной ягодой, цветами
И обаяньем для души
Вы, травы, зреете в тиши?

О, пой, косарь! зови певицу,
Подругу, красную девицу,
Пока еще, шумя косой,
Не тронул ты травы степной!

1836

ПЕРВАЯ ПЕСНЯ ЛИХАЧА КУДРЯВИЧА

С радости-веселья
Хмелем кудри выются;
Ни с какой заботы
Они не секутся.

Их не гребень чешет -

Золотая доля,
Завивает в кольца
Молодецка удаль.

Не родись богатым,
А родись кудрявым:
По шучью велению
Все тебе готово.

Чего душа хочет -
Из земли родится;
Со всех сторон прибыль
Ползет и валится.

Sen de keyifle açarsın
Bol bol kokular saçarsın
Ve kat kat artar güzelliğın
Canlar feda cezben için.

Ey tırpancı, çağır hemen
Görünsün sevdiğin canan
Zevk alsın bu güzellikten
Tırpanlanıp yok olmadan.

1836

DELİŞMEN KUDRYAVİÇ'İN BİRİNCİ ŞARKISI

Şerbetçiotu gibi
Bukleler kıvrım kıvrım,
Kıvrılıyor her biri
Ötesinde kaygının.

Hiç tarak görmemişler –
Altından da kıymetli,
Sanki yüksük gibiler –
Yiğitlik işareti.

Zengin doğmadın ama
Bukleli doğdun işte.
Hayatın hep gülecek
Bu bukleli gidişte.

Yeryüzünde canının
İstedığı her şeyi
Tek yoludur almanın
Kullanmak bukleleri.

Что шутя задумал -
Пошла шутка в дело;
А потрянул кудрями -
В один миг поспело.

Не возьмут где лоском,
Возьмут кудри силой:
И что худо – смотришь,
По воде поплыло!

Любо жить на свете
Молодцу с кудрями,
Весело на белом
С черными бровями.

Вовремя да в пору
Медом речи льются;
И с утра до ночи
Песенки поются.

Про те речи-песни
Девушки все знают
И о кудрях зиму
Ночь не спят, гадают.

Честь и слава кудрям!
Пусть их волос вьется;
С ними все на свете
Ловко удается!

Не под шапку горе
Голове кудрявой!
Разливайтесь, песни!
Ходи, парень, браво!

1837

Şaka, cümbüş, eğlence
Her biri birer birer,
Bukleler titreyince
Ayağına gelirler.

Alınmayan nesnelər
Buklelerle alınır:
Sen yeter ki emir ver
Onlar tansık yaratır.

Bukleli delikanlı
Hər öndesin, birinci –

Beyaz, güleç, endamlı
Kaşlar yay, dişler inci.

Hakkındaki övgüler
Dillerde şekerlenir;
Gece gündüz türküler
Senin için söylenir.

Aklı fikri kızların,
Adınla meşgul senin,
Fallarında onların
Tek umut: buklelerin.

Bugün bukleler yine
Varsın olsunlar olay!
Ah, onlarla her şeye
Ulaşmak gayet kolay!

Buklelerin ile sen,
Hep genç kal, hep sevdalı!
Gez gönlünce, neşelen,
Mutlu ol, delikanlı!

1837

ПОСЛЕДНИЙ ПОЦЕЛУЙ

Обойми, поцелуй,
Приголубь, приласкай,
Еще раз – поскорей -
Поцелуй горячей.
Что печально глядишь?
Что на сердце таишь?
Не тоскуй, не горюй,
Из очей слез не лей;
Мне не надобно их,
Мне не нужно тоски...
Не на смерть я иду,
Не хоронишь меня.
На полгода всего
Мы расстаться должны;
Есть за Волгой село
На крутом берегу:
Там отец мой живет,
Там родимая мать
Сына в гости зовет;
Я поеду к отцу,
Поклонюся родной

И согласие возьму
Обвенчаться с тобой.
Мучит душу мою
Твой печальный убор,
Для чего ты в него
Нарядила себя?
Разрядись: уберись
В свой наряд голубой
И на плечи накинь
Шаль с каймой расписной;

SON ÖPÜŞME

Sarıl bana, öp beni,
Okşa nazla, ısrarla,
Korlu öpüşlerini
Tekrar tekrar tekrarla.
Niye üzgün bakışın?
Kalbindeki sır nedir?
Keder seni boğmasın,
Gözünün yaşını sil,
Yok onlara gereğim;
Kahrolmanı istemem,
Henüz ölmüş değilim,
Ne de bugün gömülen.
Ama altı ayda bir
Geliyor ayrılıklar.
Volga kıyılarında
O yamaçta bir köy var:
Orda yaşar babam da,
Anam da orda bekler
Gitmemi her bayramda.
Ben annemle babama
Gidip diz çökeceğim
Senle evlenmek için
İzin isteyeceğim.
Beni üzüyor, gülüm,
Siyah elbiselerin,
Söyler misin sen bugün
Onları niye giydin?
Hemen çıkar, maviler
Giy onların yerine,
Tül atkını salıver
Güzel göğüslerine.

Пусть пылает лицо,
Как поутру заря,

Пусть сияет любовь
На устах у тебя;
Как мне мило теперь
Любоваться тобой!
Как весна, хороша
Ты, невеста моя!
Обойми ж, поцелуй,
Приголубь, приласкай,
Еще раз – поскорей -
Поцелуй горячей!

1838

РУССКАЯ ПЕСНЯ

Я любила его
Жарче дня и огня,
Как другие любить
Не смог'ут никогда!

Только с ним лишь одним
Я на свете жила;
Ему душу мою,
Ему жизнь отдала!

Что за ночь, за луна,
Когда друга я жду!
И бледна, холодна,
Замираю, дрожу!

Вот он идет, поет:
"Где ты зорька моя?"
Вот он руку берёт,
Вот целует меня!

Gözlerin zevkle yunsun
Sevinç şafaklarında,
Aşkın güneşi doğsun
Islak dudaklarında.
Baktıkça güim güim atar
Coşkudan kalbim benim,
Baharda mayıs kadar
Güzelsin sen gelinim!
Sarıl bana, öp beni,
Okşa nazla, ısrarla,
Korlu öpüşlerini
Tekrar tekrar tekrarla.

1838

RUS ŞARKISI

Ben o yakışıklıya
Öylesine yandım ki,
Onu kimse çılgınca
Sevemez benim gibi.

Dünyada tek onunla
Yaşamam mümkün benim.
Onun için canımı
Feda edebilirim.

Bu gece bu mehtapta
Her onu bekliyorum.
Soğukta ince ince
Ürperiyor vücudum.

“Neredesin meleğim?”
Diye diller döküyor.
Ellerime sarılıp
Beni sık sık öpüyor.

"Милый друг погаси
Поцелуй твои!
И без них при тебе
Огонь пылает в крови;

И без них при тебе
Жжет румянец лицо,
И волнуется грудь
И кипит горячо!

И блистают глаза
Лучезарной звездой!"
Я жила для него -
Я любила душой!

1838

“Ah, şekerim, yavaş ol,
Emme dudaklarımı.
Yanımda olman bile
Coşturuyor kanımı.

Yanımda olman bile

Yüzümü kızartıyor;
Kesiliyor nefesim,
Kalbim sık sık atıyor.

Pırıl pırıl yıldızlar
Uçuyor gözlerimden!”
Onu sevdim çünkü tek,
Onun için varım ben!

1838

И. С. Горюшкин , *Поцелуй* , 1910
İ. S. Goryuşkin, *Öpüş*, 1910.

МИХАИЛ ЛЕРМОНТОВ

MIHAİL LERMONTOV
(1814 – 1841)

Büyük şair, yazar ve dramaturg Mihail Yuriyeviç Lermontov, 3 Ekim 1814 tarihinde Moskova'da doğdu. Daha altı aylıkken annesinin tarafından babaannesi E. A. Arsenyeva'nın Tarhan (Kırım)'daki malikânesine götürüldü. Üç yaşında annesini kaybetti. Babasıyla babaannesi arasındaki kavgalara sık sık tanıklık etti ve sonuçta E. A. Arsenyeva'ya bırakıldı.

Düzenli bir özel ev eğitimi aldıktan sonra Moskova'daki soylular yurduna yerleştirildi. İlk şiir denemelerini de orada kaldığı yıllarda yaptı. 1830 yılında Moskova Üniversitesi Siyasi Etik Bölümü'ne yazıldı. Aynı yıl *Ateney* dergisinde “İlkbahar” başlıklı ilk şiiri yayımlandı.

1932'de Harp Okulu'nun Asteğmen Muhafızları ve Saray Süvarileri Bölümü'ne kabul olunduktan sonra, orada el yazısıyla hazırlanan *Şkolnaya zarya* (Okul Şafağı) dergisini yayımlayanlar grubuna katıldı. Aynı dergide onun ilk asker ocağı ürünleri olan “Hastane”, “Petergofsk Bayramı”, “Ulanşa” şiirleri de yayımlandı.

1834 yılında asteğmen rütbesiyle mezun olup Husar Alayı'nda hafif süvari olarak askerlik kariyerine başladı. 1937'de Puşkin'in ölümüyle ilgili olarak yazmış olduğu “Şairin Ölümü” başlıklı şiirinden dolayı tutuklanarak Kafkasya'daki Nijegorod süvari alayına gönderildi. Orada Belinski ve sürgün dekabristlerle tanışma fırsatı buldu.

3 Ocak 1838 yılında Lermontov sürgünden döndü. Bu süre içinde o, “Tüccar Kalaşnikov İçin Şarkılar”, “Tambovsk Veznedarı”, “Söz”, “Şair”, “Üç Palmiye... “ gibi yeni şiirler yazdı.

1840 yılının başlarında Fransız büyükelçisinin oğluyla düelloya girişmesi Petersburg'dan uzaklaştırılması için uygun bir bahane uydurmaya yaradı ve sonuçta o tekrar Kafkasya'ya sürgüne

gönderildi. Kafkas dağlarında “eski Kafkas yiğitlerinin göstermiş oldukları kahra manlıklara âdeta hayranım” diyerek, düzenlenen operasyonlara sürekli olarak katıldı.

15 Temmuz 1841’de N. Martinov adlı dengesiz bir subayla yaptığı düello sonucunda öldürüldü. İlk önce Pyatigorsk mezarlığına defnedildiyse de, sonradan (1842) naaşı çıkarılarak Tarhan’daki aile mezarlığına gömüldü.

Mihail Lermontov’un başlıca şiir kitapları: *Tüccar Kalaşnikov’un Şarkısı* (1838), *Mtsıyri* (1839), *İblis* (1857), *Şiirler* (1840) vb.

БАЛЛАДА

Над морем красавица-дева сидит;
И, к другу ласкаяся, так говорит:

"Достань ожерелье, спустися на дно;
Сегодня в пучину упало оно!

Ты этим докажешь свою мне любовь!"
Вскипела лихая у юноши кровь,

И ум его обнял невольный недуг,
Он в пенную бездну кидается вдруг.

Из бездны перловые брызги летят,
И волны теснятся, и мчатся назад,

И снова приходят и о берег бьют,
Вот милого друга они принесут.

О счастье! он жив, он скалу ухватил,
В руке ожерелье, но мрачен как был.

Он верить боится усталым ногам,
И влажные кудри бегут по плечам...

"Скажи, не люблю иль люблю я тебя,
Для перлов прекрасной и жизнь не шадя,

По слову спустился на черное дно,
В коралловом гроте лежало оно.

С тоской безнадежной младой удалец
Прыгнул, чтоб найти иль коралл, иль конец.

BALAD

Dünya güzeli dilber, deniz kıyısındaki,

Sevdiğine naz edip fısltıyla dedi ki:

“Şık gerdanlığım suya düştü bugün ansızın
Dalıp onu oradan hemen çıkarır mısın?”

Kanıtlamış olursun belki gerçek sevdanı!”
Bu sözleri duyunca kabardı gencin kanı,

Hiç vakit kaybetmeden tıpkı bir çılgın gibi
Dalgalı uçuruma atıverdi kendini.

İnci serpintileri saçıldı uçurumdan
Kaynayan sert dalgalar şaşkındı bu durumdan,

Bir ileri bir geri koşuştular şiddetli
Sanki genci sahile çıkaracakmış gibi.

Derken o, dik kayaya tırmandı. Şükür sağdı.
Yüzü sertti, elinde yitik gerdanlık vardı.

Ayakları yorgunluk ağrısı içindeydi,
Yaş saçları sırtına yapışık biçimdeydi...

“Sevgilim, inci için şu canından geçen ben,
Kalbi aşkla dövünen biri miyim gerçekten?”

Tek sözünle uçurum dibine indiğimde
Buldum gerdanlığımı bir mercan resifinde,

Buyur işte!“ derken gamla, bir anlığına,
Baktı canına bedel görülen gerdanlığa.

Возьми!“ – и печальный он взор устремил
На то, что дороже он жизни любил.

Ответ был: "О милый, о юноша мой!
Достань, если любишь, коралл дорогой".

Из бездны перловые брызги летят,
И волны теснятся, и мчатся назад,

И снова приходят и о берег бьют,
Но милого друга они не несут.

1829

КАВКАЗ

Хотя я судьбой на заре моих дней,
О южные горы, отторгнут от вас,
Чтоб вечно их помнить, там надо быть раз:
Как сладкую песню отчизны моей,
Люблю я Кавказ.

В младенческих годах я мать потерял.
Но мнилось, что в розовый вечера час
Та степь повторяла мне памятный глас.
За это люблю я вершины тех скал,
Люблю я Кавказ.

Я счастлив был с вами, ущелия гор,
Пять лет пронеслось: всё тоскую по вас.
Там видел я пару божественных глаз;
И сердце лепечет, вспомя тот взор:
Люблю я Кавказ!...

1830

Dedi ki kız: “Sevimli, mert delikanlım benim,
Bana âşıkсан eğer, mercan çıkar, göreyim!”

Yiğit genç ümitsizce atıp kendini suya
Gitti bu kez mercan ya da ölümle buluşmaya.

İnci serpintileri saçıldı uçurumdan
Kaynayan sert dalgalar şaşkındı bu durumdan,

Koşuştular şiddetle bir ileri bir geri
Ama genci geriye artık veremezlerdi..

1829

KAFKAS

Zalim felek ta doğuştan tutup özbenliğimi,
Çalsa da, ey güneyin şirin dağları, sizden,
Kalbimde hissettim hep hepinizi derinden:
Kendi ormanlarımın tatlı şarkısı gibi
Âşığım Kafkas'a ben.

Henüz çocuk yaşımda annemi yitirsem de,
Onu duyuyorum her gün akşamın gelmesinden,
Yankılanır gibice bozkırların sesinden.
Şahlandıkça yüreğim bu masmavi göklerde,
Âşığım Kafkas'a ben.

Mutluydum, ey kayalar, o enginde koştukça,
Ama artık beş yıldır hastayım özleminden
Sevdiğim melek kızın ve onun gözlerinden;
Kalbim diyor o şirin bakışla konuştuğuşa:
Âşğım Kafkas'a ben.

1830

АНГЕЛ

По небу полуночи ангел летел,
И тихую песню он пел,
И месяц, и звезды, и тучи толпой
Внимали той песне святой.

Он пел о блаженстве безгрешных духов
Под кущами райских садов,
О Боге великом он пел, и хвала
Его непритворна была.

Он душу младую в объятиях нес
Для мира печали и слез;
И звук его песни в душе молодой
Остался – без слов, но живой.

И долго на свете томилась она,
Желанием чудным полна,
И звуков небес заменить не могли
Ей скучные песни земли.

1831

К ***

Я не унижусь пред тобою;
Ни твой привет, ни твой укор
Не властны над моей душою.
Знай: мы чужие с этих пор.
Ты позабыла: я свободы
Для зблужденья не отдам;
И так пожертвовал я годы
Твоей улыбке и глазам,

MELEK

Gece yarısı gökyüzünde beyaz bir melek
Uçmuş bir şarkıyla içli ve titrek;
Yıldızlar da, bulutlar da ve hatta ay bile
Onu dinlemişler, hem de birlikte.

Eşsiz cennetten bahsetmiş o, günahsızlardan,
Zevk ile sefası sınırsızlardan;
Yüce Tanrı'ya övgü, minnet yağdırmış hazla,
Temiz duygularla, aşkla, niyazla.

Genç bir ruh varmış koynunda beyaz meleğin
Huzursuz ve dertli dünyamız için;
Şarkısının sözleri ölseler de, tuhaf iş,
Benzersiz hoş sesi sağ kalabilmiş

O genç ruh, özlemlerle kalbinin derininde,
Koşadurmuş hep o sesin peşinde
Duymamış, dinlese de tüm dünya seslerini,
Gökyüzü sesinin bir benzerini.

1831

***'YA

Küçülemem asla önünde senin.
Hiçbir azarına, şakana bile
Hoşgörüsü olmayacak kalbimin.
Anla: yabancıyız artık seninle.
Ben özgürlüğümü aldanişlara
Peşkeş çekecek de değilim belli,
Sendeki hoş sese, hoş bakışlara
Kapılıp huzuru düşlemek gibi,

И так я слишком долго видел
В тебе надежду юных дней
И целый мир возненавидел,
Чтобы тебя любить сильнеей.
Как знать, быть может, те мгновенья,
Что протекли у ног твоих,
Я отнимал у вдохновенья!
А чем ты заменила их?
Быть может, мыслью небесной
И силой духа убежден,
Я дал бы миру дар чудесный,
А мне за то бессмертье он?
Зачем так нежно обещала
Ты заменить его венец,
Зачем ты не была сначала,

Какою стала наконец!
Я горд!– прости! люби другого,
Мечтай любовь найти в другом;
Чего б то ни было земного
Я не соделаюсь рабом.
К чужим горам, под небо юга
Я удалюся, может быть;
Но слишком знаем мы друг друга,
Чтобы друг друга позабыть.
Со всеми буду я смеяться,
Отныне стану наслаждаться
И в страсти стану клясться всем;
А плакать не хочу ни с кем;
Начну обманывать безбожно,
Чтоб не любить, как я любил,-
Иль женщин уважать возможно,
Когда мне ангел изменил?
Я был готов на смерть и муку
И целый мир на битву звать,
Чтобы твою младую руку -
Безумец!– лишний раз пожать!

Ki yıllarım yitip gitti böylece –
Kalpte kavuşmanın özlenen tadı,
O denli sevdim ki seni delice,
Dünya bile umurumda olmadı.
Kim bilir seninle geçen o anlar
Belki şiirimden çalınmışlardır?
Bilmem sende neyle örtüşür onlar,
Gözünde ne kadar değeri vardır?
Belki de ben aydınlanma anında
Söyledim dünyanın şaheserini
Ve dünya da bunun karşılığında
Ölmezliğe değer görürdü beni.
Söyles misin bana, acaba neden
Bu ünü hep değişmemi istedin?
Bugün tanımakta zorlandığım sen,
Başlangıçta niye böyle değildin?
Evet ben mağrurum! Kusura bakma!
Sen hep başka aşklar düşüyle avun,
Dünyada boş şeyler vız gelir bana,
Yeniden kul olmam, bitti bu oyun!
Belki de çekilip giderim burdan
Seçip güney steplerinden birini
Sen çıkmayacaksın fakat aklımdan,
O kadar mükemmel tanıdım seni.
Herkes tutkumdan söz edeceğim;
Zevki tadacağım bugünden sonra –
İçten güleceğim, hem doya doya,

Kimseyle gözyaşı dökmeyeceğim!
Düpedüz yalanlar uyduracağım
Acımasın diye sonradan içim,
Kadınlara inanmak mı! Ne lazım,
Ben bir melek ihaneti yemişim!
Sen ki, aşkın için can adadığım,
Dünyaya dış bilediğim aptalca,
Sen – eline bile dokunmadığım,
Sen – hayallerimin süsüydün ancak.

Не зная коварную измену,
Тебе я душу отдавал;
Такой души ты знала ль цену?
Ты знала – я тебя не знал!

1832

* * *

Нет, я не Байрон, я другой,
Еще неведомый избранник,
Как он, гонимый миром странник,
Но только с русской душой.
Я раньше начал, кончу ране,
Мой ум немного совершит;
В душе моей, как в океане,
Надежд разбитых груз лежит.
Кто может, океан угрюмый,
Твои изведать тайны? Кто
Толпе мои расскажет думы?
Я – или бог – или никто

1832

ПАРУС

Белеет парус одинокой
В тумане моря голубом!..
Что ищет он в стране далекой?
Что кинул он в краю родном?..

Играют волны – ветер свищет,
И мачта гнется и скрипит...
Увы! он счастья не ищет
И не от счастья бежит!

Toydum, kıskançlığın çok uzağında,

Tek seni sevmekti en büyük derdim!
Sen sevildiğini biliyordun da,
Ben senin sevgini asla görmedim.

1832

***

Ben Byron değilim, başkasıyım ben,
Onun gibi seçkin, ama dışlanmış,
Bugüne dek adı hep gizli kalmış,
Ama Rusluğuna bağlı yürekten.
Çok erken başladı dünya seferim
Ve şimdiden belli vakitsiz sonu,
Ölü doğmuş nice cesetle dolu
Bir okyanus halindedir yüreğim.
Yayılrken akşam karanlıkları,
Okyanusla beni kim çözebilir?
Kapkara dünyamı kim sezebilir
Bir benden ve bir de Tanrı'dan gayrı?

1832

KAYIK

Ak bir kayık, engini
Geçiyor yara yara.
Onu kovan biri mi
Var acep uzaklara?

Dalga oynak, rüzgâr sert
Yelkeni yurda açık,
Aradığı, ne şöhret,
Ne şöhrette rahatlık.

Под ним струя светлей лазури,
Над ним луч солнца золотой...
А он, мятежный, просит бури,
Как будто в бурях есть покой!

1832

СМЕРТЬ ПОЭТА

Погиб поэт!— невольник чести -
Пал, оклеветанный молвой,

С свинцом в груди и жадной мести,
Поникнув гордой головой!..
Не вынесла душа поэта
Позора мелочных обид,
Восстал он против мнений света
Один, как прежде... и убит!
Убит!.. К чему теперь рыдания,
Пустых похвал ненужный хор
И жалкий лепет оправдания?
Судьбы свершился приговор!
Не вы ль сперва так злобно гнали
Его свободный, смелый дар
И для потехи раздували
Чуть затаившийся пожар?
Что ж? веселитесь... Он мучений
Последних вынести не мог:
Угас, как свеч, дивный гений,
Увял торжественный венок.

Его убийца хладнокровно
Навел удар... спасенья нет:
Пустое сердце бьется ровно,
В руке не дрогнул пистолет.
И что за диво?... издалика,
Подобный сотням беглецов,

Üstünde mavi gökler,
Altında güneş durur...
Ne ki o, bora bekler
Ve borada – salt huzur.

1832

ŞAİRİN ÖLÜMÜ

Bühtanla vuruldu bahtı şairin,
Onurun en masum kurbanı göçtü.
Göğsünde mermi ve yüreğinde kin,
Dik başı ilk defa önüne düştü!
Kaldırmadı kalbi, alaycı gülen
O rezil yüzleri, hep iğrenç gördü –
Yığınlara karşı savaş verirken
Tek kaldı, tek durdu... Ve öldürüldü.
Öldürüldü... ama feryat gerekmez,
Bomboş övgüler de anlamsız şimdi,
Yoktan neden uydurmaya hiç değmez!
Kör talihin kurbanı o, bilinçli!
Onun özgür ve mert yeteneğini

Yıllarca kovan siz değil misiniz?
Üfleyerek bir yangının yerini
Gülmek değil miydi tek isteğiniz?
Başardınız işte... Son hamlenizle
Düştü mağrur şair, yerle bir oldu,
Bir deha çevrildi sönük kandile,
Gözalıcı, eşsiz bir çelenk soldu.

Katil, gayet sakin, tam nişan aldı,
Yöneltti son atışını... Ve ölüm!
Ne bomboş kalbinde kıpırtı vardı,
Ne sert bakışında bir damla hüüzün.
Şaşacak ne var ki?.. Sürü içinde
Parlıyordu nicelerin gözleri

На ловлю счастья и чинов
Заброшен к нам по воле рока;
Смеясь, он дерзко презирал
Земли чужой язык и нравы;
Не мог щадить он нашей славы;
Не мог понять в сей миг кровавый,
На что он руку поднимал!..

И он убит – и взят могилой,
Как тот певец, неведомый, но милый,
Добыча ревности глухой,
Воспетый им с такою чудной силой,
Сраженный, как и он, безжалостной рукой.

Зачем от мирных нег и дружбы простодушной
Вступил он в этот свет завистливый и душный
Для сердца вольного и пламенных страстей?
Зачем он руку дал клеветникам ничтожным,
Зачем поверил он словам и ласкам ложным,
Он, с юных лет постигнувший людей?..

И прежний сняв венок – они венец терновый,
Увитый лаврами, надели на него:
Но иглы тайные сурово
Язвили славное чело;
Отравлены его последние мгновенья
Коварным шепотом насмешливых невежд,
И умер он – с напрасной жадой мщенья,
С досадой тайною обманутых надежд.
Замолкли звуки чудных песен,

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «Литрес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на Литрес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.